

กำลังใจ ๑

โดย พระจุลนายก (สุชาติ อภิชาโต)

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

ในพระบรมราชูปถัมภ์

อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

www.kammatthana.com

ท่านที่มีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือเล่มนี้แจกเป็นธรรมทาน
ท่านสามารถพิมพ์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด
โดยให้ถือตามหลักธรรมที่แสดงไว้ว่า การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง

สารบัญ

คำนำ

กัณฑ์ที่	หน้า
๑ กามสุขเป็นทุกข์	4
๒ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา	18
๓ อุตตาทิ อุตตโน นาโถ	36
๔ บุญ ๑๐ ประการ	42
๕ การเจริญสมาธิ กับ การเจริญปัญญา	50
๖ อภุศล ๑๐	58
๗ ศรัทธา	65
๘ ฆราวาสธรรม ๔	71
๙ การทำบุญให้ทาน	76
๑๐ อิทธิบาท ๔	83
๑๑ คุณค่าของพระพุทธศาสนา	87
๑๒ วันเกิด	94

คำนำ

ความสุขสงบนิ่งที่ได้รับจากการฟังเทศน์ ฟังธรรม เป็นเสมือนน้ำเย็นที่ชโลมจิตใจให้ตื่นเบิกบาน และชุ่มชื้น เป็นอาหารที่หล่อเลี้ยงให้ดวงจิตนี้ มีกำลัง มีสมาธิและเกิดปัญญาที่จะต่อสู้กับความทุกข์ ที่คนเราพบอยู่ทุกขณะในชีวิตประจำวัน เมื่อผู้ฟังได้น้อมนำคำสั่งสอนมาพิจารณาพิจารณา และปฏิบัติตาม ก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ออกไปได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้ชีวิตให้อยู่เหนือสุขเหนือทุกข์ได้

จากการที่เข้าถึงรสพระธรรม และรู้ถึงผลบุญแห่งการฟังธรรม จึงมีความปรารถนาที่จะให้บุคคลอื่นๆ ได้มีโอกาสฟังธรรมอยู่เสมอๆ ด้วยเช่นกัน แต่ไม่ต้องจำกัดด้วยฐานะเพศ วัย กาล เวลา และสถานที่ จึงเป็นที่มาของการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้น โดยนำมาจากเทศนาที่ได้โปรดญาติโยม ที่เข้ามาปฏิบัติธรรม และทำบุญใส่บาตรที่วัดญาณฯ อยู่เป็นประจำ เป็นเวลาหลายปี

การได้ฟังธรรม การเผยแผ่ธรรมะ การได้พิจารณาปฏิบัติตามหลักธรรมที่ถูกต้อง ล้วนเป็นเรื่องของการสั่งสมบุญด้วยกันทั้งสิ้น ทางคณะผู้จัดทำจึงมีความเชื่อมั่นว่าทั้งผู้ให้ คือผู้ที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องของในงานนี้ และผู้รับ คือพวกเราทุกคน จะสร้างสถานบพบาทผู้ให้และผู้รับกันสืบต่อไป เพื่อจะโยงโยงเป็นสายบุญที่สาดแสงดุจดวงประทีป อันจะนำพาพวกเราให้ได้เห็นทางแห่ง มรรค ผล นิพพาน ในที่สุด

คณะผู้จัดทำ

พฤศจิกายน ๒๕๕๓

กัณฑ์ที่ ๑ กามสุขเป็นทุกข์

พรรษา ๒๕๔๐

การที่ญาติโยมมาอยู่ปฏิบัติธรรมนี้ถือว่ามาปฏิบัติเนกขัมมะ คำว่าเนกขัมมะก็คือการออกจากกามสุขนั่นเอง กามสุขก็อย่างที่พูด คือความสุขที่เราจะต้องใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสกับ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ต่างๆ นานา แล้วก็เกิดการบันเทิงรื่นเริงใจ แต่ไม่เกิดความอึดใจ ไม่เกิดความพอ ไม่เกิดความเย็นใจ เป็นความสุขที่มีความเร่าร้อน จิตใจ เพราะได้สัมผัสสิ่งไหนที่เป็นสิ่งที่ถูกอกถูกใจ เป็นรูปก็ดี เป็นเสียงก็ดี ก็เกิดอุปาทานความยึดมั่นถือมั่น เกิดความหวงแหน เกิดความเสียดาย อยากจะให้สิ่งนั้นๆ ที่ตัวเองสัมผัสที่ชอบนั้น ให้อยู่กับตัวเองไปนานๆ ก็เลยมีความกังวล กลัวว่ามันจะไม่อยู่กับตัวเองไปนาน ความสุขที่ได้เลยต้องเสียไปกับความทุกข์ที่เกิดจากความหวง ความเสียดาย ความหวงแหน ก็เลยเป็นความสุขที่ปนไปกับความทุกข์ ได้สิ่งที่ตัวเองชอบมา แต่ก็ต้องระวังรักษาและก็ต้องมีความกังวลว่ามันจะหมดไปเมื่อไหร่ และในที่สุดมันก็ต้องหมดไป เพราะโดยธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายในสากลโลกมันเป็นของไม่เที่ยง ด้วยเหตุที่ว่ามันเป็นของไม่เที่ยงและเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในความควบคุมของเรา ที่จะบังคับให้มันอยู่กับเราไปได้ตลอด มันก็เลยเป็นทุกข์

แต่สิ่งที่เราสามารถควบคุมบังคับให้อยู่กับเราไปได้ตลอด สามารถให้ความสุขกับเราไป ได้ตลอด และเป็นสิ่งที่จีรังถาวรไม่เปลี่ยนแปลงก็มีอยู่ ตัวนี้แหละที่เราแสวงหากัน และตัวนี้ที่เราต้องการพบมัน ตัวนี้ก็คือจิตใจของเรานั่นเอง จิตใจนี้มันเป็นของไม่ตาย มันเหมือนกับน้ำ น้ำนี้ทำลายยังไงมันก็ไม่สูญ ต้มมันมันก็ระเหยขึ้นไปเป็นไอ พอมันขึ้นเป็นไอน้ำมันก็กลายเป็นเมฆ พอไปสัมผัสความเย็นข้ามันก็ตกลงมาเป็นน้ำอีก มันก็วนไปเวียนมาอย่างนี้ จิตของมนุษย์เราก็เช่นกัน มันก็ไม่ตาย ไม่สูญสลายหายไป มันก็วนไปเวียนมา เวียนว่ายตายเกิด ออกจากร่างนี้มันก็ไปสู่อีกร่างหนึ่ง สุดแต่เหตุปัจจัยที่จะพาไป

เหตุปัจจัยส่วนใหญ่เราเรียกว่ากรรม กรรมก็คือการกระทำของเรา ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ถ้าเราทำไปในทางที่ดีอยู่ในทำนองคลองธรรมอยู่ในศีลธรรม ก็จะไปสู่ที่ดีที่เรียกว่าสุคติหรือสวรรค์ พระพุทธเจ้าบอกว่าผู้มีศีลห้า ผู้นั้นไปสวรรค์ และผู้มีศีลละเมิดศีลห้าอยู่เป็นอาชิตยก็ต้งไปนรก นี่ก็เป็นภาษาพระ สวรรค์กับนรก จิตใจพอออกจากร่างกายก็ไปอยู่อีกร่างหนึ่งหรืออีกภพหนึ่งอีกภูมิหนึ่ง แต่จิตใจนั้นก็สูญสลายไปไหนไปตามวาระแห่งกรรมบุญที่จะพาไป

ที่นี้คนเราไม่ได้ทำแต่บุญอย่างเดียว และก็ไม่ได้ทำแต่บาปอย่างเดียว ทำทั้งบุญทั้งบาป และที่ไม่ใช่บุญและไม่ใช่บาป สลับผลัดเปลี่ยนไปตามอารมณ์ ตามเหตุการณ์ เวลาที่ผลบุญผลกรรมมันแสดงขึ้น ก็เลยสลับกันไป บางทีบางคนรู้สึกว่าการทำบุญมากในชาตินี้ แต่รู้สึกว่าไม่ค่อยได้รับความสุขเท่าไร ก็เพราะว่าบุญที่ตัวเองทำอยู่นั้นยังไม่ส่งผลให้ ผลที่ตัวเองได้รับนั้นมันเป็นผลของกรรมที่ทำมาในอดีต มันก็เลยเหมือนกับว่าทำดีไม่ได้ดี ส่วนบางคนทำความชั่วอยู่ตลอดเวลา แต่รู้สึกว่าดีที่อยู่เรื่อย นั่นก็เป็นเพราะว่ากรรมชั่วที่เขาทำในปัจจุบันนี้มันยังไม่ส่งผล ส่วนความดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเขา นั้นมันเกิดขึ้นมาจากบุญหรือความดีที่เขาเคยทำไว้ในอดีต มันส่งผลให้ในปัจจุบันนี้ มันก็เลยเกิดความรู้สึกว่าคนทำชั่วกลับได้ดี คนทำดีกลับไม่ได้ดีอย่างนี้เป็นต้น

เราก็ต้องเข้าใจว่าการกระทำนี้ มีทั้งอดีต ทั้งปัจจุบัน และก็จะมีต่อไปในอนาคต และการที่ผลของสิ่งเหล่านี้จะปรากฏขึ้น ผลบางอย่างก็ปรากฏขึ้นเร็ว ผลบางอย่างก็ปรากฏขึ้นช้า ขึ้นอยู่กับกรรมบุญแต่ละอย่างที่กระทำกัน เหมือนกับต้นไม้หรือพืชต่างๆ บางอย่างก็ออกดอกออกผลเร็ว บางอย่างก็ออกดอกออกผลช้า ถ้าปลูกต้นไม้ยืนต้นใช้เวลาหลายปีกว่าจะออกดอกออกผล แต่ถ้าปลูกพวกพืชล้มลุกต่างๆ เช่น ข้าว ข้าวโพดนี้ ปลูกสามเดือนก็ออกผลให้แล้ว อย่างนี้เป็นต้น การกระทำต่างๆ ก็เหมือนกัน บางอย่างก็ออกผลเร็ว บางอย่างก็ออกผลช้า แต่ลักษณะโดยรวมแล้วมันก็ออกผลให้ด้วยกันทั้งนั้น และผู้ที่ได้รับผลนั้นก็ไม่ใช่ใครที่เิน ก็คือจิตใจผู้ที่กระทำกรรมกระทำบุญนั้นๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลของกรรมนั้นก็เหมือนกับรอยของเกวียน เวลาเกวียนมันหมุนไปบนดินนี้ ก็จะมีรอยตามไปตลอดเวลาฉันใด การกระทำของเราก็มีผลตามมาฉันนั้น จะช้า

หรือจะเร็วเท่านั้นเอง แต่ถ้าทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้รับแต่สิ่งที่ไม่ดีไม่งามเป็นเครื่องตอบแทนไป ทำดี ทำบุญก็ได้รับความสุขใจ ถ้าทำความชั่วทำบาปทำกรรมเบียดเบียนผู้อื่นก็จะได้รับความไม่สบายใจ ผลที่เกิดทางด้านจิตใจนี้มันเร็ว มันเกิดขึ้นได้ทันที ทันตาเห็น เช่นเราทำบุญนี้ช่วยเหลือผู้ใดและเราเกิดความอึดอึดใจ สุขใจ นี่แหละผลบุญมันเกิดขึ้นแล้ว และถ้าเราทำความชั่วไปด่าใคร ไปว่าใคร ประทุษร้ายผู้หนึ่งผู้ใด หรือไปกลั่นแกล้งผู้หนึ่งผู้ใดให้เขาได้รับความทุกข์ เราก็มีความไม่สบายใจเกิดขึ้นมา และผลที่มันปรากฏที่ใจนี้มันเร็ว

ผลพวงที่ตามมาทีหลัง คือถูกเขาจับเข้าตะราง หรือว่าทำดีแล้ว มีคนอื่นเขามาสรรเสริญให้ลาภ ให้ยศกับเรา นี่มันอาจจะช้า หรือบางทีอาจจะไม่มาเลยก็ได้ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ คนเราถ้ามีความสุขอยู่ในจิตใจเสียอย่างแล้วไม่ต้องการอะไรหรอก ใครจะมาสรรเสริญเยินยอ ใครจะเอาเงินมากองให้ต่อหน้า มันก็ไม่มีประโยชน์สำหรับคนๆ นั้น เพราะคนนั้นเขามีความอึด มีความพออยู่ในใจ บุญหรือความสุขนี้ ทำให้เรารู้จักกับคำว่าพอ แต่ถ้ามีความอยากแล้ว มีเท่าไรก็ไม่รู้จักพอ ความทุกข์เกิดจากความอยากอยากเท่าไรก็ไม่รู้จักพอ ได้มาเท่าไรก็ไม่รู้จักพอ

เช่นวันนี้โยมเอาของมาให้ห้าร้อยบาท พอพุงนี้เอามาให้สามร้อยบาท มันจะรู้สึกว่ามีน้อยเหลือเกิน เคยให้ตั้งห้าร้อย วันนี้ให้แค่สามร้อย เรื่องของกิเลสมันเป็นอย่างนั้น เรื่องของความอยากมันไม่รู้จักคำว่าพอ แต่เรื่องของความสุขที่เกิดจากการให้มัน พอเราให้เขาไปแล้ว เราสบายใจ มีเงินมีทอง มีข้าวมีของ ที่มันเหลือใช้ เกินความจำเป็น บางทีเก็บไว้ก็รู้สึกเกิดความรำคาญใจ ต้องมาคอยห่วง คอยดูแลรักษา ถ้าให้ไปเสีย สละไปเสีย หมดเรื่องหมดราวไป มันกลับสบายใจ อยู่ตัวเปล่าๆ นี่มันแสนสบาย มันไม่ต้องไปห่วงหน้าห่วงหลัง การห่วงหน้าห่วงหลังก็เป็นความทุกข์อย่างหนึ่ง ฉะนั้นการที่เราเสียสละ เราให้สิ่งที่ไม่มีความจำเป็นสำหรับเรา มันทำให้เราเกิดความสุขใจขึ้นมา ฉะนั้นการให้ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เราพบความสุขใจ

เช่นเดียวกับที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น คือการที่เราไม่ไปทำร้ายผู้อื่น ไปฆ่าเขาก็ดี หรือว่าไปทำร้ายจิตใจเขาด้วยการ เอาข่าวเอาของที่เขารักเขาหวงมา หรือไปประทุษร้ายประเวณี

กับสามีเขาก็ดี ภรรยาเขาก็ดี ลูกเขาก็ดี ซึ่งเป็นสมบัติของเขาโดยที่เขาไม่อนุญาต โดยที่เขาไม่เห็นชอบ มันก็สร้างความสุขให้กับเขา หรือว่าเราไปโกหกหลอกลวงผู้อื่นให้เขาเกิดความหลงเชื่อเรา และเขามารู้ทีหลังว่าสิ่งที่เราพูดนั้นไม่เป็นความจริง ก็ทำให้เขาเกิดความเสียใจ และก็เกิดความอาฆาตพยาบาท บางทีเขาก็ตามล่าเรา ไปแจ้งความกับตำรวจให้มาจับเรา พอเราทำผิดศีลแล้ว จิตใจเราก็อยู่ไม่สงบ อยู่ไม่สุข วุ่นวายใจ ภาษาชาวบ้านเขาก็ว่าเป็นว้าวสันหลังหว่า มีแผล พอเห็นตำรวจก็ตกใจทั้งๆ ที่ตำรวจเขาไม่รู้จักเรา เขาไม่ได้มาจับเราสักหน่อย พอเราเห็นตำรวจเข้า เราก็ชักจะระแวงไม่แน่ใจ นี่แหละเรียกว่าเกิดความทุกข์ขึ้นมา ไม่สบายใจขึ้นมา ถ้าเรามีศีล เราไม่ละเมิดศีลแล้ว ปัญหาเหล่านี้ก็ไม่เกิดขึ้น ความสุขใจที่เกิดจากการมีศีลก็ตามมา

ส่วนความสุขที่เกิดจากความสงบของจิต ที่เราปรารถนากันหนักันหนาเรียกว่าสันติสุข ความสุขที่เกิดจากความสงบนั้น ต้องอาศัยการควบคุมจิตใจให้อยู่หนึ่ง เหมือนกับที่เรามานั่งอยู่ที่นี่ เราสามารถควบคุมร่างกายเราได้ ร่างกายเรานั้น ไม่ใช่เป็นของยากที่จะบังคับ สามารถให้หนึ่งหนึ่งได้ ชั่วโมง สองชั่วโมงนี่ พอบังคับกันได้ แต่จิตใจนี่ ให้มันหนึ่งได้ แม้กระทั่งเพียงสองสามนาทีก็รู้สึกว่ายากเหลือเกิน ให้มันอยู่กับคำว่าพุทโธ พุทโธ ไม่ใช่ไปคิดเรื่องราวต่างๆ ก็รู้สึกว่ามันแสนจะยาก ที่มันยากก็เพราะว่าเราขาดเหตุปัจจัย คือตัวที่จะควบคุมจิตใจนั่นเอง

ตัวที่จะควบคุมจิตใจเราเรียกว่าสติ ความระลึกรู้ ความระลึกรู้หมายถึง ทำให้รู้อยู่กับปัจจุบัน ให้รู้อยู่ที่นี้ เดียวนี้ รู้ที่อยู่ว่าใจกำลังคิดอะไรอยู่ ถ้าเรานั่งอยู่ ก็ให้ใจรู้อยู่กับการนั่ง ให้รู้อยู่กับลมหายใจเข้าออก ที่เราเรียกว่าอานาปานสติ ถ้ารู้อยู่ตรงนี้ รู้อยู่กับลมหายใจเข้าออก ก็ถือว่าเรามีสติควบคุมใจ โดยใช้การกำหนดรู้ลมเป็นเครื่องควบคุมใจ อานาปานะ แปลว่าลมเข้าลมออก สติแปลว่าการระลึกรู้ อานาปานสติคือการกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก อันนี้ก็ป็นวิธีควบคุมจิตใจให้มันหนึ่ง

ถ้าจิตใจถูกควบคุมอยู่กับลมได้โดยสม่ำเสมอต่อเนื่องกัน จิตก็จะค่อยๆ สงบตัวลง ค่อยๆ หนึ่ง ค่อยๆ หนึ่ง และในที่สุดมันก็จะหยุดนิ่งไปเลย เมื่อหยุดนิ่งแล้ว ก็ก็จะเกิดความรู้สึกที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์ เกิดขึ้นมาภายในจิตใจ ซึ่งเราไม่เคยสัมผัสมา

ก่อน เป็นความรู้สึกที่มันว่างเปล่า เว้งว้าง เบาอกเบาใจ เกิดความปีติ เกิดความสุข บางทีขลุ่ยซำขึ้นมาในขณะนั้น หรือน้ำตาอาจจะไหลออกมา เพราะเป็นความรู้สึกที่มันอัศจรรย์ใจ เป็นสิ่งที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อนในชีวิต นี่คือความสุขที่เกิดจากความสงบ พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ว่า นัตถิ สันติ ปรมัง สุขัง ไม่มีสุขไหนจะเท่ากับความสุข จะเหนือกว่าความสุขที่เกิดจากความสงบของจิต ไม่มีในโลกนี้ ต่อให้มีเงินมีทองก็ร้อยล้านก็พันล้าน สามารถซื้อข้าวซื้อของ สร้างตึกสูงเป็นร้อยๆ ชั้น มีรถยนต์ราคาคันละสิบล้านก็ตาม ความสุขที่ได้จากสิ่งเหล่านั้นไม่เท่าสุขเมื่อเปรียบเทียบกับความสุขที่เกิดจากความสงบของจิตใจ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวง

สมาธิก็เป็นธรรมอย่างหนึ่ง เป็นธรรมเบื้องต้นเท่านั้นเอง ยังมีความสุขที่เหนือกว่าสมาธิอีก คือสุขที่เกิดจากปัญญา สุขที่เกิดจากการหลุดพ้นวิมุตติ อันนี้เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติที่เราต้องไต่ขึ้นไป จากสุขที่เราได้รับจากการให้ทาน สุขที่เกิดจากการรักษาศีล ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สุขของสมาธิ ขณะที่จิตสงบตัวอยู่นั้น จิตจะไม่มีอาการดิ้น จิตจะไม่หนีไปไหนโดยที่เราไม่ต้องบังคับ คือหลังจากที่เรากำหนดลมหายใจและจิตค่อยๆ สงบเข้าไป จนกระทั่งจิตเข้าไปรวมตัวลง เราเรียกว่าจิตรวมลงเป็นสมาธิ พอรวมตัวลงเป็นสมาธิแล้ว ในขณะนั้นเราไม่ต้องไปกำหนดสติ เราไม่ต้องไปกำหนดลมอีกต่อไป ขณะนั้นเราก็ปล่อยวางลมไป ลมก็หายไป จิตรวมอยู่เฉยๆ ตั้งนิ่งอยู่ในขณะนั้น ถ้าเป็นนักโทษ นักโทษตอนนั้นก็ไม่วิ่งหนีแล้ว นักโทษเหนื่อยวิ่งไม่ไหวก็นั่งอยู่เฉยๆ ตำรวจผู้ที่จะต้องคอยตามจับนักโทษก็ไม่ต้องคอยมานั่งเฝ้า

เพราะฉะนั้นขณะที่จิตเข้าสู่สมาธิ จึงเป็นขณะที่มีความสบาย ไม่มีความเครียด จากการที่ต้องคอยควบคุมจิตใจ เหมือนกับขณะที่เรากำลังเจริญอานาปานสติ ขณะที่เราเจริญอานาปานสติ จะเกิดความรู้สึกการต่อสู้กัน ระหว่างการมีสติกับการเพลอสติ เวลาที่มีสติก็รู้อยู่กับลม เวลาเพลอสติ ก็ไปคิดอยู่กับเรื่องราวต่างๆ นานา คิดเรื่องโน้นบ้าง คิดเรื่องนี่บ้าง พอได้สติ ก็ดึงกลับมาหาลม ช่วงนั้นมันเป็นเหมือนกับการชกคะเอย่างกัน เกิดความตึงเครียดระหว่างการต่อสู้กันสองฝ่าย ฝ่ายที่พยายามจะดึงจิตไว้ กับฝ่ายที่พยายามจะหลุดจิตให้ไปตามอารมณ์ต่างๆ แต่ถ้าฝ่ายที่มีกำลังมากกว่าเป็นฝ่ายสติ คือฝ่ายธรรมะ ถ้า

สามารถรั้งจิตไว้ให้อยู่ได้ กระทั่งฝ่ายที่จะหลุดจิตให้ไปตามกระแสอารมณ์ต่างๆนั้น หมดกำลังลง จิตก็จะรวมตัวลง พอรวมตัวลงปั๊บ ก็เหมือนกับทีมสองทีมที่ชกคะเย่อกัน พอทีมหนึ่งยอมแพ้ ไม่มีกำลังที่จะต้านทานแล้ว ฝ่ายที่มีกำลังมากกว่าก็ไม่ต้องออกกำลังอีกแล้ว พอเขาปล่อย ความตึงเครียดนั้นก็หมดไป จิตเวลาเข้าสู่สมาธิก็เป็นในลักษณะนั้น มันหมดความตึงเครียดไม่ต้องมาคอยควบคุมจิตอีกต่อไป ไม่ต้องตั้งสติแล้วในขณะนั้นคือขณะนั้นสติมีแล้วโดยอัตโนมัติ มันรู้อยู่กับจิต ตัวสติกับจิตตอนนั้นมันรวมกันเป็นหนึ่ง ที่เราเรียกว่าจิตรวม หรือสักแต่ารู้ จิตรู้ตามลำพังของตัวเอง รู้ว่าขณะนี้จิตไม่คิดไม่ปรุง จิตไม่คิดอยากจะไปโน่นมานี่ จิตสงบอยู่ จิตอยู่เฉยๆ

อันนี้แหละเป็นความอัศจรรย์ใจเป็นความสุขที่ผู้ใดเมื่อได้สัมผัสกับความสุขแบบนี้แล้วจะยินดีที่จะสละความสุขต่างๆ ที่เคยมีมาก่อน เคยมีความสุขอยู่กับการอยู่บ้านใหญ่โต อยู่ในพระราชวัง มีบริษัทรถรวิวาร มีข้าวของเงินทองต่างๆ ที่จับจ่ายใช้สอยเหลือเฟือ แต่สิ่งเหล่านั้นไม่ได้มีความหมายกับจิตดวงนั้นอีกต่อไป จิตดวงนั้นจะพยายามแสวงหาแต่ที่สงบ ที่วิเวก ที่สงบ พยายามหลบหลีกคน เมื่อก่อนนี้เป็นคนที่ชอบสังคม เดี่ยวนี้กลับกลายเป็นคนเบื่อสังคม ไม่อยากจะพูดคุย ไม่อยากจะเจอใคร เพราะเสียเวลา พูดไปมันก็เท่านั้น ไม่เกิดประโยชน์อะไร ไม่เหมือนกับหลบไปอยู่ตามลำพังที่เหนงียบๆ นั่งกำหนดจิต นั่งดูลมหายใจเข้าออก ไม่ให้จิตไปคิด ไปปรุง แล้วจิตก็รวมลงเป็นสมาธิ อันนั้นแหละเป็นความสุขที่แท้จริง

แต่ความสุขที่เกิดจากสมาธินั้น มันอยู่ได้เพียงชั่วคราว ชั่วคราว คือจิตเมื่อรวมลงแล้วอยู่ได้ไม่นาน ใหม่ๆ นี่อาจจะอยู่เพียงวูบเดียวเท่านั้น ขณะหนึ่ง หรือ สองขณะ เราถึงเรียกว่า ขณิกสมาธิ จิตรวมตัวลงแล้ว อยู่ได้เพียงขณะสองขณะ แต่ขณะสองขณะนั้นมันก็เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ใจเหลือเกิน เป็นสิ่งที่ไม่ทำให้ลืมไปตลอดชีวิต เป็นสิ่งที่จะสามารถดึงคนให้ออกจากกามสุขได้อย่างสบาย จากผู้ที่เคยเป็นผู้ที่ชอบแต่งหน้าทาปาก ใส่เสื้อผ้าสวยๆ งามๆ ออกงานสังคมต่างๆ กลับกลายเป็นคนที่เบื่อหน่ายกับสิ่งเหล่านั้น ชอบอยู่แบบง่ายๆ เรียบๆ ชอบอยู่ตามลำพัง หากความสงบจากจิตใจ นี้ก็คือลักษณะของความสุขที่เกิดจากสมาธิ แต่อย่างที่พูดนี้ มันเป็นชั่วขณะหนึ่งเท่านั้นเอง

พอมันถอนออกมา ก็เริ่มกลับไปสู่สภาพเดิมๆ มันก็จะเริ่มคิดปรุงต่อไป คิดไปโน้น คิดมา
นี่ คิดเรื่องโน้น คิดเรื่องนี้แล้ว จิตมันก็จะเริ่มฟุ้งซ่านแต่อย่างน้อยมันจะอยู่ในวงของ
ศีลธรรม อยู่ในวงของการทำบุญทำทานคือคิดอยากจะทำบุญทำทาน อะไรอย่างนั้น แต่
บางทีการทำบุญทำทานมันก็วุ่นวายสำหรับคนที่ไม่มีสมาธิ เวลาจะไปทำบุญที่ก็ต้องไป
เตรียมข้าวเตรียมของ ซื้อข้าวซื้อของ ต้องติดต่อกับคนนั้น ติดต่อกับคนนี้ บางทีติดต่อ
แล้ว พูดกันแล้ว นัดกันแล้ว ก็ไม่เป็นตามนัด มันก็เกิดความวุ่นวายขึ้นมาในจิตใจ
เพราะฉะนั้นผู้ที่มีสมาธิแล้ว ถ้าไม่มีปัญญา ก็ยังไม่มีโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าต่อไปได้
เท่าไร

แต่ถ้าเป็นผู้มีปัญญา จะต้องรู้จักรักษาจิต คือเมื่อจิตออกมาจากสมาธิแล้วต้องมีปัญญา
คอยประกบทุกขณะ ต้องรู้ว่าขณะนี้จิตเรากำลังคิดอะไรอยู่คิดไปเพื่อให้จิตสงบ หรือ
เพื่อให้จิตวุ่นวาย ถ้าคิดไปเพื่อที่จะไปทำโน่นทำนี่ ถ้ามีปัญญามันก็จะดึงกลับมา จะตัด
ได้ แต่ถ้าไม่มีปัญญา มันก็จะถูกกิเลสหลอกพาไปอีก หลอกพาให้ไปทำบุญนี้แหละ การ
ทำบุญนี้ เมื่อก่อนที่จะมีสมาธิเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าเป็นบันไดที่จะนำไปสู่ธรรมะขั้นที่สูงขึ้น
ไป แต่เมื่อขึ้นไปถึงขั้นที่สูงแล้ว กลับโดนกิเลสหลอกพาให้ลงบันไดมาขั้นที่ต่ำอีก ไปวุ่นวาย
เกี่ยวกับเรื่องการทำบุญทำทานอีก ทำให้ไม่มีเวลามาทำสมาธิ เลยหลุดจากธรรมะขั้นสูง
กลับลงไปสู่ธรรมะขั้นต่ำ

เพราะฉะนั้นผู้ที่เจริญได้สมาธิแล้ว ต้องใช้สติปัญญาสังเกตดูว่ากิริยาอาการเคลื่อนไหว
ของจิตใจนั้น จะเป็นไปเพื่อให้เจริญขึ้นสู่ธรรมะที่สูงขึ้นไป หรือถูกดึง ถูกหลอกให้กลับลง
ไปสู่ธรรมะที่อยู่ต่ำกว่า ถ้ามีสติปัญญาคอยแยกแยะ ก็จะสามาถที่จะตัดการทำบุญที่เป็น
เรื่องของความวุ่นวายได้ คือถ้าจะทำบุญก็ทำแบบง่ายๆ มีเช็คก็เขียนชื่อ เช่นชื่อลงไปเลย
หมดเรื่อง ไม่ต้องไปจัดการเรื่องโน้น เรื่องนี้ ไปเตรียมข้าว เตรียมของต่างๆ นานา เป็น
การทำบุญแบบตัดภาระ ตัดความกังวล ตัดเวลาที่เราจะต้องเสียไปกับเรื่องราวต่างๆ เอา
เวลาที่มีค่ามาเจริญธรรมะขั้นสูงต่อไปดีกว่า

ธรรมะขั้นที่สูงนั้น ก็คือการเจริญด้วยปัญญา ให้จิตที่ยังมีกิเลสครอบงำอยู่ ที่มีกิเลส คือ
อุปาทาน ยังยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่างๆ อยู่ นั้น ให้ใช้ปัญญาเข้าไปทำลายเสีย ทำลายความ

ยึดมั่นถือมั่น ที่เราเรียกว่าการเจริญวิปัสสนา คือการพยายามกำหนดดูสภาวะธรรมทั้งหลาย ให้เห็นว่าเป็นของที่ไม่เหนียวติดไว้ ไม่เหนียวติดพัน เช่นขันธห้า คือเป้าหมายอันใหญ่โตที่กิเลส นั้นลากใจผูกใจไว้ ให้ติดอยู่กับขันธห้า คืออุปาทานความยึดมั่นในขันธห้า ความยึดมั่น ถือมั่นในขันธห้า ว่าเป็นเราเป็นของเรา

ขันธห้าประกอบด้วยรูปขันธ รูปขันธก็คือร่างกาย เวทนาขันธก็คือความรู้สึก สุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์ สัญญาขันธ ก็คือการจำได้หมายรู้ เราเห็นรูปเราก็จำได้ว่า อันนี้เป็นรูปของใคร เป็นรูปของนายก. รูปของนายข. ได้ยินเสียง เราก็จำเสียงนี้ได้ว่า เป็นเสียงของใคร อันนี้ก็เป็นหน้าที่ของสัญญาคือการจำได้หมายรู้ สังขารคือความคิดปรุงแต่ง คิดไปได้ สองทางด้วยกัน คิดไปทางธรรมะก็ได้ คิดไปทางโลกก็ได้ ถ้าคิดไปทางโลก ก็คิดไปแบบว่า เออเดี๋ยววันนี้ไปเที่ยวสักหน่อย ไปกินเลี้ยงสักหน่อยอะไรอย่างนี้ ถ้าคิดไปทางธรรมะ ก็ อ้อวันนี้วันพระ เราไปเข้าวัดดีกว่าไปจำศีล ไปอดข้าวเย็น ไปทรมานใจตัวเอง เพื่อที่จะพัฒนาจิตใจให้เกิดความเข้มแข็ง ให้เกิดกำลังที่จะต่อต้าน ต่อสู้กับกิเลส ความโลภ ความอยากทั้งหลาย ถ้าเราไม่มีกำลัง ไม่มีขันติ ไม่มีศีล เป็นเครื่องช่วยแล้ว ก็ยากที่จะสู้ กับความโลภ ความอยากทั้งหลายได้

ดังนั้น สังขารก็เป็นสังขารที่เป็นธรรมะก็ได้ เป็นกิเลสก็ได้ ที่เราเรียกว่าเป็นมรรค หรือ เป็นสมุทัย ถ้าคิดไปในทางสังสมกิเลส ไปทางความโลภความโกรธ ไปทางที่อยากจะ สนุกสนานเฮฮาเกี่ยวกับเรื่องความสุขทั้งหลาย อันนี้ก็ถือว่าเป็นสังขารไปทางสมุทัย เป็นการไป สังสมความทุกข์ใจ ถ้าสังขารที่คิดว่าไปหาที่สงบๆดีกว่า ไปอยู่ตามสถานที่ ที่พระพุทธรเจ้า ทรงสั่งสอน คือให้หาที่หนึ่งที่นอนอันสงบสงัดวิเวก อย่าไปคลุกคลีกัน อย่าไปนั่งจับกลุ่ม คุยกัน คุยกันไปก็ฟุ้งไป และก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร สู้ไปอยู่ตามลำพังของเรา แล้วก็ตั้ง สติอยู่กับลมหายใจเข้าออก อันนี้เรียกว่าเป็นผู้ที่มีสัมมาสติ เป็นผู้ที่เจริญเข้าสู่ สัมมาสมาธิ เป็นผู้ที่เจริญมรรคนั่นเอง

ความคิดอันนี้จึงเป็นตัวสำคัญ ถ้าคิดในทางธรรมะเราก็เรียกว่าปัญญา ถ้าคิดไปในทาง โลกเราก็เรียกว่ากิเลส ที่นี้โดยธรรมดาแล้ว จิตใจของเรานั้น ไม่ค่อยคิดไปทางมรรค เท่าไหร่ ไม่คิดไปทางปัญญาเท่าไร เพราะโดยนิสัยเดิมแล้ว จิตใจของเรานั้น ถูกกิเลส

ครอบงำมานานมาก จนกระทั่งฟังเป็นนิสัยลึกเข้าไป จนกระทั่งเป็นถึงสันดานเลยก็ว่าได้ เรื่องของการไปเที่ยวรู้สึกว่ามันรวดเร็วมาก ใครโทรศัพท์มาชวนนี้ แทบไม่ต้องรอเลย แต่ถ้าใครจะมาชวนเข้าวัดเข้าวาเนี่ย ต้องตั้งหลักตั้งท่ากันเป็นเดือน เป็นปี กว่าที่จะเข้าวัดกันได้สักครั้งหนึ่ง นั่นก็เป็นเพราะว่าเราขาดธรรมะ เราไม่ค่อยได้พัฒนา ไม่ได้ส่งเสริมให้คิดไปทางด้านธรรมะ นั่นก็เป็นเพราะเราไม่เคยสัมผัสผลของธรรมะมาก่อน เราไม่เคยได้สัมผัสกับความสุขอันเกิดจากการทำบุญทำทาน เราไม่เคยสัมผัสกับความสุขจากการรักษาศีล เราไม่เคยสัมผัสกับความสุขที่เกิดจากความสงบของสมาธินั่นเอง แต่เมื่อเราได้เริ่มสัมผัสกับสมาธิแล้ว เราต้องพยายามระมัดระวัง ควบคุม ดูแลรักษาความคิดปรุงของเราให้ไปในทางที่เราต้องการให้ไป

ขณะที่เราออกจากสมาธิแล้ว เราควรที่จะดูจิตใจเรา ดูแลตัวเองนี้ ดูว่าสังขารตัวนี้จะพาให้เราคิดไปในทางไหน ถ้าคิดว่าเมื่อก่อนนี้เคยเข้าวัดแค่วันพระ อาทิตย์หนึ่งก็เข้าจำศีลอยู่เพียงครั้งเดียว ต่อไปนี้อยากจะขอลองอยู่สักอาทิตย์หนึ่งเลย หรืออยู่สักสิบวัน สักเดือนหนึ่งหรือพรรษาหนึ่ง อะไรอย่างนี้เป็นต้น เพิ่มเวลาให้กับตัวเองในการประพฤติปฏิบัติธรรม ถ้าคิดอย่างนี้แล้ว แสดงว่าเราเริ่มจะเดินทางไปในทางที่ถูก ทางที่เราเรียกว่ามรรคผลนิพพานนั่นเอง เราต้องการไปสู่ความสงบ เราต้องเจริญรอยตามที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้ คือทางแห่งศีล สมาธิ และ ปัญญา

พยายามหาที่สงบวิเวก อย่างที่วัดนี้เราก็มีห้องพัก ที่เราเรียกว่าห้องอินทรียสังวรนั่นแหละ เป็นสถานที่สำหรับผู้ที่อยากจะควบคุมจิตใจ ควบคุมอินทรีย อินทรียก็คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้ ไม่ให้ไปดู ไปสัมผัสกับ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ต่างๆ ที่ไปยั่วยวนกวนใจ ให้เกิดกิเลส ให้เกิดความอยาก ถ้าไปเห็นสิ่งเหล่านั้นแล้ว บางที่อยู่วัดได้ไม่กี่วัน ก็ทนอยู่ไม่ได้ ต้องออกไป เพราะคิดถึงเรื่องราวต่างๆ ที่ตัวเองเคยสัมผัสมา เคยมีความสุขกับสิ่งเหล่านั้นมา แต่ลึมนึกถึงความทุกข์ที่มันมีอยู่กับสิ่งเหล่านั้นไป เพราะความสุขของกามสุขนั้น มันเป็นความสุข แบบยาขมเคลือบน้ำตาล เวลาอมเข้าไปใหม่ๆ ก็หวานแต่พอน้ำตาลที่เคลือบอยู่หมดไป ก็เจอแต่ความขมขื่น ความสุขของทางโลกมันก็

เป็นอย่างนั้น เวลาได้อะไรมาใหม่ๆ ก็รู้สึกว่ามันมีความสุขดี มันเปลิดเปลิดดี พอต่อไป เมื่อเกิดความจำเจแล้วมันก็เริ่มเกิดความเบื่อหน่ายขึ้นมาเป็นต้น

เพราะฉะนั้นเวลาเรามีสมาธิแล้ว ท่านบอกให้เจริญปัญญาต่อไป ให้พิจารณาให้เห็นโทษของสิ่งเหล่านี้ ให้เห็นโทษของกามสุข เพราะขณะที่เราได้สมาธินั้น มันเป็นเพียงชั่วขณะเดียว พอเราออกจากสมาธิแล้ว ก็เลสที่มันเคยชอบเรื่องกามสุข มันยังมีอำนาจ ที่จะจูดลากเรากลับไปได้อย่างคิดว่า คนที่หนึ่งทำสมาธิแล้ว จะไม่ไปเที่ยวผับนะ ไปได้ ถ้าเราลองปล่อยมันไป มันก็อ้างว่า เพื่อนมาชวนไป เกรงใจก็ต้องไป มีนะ เพราะทำแต่สมาธิ ไม่ใช่ปัญญา ถ้าใช้ปัญญาแล้ว มันจะมีกำลังต้านทาน จิตมันสามารถที่จะตั้ง ไม่ให้ถูกจูดกระชากไปได้

ต้องพยายามเจริญวิปัสสนา คือไตรลักษณ์อยู่เสมอ ให้เห็นว่า ความสุขของทางโลก มัน เป็นของไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์ เป็นเหมือนยาขมเคลือบน้ำตาล มันสุขชั่วประเดี๋ยว ประเดี้ยว แล้วมันก็เบื่อ มันก็เซ็ง ต้องหาความสุขใหม่ๆ แปลกๆ อยู่เรื่อย ซึ่งความจริงแล้ว มันก็ไม่มีอะไรใหม่ในโลกนี้ ของต่างๆ มันก็มีอยู่ในโลกนี้ตั้งแต่ดั้งเดิม มันประกอบขึ้นด้วยดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วเราก็เอามาผสมปรุงแต่ง ให้เป็นรูปร่างแปลกๆ ให้มีเสียงแปลกๆ แล้วก็เกิดความลุ่มหลง สนุกสนาน ไปกับมันเท่านั้นเอง พอเปลิดเปลิดกับมันสักระยะ ก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ก็ต้องหาของแปลกๆ ใหม่ๆ ขึ้นมาอีก เหมือนเสื้อผ้าแฟชั่น ที่เราใส่กันนี้ เดี่ยวมันก็สั้นเดี๋ยวมันก็ยาวขึ้นๆ ลงๆ อยู่อย่างนี้ แฟชั่นของคนเรา มันก็หมุนไป เวียนมาอยู่อย่างนี้ มันไม่มีที่สิ้นสุด มันวนไป เวียนมา เหมือนกับวงล้อ วนไป วนไป เปลี่ยนไปเรื่อยๆ แต่มันไม่ได้เปลี่ยนไป เพื่อให้เราดีขึ้น ให้เราได้หลุดพ้นจากสิ่งเหล่านี้ มันกลับวนไป เพื่อจะผูกเรา มัดเรา ให้ติดอยู่กับสิ่งเหล่านี้

แต่สังขารร่างกายของเราเนี่ย มันไม่เที่ยงแท้ แน่นนอน มันค่อย ๆ แก่ลงไปเสื่อมลงไป เรา จะไปตามสังขม ตามแฟชั่น ก็ไม่ไหว พอแก่เข้า แก่เข้ามันก็รู้สึกว่ามันอยู่กับคนละโลก กับเขาแล้ว ตอนนั้นบางทีก็ต้องทำใจแล้ว ทำใจตอนนั้นบางทีก็อาจจะลำบาก เพราะไม่เคย ทำมาก่อน ก็อาจจะทำไม่ได้ บางคนอายุ ๗๐ หรือ ๘๐ ก็ยังเข้าสังขมอยู่ ยังแต่งหน้าทาปากอยู่เพราะว่าจิตใจ มันถูกสิ่งเหล่านี้จูดไว้ ดึงไว้ มันก็ต้องทำอย่างนั้น จนกระทั่งถึงวัน

ตาย ผลก็คือ เวลาตาย ระดับจิตก็ยังคงอยู่ในระดับเดิม ไม่ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น ให้ดีขึ้น ให้เป็นจิตที่ได้สัมผัสกับความสุข ที่มีความละเอียด เป็นความสุขแท้ๆ ความสุขล้วนๆ ก็ไม่เคยได้มีโอกาส ได้ปรากฏขึ้นมา

แต่ถ้าเราได้เข้าวัด เข้าวา ได้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมได้ ยิน ได้ฟังธรรม อย่างที่ญาติโยมได้มาฟังกันในวันนี้ ญาติโยมก็พอรู้ว่า สิ่งไหนที่ญาติโยมจะต้องทำ ก็คือการรักษาจิตใจ พยายามรักษาจิตใจให้สงบ ให้หนึ่ง ให้ได้มากเท่าไรรยังดี ถ้าวันหนึ่ง ทำแต่สองอย่างเท่านั้น ได้ก็เป็นสิ่งที่เลิศเลยก็เดียว ก็คือหนึ่งสมาธิกับเดินจงกรม พอออกจากหนึ่งสมาธิ ก็เดินจงกรมต่อ กำหนดควบคุมจิตใจต่อ คือไม่ปล่อยให้ใจไปคิด ไปปรุงเหมือนสมัยก่อน คิดว่าอยากจะไปโน่น อยากจะมานี่ อยากจะทำโน่นอยากจะทำนี่ บอกไม่เอา มันเป็นเรื่องไม่เที่ยงทั้งนั้น มันเป็นเรื่องทั้งนั้นเคยทำมามากต่อมากแล้ว เคยไปมามากต่อมากแล้ว มันไม่มีอะไรดีขึ้นหรอก

แต่ถ้าเราควบคุมจิตใจ ให้หนึ่ง ให้สงบ ให้ปล่อย ให้ว่าง ไม่ไปยึด ไปเกาะ ไม่ไปวุ่นวายกับเรื่องของใคร อันนั้นแหละ คือสิ่งที่พิเศษสำหรับจิตใจของเรา ถ้าเราสามารถทำอย่างนี้ได้ ในวันๆ หนึ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่า จะให้ทำเพียงสองอย่างนี้เท่านั้น เพราะว่าหน้าที่รับผิดชอบ ของแต่ละคนก็มีอยู่เช่น คุณแลร์รักษาร่างกาย ของเรานี้ แต่สิ่งเหล่านี้ เราสามารถควบคุมได้ กับการปฏิบัติธรรมได้ คือทุกขณะที่เราทำงานเหล่านี้ ให้เรามีสติอยู่กับสิ่งที่เราทำ มันก็เหมือนกับเราปฏิบัติธรรมอยู่ เหมือนกับเราเดินจงกรมอยู่ ขณะเราเดินกวาดบ้าน ถ้าเรามีสติ อยู่กับไม้กวาด ที่เรากวาดอันนี้ก็ถือว่า เป็นการปฏิบัติธรรม เป็นการตั้งสติ รักษาจิตใจ ไม่ให้จิตใจลอยไปหาความวุ่นวาย ไม่ให้จิตใจคิดปรุง ให้เกิดความฟุ้งซ่าน

ถ้าเราพยายามรักษาใจ ให้อยู่กับตัวเรา ให้มันนิ่งอยู่ ไม่ให้ไปไหน จิตก็จะไม่ฟุ้งซ่าน จิตก็จะสงบ จะสบาย ไม่ว่าจะทำอะไร ในอิริยาบถสี่ จิตก็จะมีแต่ความสุข ความสบาย เพราะจิตใจ มีสติ คอยควบคุมอยู่ มีปัญญาคอยต่อสู้กับกิเลส ไม่ปล่อยให้กิเลสหลอก จุดลาก ไปหาสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ หรือสิ่งที่เราเคยสัมผัสมาแล้ว ผ่านมาแล้ว มันก็ไม่ได้ มี

คืออะไรเท่าไร สิ่งที่เรากำลังทำอยู่ขณะนี้ไม่ได้ คือพยายามรักษาใจให้สงบอยู่ตลอดเวลาในแง่ เพราะความสงบนั้นก็คือความสุขที่แท้จริง

คนเรามีความสงบนี้ มันอึดนะ บางทีข้าวปลาอาหาร เมื่อก่อนเคยรับประทานมาก ตอนหลังนี้จะไม่ค่อยหิวเท่าไร รับประทานพอมันอยู่ท้องก็พอแล้ว เพราะเดี๋ยวนี้ เวลารับประทานอาหาร จิตใจไม่ได้ไปสัมผัสกับรสกับชาติ รสชาติเหล่านั้น มันไม่ได้มีความหมาย เมื่อเปรียบเทียบกับความสุข ที่มีอยู่กับจิตใจ ของผู้ที่มีความสงบ มันต่างกันมาก เพราะฉะนั้นการรับประทานอาหาร เมื่อก่อนรับประทานอาหารเพื่อความสุขจริงๆ รับประทานเพื่อรสชาติ เพื่อสีสันของมัน อาหารนี้จะต้องจัดให้มันสวย ให้มันงาม

พระที่ท่านฉันในบาตร บางทีท่านก็คลุกมันเข้าไปเลย เอาแกงใส่เข้าไป เอาข้าวใส่เข้าไป เอาของหวาน ทองหยิบ ฝอยทอง องุ่น แอปเปิ้ลผลไม้หั่นเป็นชิ้นๆ แล้วก็คนเข้าไป ให้เป็นอันเดียวกัน อร่อยนะ ลองรับประทานดูซิ เดี่ยวมันก็ลงไปรวมกันอยู่ในท้อง มันไม่ได้ไปไหนหรอก จะได้ลองกินอาหารที่แปลกๆ อย่างนี้เขาเรียกว่าเบิบพิสดาร แล้วเราจะสบาย กับเรื่องอาหาร การกิน ไม่ต้องไปแย่งอะไรกับใครเขา เพราะเรารู้ว่า มันก็มีแค่เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม มีอยู่แค่นี้ สีสันเท่านั้นเอง กินก็ไม่ได้กินเพื่อรสชาติ เพื่อความอร่อยอะไร เรากิน เพื่อที่จะรักษาร่างกายนี้ ให้อยู่ไปวันๆหนึ่ง ไม่ให้เจ็บไข้ได้ป่วย กินเพื่อระงับความหิวที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดอาหาร เรารับประทานครั้งเดียวก็สามารถอยู่ได้ถึง ๒๔ ชั่วโมง

เรื่องของกิเลสที่แปลก รับประทานอาหารเพิ่งเสร็จใหม่ๆ พอมีใครมาพูดเรื่องอาหารขึ้นมา บางทีก็อดที่อยากจะกินอีกไม่ได้ อันนี้มันเป็นความอยากของกิเลสมัน ไม่มีความจำเป็น ที่นี้เราจะแก้ เราจะทำลาย กิเลสนี้ ก็ต้องใช้เหตุผล บอกว่ากินไปทำไม เพิ่งกินไปอึดๆ เมื่อกี้เอง ท้องมันยังย่อยไม่เสร็จเลย จะกินอะไรอีก ไว้พรงนี้ค่อยกินก็แล้วกัน ถ้าอยากจะกิน อันนี้เป็นการใช้เหตุ ใช้ผล ดับกิเลส ปัญญาเป็นเหตุ เป็นผล เป็นความจริง แต่กิเลสเป็นความปลอม ไม่มีความจำเป็นจะต้องกิน แต่หิว แต่อยากจะกิน อันนี้เป็นความปลอม เป็นตัวที่สร้างปัญหาให้กับคนเราทั้งหลาย

ถ้าทุกคนมีเหตุ มีผลแล้ว โลกเราสามารถอยู่กันได้ ด้วยความผาสุก เพราะว่าของต่างๆ ในโลกนี้มันมีมาก มากเสียกว่าที่เราจะต้องการ แต่เพราะความอยากของกิเลส มันมีความรู้สึกว่า ไม่พอ มันคิดว่า มีมากเท่าไร ยิ่งมีความสุขมากขึ้นเท่านั้น มันก็เลยสร้างปัญหา ให้สงครามเกิดขึ้นก็เพราะกิเลสพาให้เกิดขึ้น ถ้าทุกคนเป็นชาวพุทธ เชื่อได้ว่าโลกเรา นี้ จะอยู่กันอย่างสันติสุข ไม่มีเหตุที่จะต้องไปรุกรานผู้อื่น ไม่มีเหตุที่จะไปเบียดเบียนผู้อื่น เพราะชาวพุทธเรา นั้น อยู่ง่าย กินง่าย แล้วก็กินน้อยด้วยเรียกว่า มักน้อยสันโดษ กินเท่าที่จำเป็น บริโภคเท่าที่จำเป็น เสื้อผ้ามีสักสองชุด ก็อยู่ได้แล้ว ชุดขาวนี้สลับผลัดเปลี่ยนกัน วันนี้ใส่ชุดนี้ อีกชุดหนึ่งก็เอาไปซัก พอพุงนี้ เราก็เปลี่ยนมัน

อย่างของพระนี่ ท่านก็มีแค่สามผืนก็อยู่ได้แล้ว เรียกผ้าไตรจีวร มีผ้าห่มผืนหนึ่ง ผ้าห่มผืนหนึ่ง แล้วก็ผ้าห่มกันหนาวอีกผืนหนึ่ง ความจริงใช้แค่สองผืนเท่านั้นเอง ผ้าห่มกันหนาวใช้เวลาหน้าหนาว ฤดูหนาว โดยปกติมีอยู่สองผืนก็อยู่ได้แล้ว อย่างที่อาตมาห่มนี้ ผ้าจีวรนี้เรียกว่าผ้าห่ม แล้วก็ผ้าห่มอีกผืนหนึ่ง พูดถึงความจำเป็น ของเรื่องเหล่านี้แล้ว มันไม่มาก มนุษย์เรา ถ้าอยู่กัน ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว อยู่ตามความจำเป็น ไม่ต้องมีอะไรมากมาย ตู้อีเสื้อผ้าไม่ต้องมีหрок ร้านขายตุ้อีเสื้อผ้าก็เจ๊งไปเลย ไม่รู้จะเอาเสื้อผ้าที่เหนามาเก็บ แต่สังคมเรานั้นก็แปลก ต้องมีหลายชุดด้วยกัน วันหนึ่งมี ชุดเช้า ชุดกลางวัน ชุดเย็น ชุดนอน ใส่กันเป็นแบบว่าเล่นไปเลย แล้วก็ต้องมาลำบาก กับการดูแล รักษา ต้องซักกันอยู่อย่างนี้ ปัญหาต่างๆ นานา จึงเกิดขึ้นมา เพราะว่า ขาดความพอดีขาดปัญญา

ถ้าเรา ใช้เหตุ ใช้ผล ใช้ปัญญาแล้ว สังคมเราจะอยู่กันได้ ด้วยความสงบผาสุก เพราะว่าความสุขที่แท้จริงนั้น มันมีอยู่ในตัวของเราแล้ว คือความสงบของจิตใจนั่นเอง เพียงแต่ที่ว่า เราไม่เคยมาควบคุมตัวนี้เลย ปล่อยให้ตัวนี้ ถูกรุก กระทบ ลากไป ด้วยพลังอำนาจของกิเลส มันก็เลยหาความสุขไม่ได้ มีแต่ความร้อนร้อนอยู่ตลอดเวลา ร้อนเพราะความโลภ ร้อนเพราะความโกรธ ร้อนเพราะความหลง พระพุทธเจ้าบอกว่าจิตใจของคนเรานั้น ร้อนเพราะรูป ร้อนเพราะเสียง ร้อนเพราะกลิ่น ร้อนเพราะรส ร้อนเพราะเครื่องสัมผัส เห็นแล้วตาลุกวาว ได้ยินแล้วตาลุกวาว อยากจะได้ขึ้นมา มันทำให้เกิดความร้อนขึ้นมา

เมื่อเกิดความอยากแล้ว ก็อยู่ไม่สุขนั่นเอง แต่ถ้าเราใช้ปัญญา ใช้ธรรมะ เข้ามาสอนจิตใจ และบอกเราว่าอย่าไปหลงเลย ในโลกนี้นะ ต่อให้มีเงิน ก็ร้อยล้าน ก็พันล้าน มันก็ซื้อความสุข ที่พระพุทธเจ้าสอนพวกเราไม่ได้ เรามีอยู่แล้วในตัวเราเอง เพียงแต่ทำให้มันเกิดขึ้นเถิด แล้วเราจะไม่ต้องไปรบกวนกับอะไรทั้งสิ้น

เราจะมีความสุขตลอดไปเลยทีเดียว เพราะความสุขอันนี้เมื่อเรามีแล้ว เรามีสติปัญญา เราสามารถรักษามันไว้ได้ มันเป็นสมบัติของเราอย่างแท้จริง สมบัติภายนอกนั้น มันถูกเขาขโมยไปได้นะ มันเสื่อมได้ รถจอดทิ้งไว้เดี๋ยวนี้ คนก็ยังขโมยไปได้ ข้าวของที่เรามีอยู่ ขโมยก็ยังเข้าไปขโมยได้ถึงในบ้าน สามีของเรา ภรรยาของเรา ยังเสียไปได้เลย อย่าว่าแต่อะไร แต่อันนี้แหละ ที่ไม่มีใครสามารถ จะเอาจากเราไปได้ ความสุขที่เกิดจากความสงบสุขอันนี้ ก็ขอฝากญาติโยม ให้พยายามผูกใจไว้ คิดถึงเรื่องนี้ และพยายามทุ่มเทชีวิต จิตใจ สติ ปัญญา ความพากเพียร เพื่อที่จะยึดครองความสุข คือความสงบของจิตอันนี้ไว้ให้ได้ การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๒

ศรัทธา วิริยะ สติ สมာธิ ปัญญา

พรรษา ๒๕๔๐

ฟังเทศน์เรื่อยๆ มีประโยชน์ เพราะว่าการฟังธรรมะนั้น ท่านก็บอกว่า อานิสงส์นั้นจะเกิดได้ถึง ๕ อย่างด้วยกัน คือ

- ๑ เราจะได้ยิน ได้ฟัง ในสิ่งที่เราไม่เคยได้ยิน ได้ฟังมาก่อน
- ๒ ในสิ่งที่เราได้ยิน ได้ฟัง มาแล้ว ก็จะเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น
- ๓ สามารถทำความเข้าใจให้ถูกต้อง
- ๔ สามารถขจัดความสงสัยได้
- ๕ ทำให้เกิดความสงบในจิตใจ

เพราะว่าธรรมชาติของพระพุทธรูปนั้นเป็นสิ่งที่เย็น เหมือนกับเรากินน้ำเย็นเข้าไปในร่างกาย เราก็เกิดความรู้สึกเย็นสบาย ถ้าเราได้ยิน ได้ฟังธรรมะ หรืออ่านหนังสือธรรมะ เราก็จะเกิดความเย็นใจ เกิดความสบายใจขึ้นมา

ข้อสำคัญเวลาที่เรากำลังฟังธรรมะนั้น ขอให้เรามีสติอยู่กับตัวเรา คือเราไม่ต้องสนใจเราไปหาผู้แสดง ไม่ต้องไปกังวลว่า ผู้พูดเขาจะพูดอะไร แล้วเราจะจำได้หรือเปล่า ขอให้เราตั้งใจ ฟัง ให้ใจเราอยู่กับเสียง ที่มาสัมผัสกับหู แล้วเราก็ฟังไป เราก็พิจารณาตามที่ท่านพูด ท่านแสดงไป ถึงเหตุถึงผลที่ท่านแสดงไว้ อันไหนที่เราเข้าใจ เราก็จะจำได้ไปเอง อันไหนที่เราจำไม่ได้ เราไม่เข้าใจ เราก็จะจำไม่ได้ ก็ไม่เป็นไร เพราะว่าการฟังแต่ละครั้งนั้น ไม่สามารถที่จะจำได้ ทุกสิ่ง ทุกอย่าง เพราะเวลาพูดก็พูดมาก พูดไปเรื่อยๆ คนฟังก็ฟังไปเรื่อยๆ อันไหนเข้าใจก็จะได้รับประโยชน์ บางทีก็ร้องอ๋อขึ้นมา แสดงว่าเข้าใจแล้ว ถึงบาง

อ้อ เมื่อก่อนฟังไม่ค่อยเข้าใจ แต่ถ้าได้ฟังซ้ำๆ บ่อยๆ เข้า ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจ จะสามารถ
ขจัดความสงสัยไปได้ ทำความคิดเห็น ความเข้าใจให้ถูกต้อง

การที่เรามาวัด มาประพฤติปฏิบัติธรรมนี้ ก็เหมือนกับการที่เราเดินทางจากจุดหนึ่งไปสู่
อีกจุดหนึ่ง เรามาจากบ้านมาที่วัดนี้ เราก็ต้องอาศัยรถยนต์เป็นพาหนะพาเรามาที่นี้ การที่
เราจะไปจากจุดนี้ คือเราไม่มีความพอใจในชีวิตของเรา ในสภาพที่เรามีอยู่ เป็นอยู่นี้ เรา
คิดว่า เราน่าจะได้สิ่งที่ดีขึ้นกว่านี้ เช่นเราอยากจะเป็นคนที่ดีขึ้น ตอนนั้นเราอาจจะไม่ค่อย
มีศีล มีธรรม ขาดศีล ขาดธรรม ถ้าเราเห็นว่า เราขาดศีล ขาดธรรม เราอยากจะทำให้ตัวเรา
นั้น มีศีล มีธรรม มีคุณงาม ความดี มากขึ้นกว่าที่เราเป็นอยู่ เราอยากจะเป็นคนดี เรา
อยากเป็นคนที่มีความสุขทางด้านจิตใจ อันนี้เราต้องยกระดับจิตใจในตัวเราให้สูงขึ้น
ด้วยการพัฒนา โดยอาศัยธรรมะเป็นเครื่องพัฒนา

ฉะนั้นจิตใจของเรานี้ จะเดินทางจากจุดหนึ่ง ไปสู่อีกจุดหนึ่งได้นั้น จิตใจต้องมีเชื้อเพลิง
เหมือนกับรถยนต์ รถยนต์จะเดินทางจากจุดหนึ่ง ไปสู่อีกจุดหนึ่ง ต้องอาศัยน้ำมัน
สำหรับขับเคลื่อนเครื่องยนต์ อาศัยน้ำมันเครื่อง สำหรับหล่อลื่น อาศัยน้ำ สำหรับระบาย
ความร้อน อาศัยน้ำกลั่นที่ใส่ไว้ในแบตเตอรี่ อาศัยน้ำมันหลายๆอย่าง ที่มีอยู่ใน
เครื่องยนต์ ถ้าขาดน้ำมัน อย่างไม่ อย่างหนึ่ง ในเครื่องยนต์แล้ว รถยนต์ก็ไม่สามารถที่
จะแล่นไปได้โดยราบรื่น ไม่สามารถที่จะพาเราไป ถึงจุดหมาย ปลายทาง ได้อย่าง
สะดวกสบาย อย่างที่โยมขับไป เกิดน้ำหมด น้ำแห้งขึ้นมา เครื่องมันก็ร้อน ก็วิ่งไม่ได้
แล้ว หรือถ้าวิ่งไป น้ำมันหมด รถก็ไม่วิ่ง หรือว่าน้ำมันเครื่องไหลออกหมด รถไม่มี
น้ำมันหล่อลื่น ลูกสูบวิ่งไปเดี๋ยวมันก็ติด มันก็ไปไม่ได้

ฉันใด การที่เราจะเดินทาง จากสภาพที่เรามีอยู่ เป็นอยู่ ในขณะนี้ ไปสู่อีกสภาพหนึ่ง ที่ดี
ขึ้นกว่านี้ เช่นเป็นคนที่มีศีล มีธรรม เป็นคนที่มีปัญญา มีความฉลาดรอบรู้ เราก็ต้อง
อาศัยธรรม ที่เรียกว่าน้ำมันแห่งธรรมะ น้ำมันแห่งธรรมะนี้ประกอบขึ้นด้วย ๕ อย่าง
ด้วยกัน

อย่างที่ ๑ เรียกว่าศรัทธา คือความเชื่อ

อย่างที่ ๒ เรียกว่าวิริยะ ความหมั่นเพียร

อย่างที่ ๓ เรียกว่าสติ การระลึกขู้

อย่างที่ ๔ เรียกว่าสมาธิ ความตั้งมั่นของจิตใจ

อย่างที่ ๕ เรียกว่าปัญญา ความฉลาด

นี่คือน้ำมัน ๕ ชนิด ที่เราจะต้องมีไว้ สำหรับขับเคลื่อนจิตใจเรา ให้ไปสู่ที่ดีที่งาม ไปสู่สวรรค์ ไปสู่มรรคผลนิพพาน ก็ต้องอาศัยสิ่งเหล่านี้ เหมือนกับพระพุทธรเจ้า และพระสงฆ์อรุยสาวกทั้งหลาย ที่ท่านได้เดินทางกันไป ท่านก็ต้องมีสิ่งเหล่านี้ น้ำมันแห่งธรรมะเป็นเครื่องขับเคลื่อนผลักดันจิตใจของท่านนั้น ให้สามารถเดินทาง ไปถึงจุดหมายปลายทาง ที่ท่านต้องการจะไปได้

สิ่งแรกที่พูดถึงก็คือศรัทธา เราจะต้องมีศรัทธา ความเชื่อในพระพุทธร พระธรรม พระสงฆ์ คือเราต้องเชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธรเจ้า เชื่อว่าพระพุทธรเจ้านั้นเป็นพระอรหันต์ สัมมาสัมพุทธรเจ้า พระอรหันต์นี้หมายถึงผู้ที่สิ้นกิเลส ปุถุชนเป็นคนที่ยังมีกิเลสอยู่ ปุถุชนกับพระอรหันต์เปรียบเป็นคนละฟากกัน พวกเรายังเป็นปุถุชนอยู่ เรายังมีความโลภ ความโกรธ ความหลงอยู่ ทำให้เรามีความทุกข์ มีความไม่สบายใจ แต่พระอรหันต์ท่านสิ้นกิเลสแล้ว ท่านไม่มีความทุกข์ใจ สาเหตุทำให้เกิดความทุกข์ใจนั้นมันได้หมดสิ้นไปแล้ว นี่ก็คือคุณสมบัติของพระพุทธรเจ้าอย่างหนึ่ง ขอให้เราเชื่อไว้ว่าท่านบรรลุแล้ว สำเร็จแล้ว เมื่อท่านบรรลุแล้วสำเร็จแล้ว ท่านก็รู้วิธีที่จะมาถ่ายทอดความรู้นี้ให้กับพวกเรา ท่านถึงสั่งสอน ประกาศสอนพระศาสนา ให้กับสัตว์โลกทั้งหลาย สอนทั้งมนุษย์ สอนทั้งเทวดา

สอนมนุษย์นี้เรารู้ขู้ อย่างพระอรุยสาวก ท่านก็ได้รับคำสอนพระพุทธรเจ้ามาใช้ มาปฏิบัติ และนำพาท่านไปสู่จุดสูงสุด เป็นพระอรหันต์เหมือนกับพระพุทธรเจ้าทรงสำเร็จ

อันนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะต้องสงสัย เป็นเรื่องที่เราควรจะเชื่อว่า พระธรรมคำสอนที่ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนั้น เป็นคำสอนที่ถูกต้อง แม่นยำ พระพุทธเจ้านอกจากสอน มนุษย์แล้วนั้น ท่านยังสอนเทวดาด้วย ไม่ทราบที่ท่านเชื่อหรือเปล่าว่าเทวดาก็มี เขา เรียกว่าพวกกายทิพย์ เราไม่สามารถมองเห็นพวกกายทิพย์ได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้นัยน์ตาทิพย์ นัยน์ตาทิพย์จะเห็นได้ ต้องมีสมาธิก่อน อย่างพระพุทธเจ้าท่านมีสมาธิ ท่านสามารถส่งกระแสจิต ให้ไปรับรู้เกี่ยวกับเรื่องกายทิพย์ได้ เพราะฉะนั้นเวลา พระพุทธเจ้าทรงเข้าสู่สมาธินั้น จะมีเทวดาเข้ามาฟังธรรมกับพระพุทธเจ้าโดยเสมอ

พระพุทธเจ้านั้นวันหนึ่งๆทรงทำกิจอยู่ ๕ อย่างด้วยกัน ตอนบ่ายท่านทรงอบรมสั่งสอน อารวาส ญาติโยม ดังที่พวกเรามาฟังเทศน์ฟังธรรมในวันนี้ พระพุทธเจ้าทุกตอนบ่าย ก็ จะสั่งสอนญาติโยมเกี่ยวกับธรรมะ พอตอนค่ำท่านก็จะทรงสั่งสอนพระเณร พอตกดึก ท่านจะทรงสั่งสอนเทวดาโดยการเข้าสู่สมาธิ แล้วก็แสดงสอนธรรมะ ให้กับเทวดา ทั้งหลายที่มาฟังเทศน์ ฟังธรรมกับพระพุทธเจ้า พอตอนเช้าก่อนออกบิณฑบาต ท่านจะ ทรงเล็งญาณดูว่าวันนี้จะไปโปรดใครก่อน โปรดญาติโยมคนไหนดี คนไหนสามารถที่จะ บรรลุ ธรรมได้เร็ว หรือว่ากำลังจะต้องมีเหตุอันเป็นไป ท่านจะไปโปรดผู้นั้นก่อน แล้ว ท่านจะไปบิณฑบาตโปรดสัตว์ นี่คือกิจวัตรประจำ ที่พระพุทธเจ้าทรงประกอบตลอด ๔๕ พรรษาที่พระองค์ทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ หลังจากที่พระองค์ทรงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แล้ว

เพราะฉะนั้นทางพระพุทธศาสนานั้น จะเห็นได้ว่า มีการสั่งสอน ถ่ายทอดวิชาธรรมะ ให้กับผู้ที่สนใจ เพื่อที่จะได้นำไปประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ฟังแล้วนำไปปฏิบัติก็จะได้รับ ผลประโยชน์จากธรรมะ ที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ นี่คือหลักของธรรมะ หลักของ พระพุทธเจ้า นี่คือคุณของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้ทรงประกอบคุณงามความดี เหล่านี้ไว้ ถ้าเรามีความเชื่อมั่นว่า สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศ ทรงสั่งสอนนั้น เป็นสิ่งที่ พระพุทธเจ้าทรงรู้จริง เห็นจริง มีคุณ มีประโยชน์ นำมาถ่ายทอดให้กับพวกเรา เราเชื่อ อันนี้ไว้ เราก็จะไม่สงสัยในสิ่งต่างๆ ในธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น

ความศรัทธาในพระพุทธเจ้า ก็เชื่อมต่อมาในคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่เราเรียกว่า ศรัทธาในพระธรรมคำสอน คือคำสอนของพระพุทธเจ้า ท่านทรงสั่งสอน ให้พวกเรา ประกอบคุณงามความดี ละความชั่ว ทำจิตใจให้สะอาด นี่คือวิถีทางที่จะนำไปสู่ความสุข ความเจริญอย่างแท้จริง ถ้าพวกเราเชื่อในพระพุทธเจ้า เราก็ต้องเชื่อในคำสอนของท่าน ว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นคำสอนที่ถูกต้อง แม่นยำ ไม่มีอะไรจะดีกว่านี้ ต่อให้เรา มีเงิน มีทอง ร่ำรวย มีเงินเป็นล้านๆก็ตามเถอะ เราจะไม่ได้พบความสุขที่แท้จริง เพราะ ความสุขที่แท้จริงนั้น ไม่ได้อยู่ที่เงินทอง ไม่ได้อยู่ที่ของภายนอก ไม่ได้อยู่ที่บุคคลอื่น เช่นได้แฟนมา ได้คู่รักมา อย่าไปคิดว่านั้น คือความสุขที่แท้จริง เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็น ของไม่เที่ยงแท้แน่นอน เวลาได้มาใหม่ๆ ก็มีความรู้สึก ดีอกดีใจ แต่ต่อไปสักกระยะหนึ่ง สิ่งที่เราได้มา ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป แปรสภาพ จากใหม่ก็กลายเป็นเก่า จากหวานก็ กลายเป็นขม อันนี้เป็นหลักของธรรมชาติ

คนที่มีความสุข มีเงิน มีทอง คนที่มี ทุกสิ่ง ทุกอย่าง ที่เงินทองสามารถจะซื้อได้ เขาไม่มีความสุขที่ แท้จริงหรอก เพราะสิ่งเหล่านั้นไม่ใช่เป็นเหตุ หรือเป็นสิ่งที่จะทำให้จิตใจของคนนั้น เกิด ความสุขที่แท้จริง เราจะเห็นได้ว่า ในสมัยพุทธกาล คนที่เป็นมหาเศรษฐี เป็นถึง พระราชา มหากษัตริย์ สามารถสะสมเงิน สละทอง สละราชสมบัติ แล้วออกบวชกัน เพราะเขาเชื่อในพระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าว่า ความสุขที่แท้จริงนั้น มันอยู่ที่ จิตใจของเรา มันอยู่ที่จิตใจที่สิ้นกิเลส ที่หมดกิเลส ทุกวันนี้ที่เราไม่มีความสุขกันนั้น ที่ เรามีความสุขกันนั้น สาเหตุก็เกิดจากกิเลสนั่นเอง ตัวโลภ ตัวโกรธ ตัวหลง มันเป็นตัว ก่อทวน รังควานจิตใจเรา ทำให้เราไม่มีความรู้สึกอิ่ม ไม่มีความรู้สึกสบาย ให้ความรู้สึก เหมือนว่าเรากำลังขาดอะไร เรากำลังต้องการอะไร นี่คือผลของกิเลส ถ้าเราสามารถชำระ กิเลส ออกไปได้หมด จากจิตจากใจแล้ว เราจะไม่มีตัวมาก่อทวน ยุยงหลอกเรา ให้เรา เกิดความอยาก อยากได้อย่างโน้นอยากได้อย่างนี้ อยากไปโน่น อยากมา นี้อยากได้เงิน เยอะๆ ได้เงินเยอะแล้ว จะได้เอาไปซื้อโน่น ซื้อนี่ พอซื้อมาแล้ว ก็จะมีความสุข มันก็สุข อยู่หรอก แต่มันสุขอยู่แค่ประเดี๋ยว ประเดี๋ยว แล้วเดี๋ยวมันก็เบื่อ เมื่อมันเกิดความชินชา ขึ้นมามันก็อยากจะได้อย่างอื่นอีก นี่คือลักษณะของความอยาก ได้เท่าไรมันก็ไม่พอ

พระธรรมคำสอนจึงสอนว่า ความสุขที่แท้จริงนั้น ไม่ได้อยู่กับการมีเงินมีทอง ที่สามารถจะซื้อสิ่งนั้น สิ่งนี้ เพราะสิ่งต่างๆในโลกนี้ มันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความทุกข์ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสภาพ ที่ไม่อยู่ในความควบคุมของเรา เราคิดว่า เรามีสิ่งโน้น สิ่งนี้ แล้วเราจะมีความสุข แต่พอเราได้มาสักระยะหนึ่ง เราก็เบื่อกับสิ่งนั้นไป หรือสิ่งไหนที่เราชอบอยู่ เกิดสิ่งนั้นเกิดชำรุด หรุ ดโทรม หรือพัง หรือเสียหายไป หรือตายจากเราไป หรือพลัดพรากจากเราไป เราก็จะเกิดความทุกข์ขึ้นมา ฉะนั้นขอให้จำไว้ว่า ทุกสิ่ง ทุกอย่างในโลกนี้ ที่เราเห็นด้วยตาที่ดี ได้ยินด้วยหูที่ดี สัมผัสด้วยลิ้น หรือด้วยจมูก หรือด้วยกายของเราที่ดีนั้น ทั้งหมดนี้ เป็นของไม่เที่ยงแท้แน่นอน ต้องมีการพลัดพราก จากเราไปในที่สุด เพราะฉะนั้นเวลาเราชอบสิ่งไหน เราชักสิ่งไหนแล้ว สิ่งนั้นเกิดสูญสลายดับไป มันก็จะสร้างความทุกข์ให้กับเรา

ด้วยเหตุนี้เอง พระพุทธเจ้าถึงสละพระราชสมบัติทั้งหมด ที่พระองค์ทรงมีอยู่ แล้วออกบวช เพื่อที่จะหาความสุขที่แท้จริง ที่ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งภายนอก ไม่ต้องอาศัยเงินทอง ไม่ต้องอาศัย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นความสุข ที่เกิดจากความสงบของใจนั่นเอง เป็นความสงบระงับของกิเลส เมื่อกิเลสตัณหาสงบระงับลง ใจก็เย็น ใจก็สบาย ใจก็มี ความอิมเอิบ ใจก็มีความสุข แต่ถ้ากิเลสมันออกมา ออกอาการที่ไร ใจนี้ร้อนเป็นไฟ กลายเป็นหน้ายักษ์หน้ามารไป เวลาโกรธแค้นใครนี่ หน้าตาดูไม่ได้หรอก แล้วเวลาโลก เป็นไฉน หน้าตาของคนเรานั้นแหละอาการของกิเลส แต่ถ้าสิ่งเหล่านี้สงบลงแล้ว อาการ เมตตาการุณาก็จะปรากฏออกมา มีแต่ความร่มเย็นมีแต่ความให้ ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะให้ ได้ ให้แม้กระทั่งให้อภัย นี่คือลักษณะของจิตใจที่ปราศจากกิเลส เป็นจิตใจที่มีความสุข อย่างยิ่ง

เพราะฉะนั้นขอให้เรามีศรัทธา เชื่อในพระธรรมคำสอนอันนี้ และขอให้เชื่อในพระสงฆ์ อริยเจ้า ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดธรรมะอันนี้ จากพระพุทธเจ้ามาสู่พวกเราอีกทอดหนึ่ง อย่าง ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เราเห็นนั่งประทับอยู่ข้างหน้าเรา นี้ เรามีความเชื่อมั่นว่าท่านเหล่านี้ เป็นพระอริยสงฆ์ เป็นพระอรหันต์ เป็นผู้สำเร็จแล้ว บรรลุแล้ว ท่านปฏิบัติ ประพฤติ ชอบ เอาจรรณะของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ จนกระทั่งทำลายล้างกิเลสที่มีอยู่ภายในจิตใจ

ให้หมดไป ที่ท่านเรียกว่าเป็นอริยสาวก เป็นเนืองนาบุญของโลก ทำบุญกับท่านนี้ มีแต่จะ
ได้บุญโดยถ่ายเดียว เพราะว่าทำบุญกับท่านแล้ว จะได้ยินได้ฟังคำสอนของท่านด้วย
ท่านจะสอนเราในเรื่องที่ดี ที่งาม ที่ถูกต้อง เมื่อเราได้ยินได้ฟังแล้ว เราเอาไปประพฤติ
ปฏิบัติ เราก็จะได้ประโยชน์อันสูงสุด ดีไม่ดี เราก็อาจจะกลายเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาอีก
คนในที่สุด

นี่คือจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ของการเข้าวัด เพื่อที่จะทำจิตใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ ทำ
จิตใจเราให้ปราศจากกิเลส เครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย เราไม่ได้มาเข้าวัด เพื่อที่จะมาขอ
ลูก ขอสามีนะ ขอให้สามีซื่อสัตย์กับเรา ขอให้ลูกเราดี สิ่งเหล่านี้เราขอไม่ได้หรอก มัน
เป็นเรื่องของเขา เขาจะดีจะชั่ว มันเป็นเวร เป็นกรรม เป็นบุญ เป็นกุศล ของเขา เขาทำ
มาอย่างไรเขาก็ต้องเป็นอย่างนั้น มันเป็นกรรมของเราต่างหาก ที่เราไปหลงติดกับเขา ถ้า
เราฉลาด เราก็ตัดเสีย ทิ้งเสีย อยู่คนเดียวสบายกว่าเยอะเยอะ ถ้าไปหลงติดกับเขาแล้ว
ที่นี้ใจก็ต้องกุ่มอกกุ่มใจ ไม่รู้ว่าเขาจะไปทำอะไร ใจเราอยากจะให้เขาดี แต่เขาไม่ดี
ด้วย เราจะทำอย่างไร เราก็จะมีแต่ความทุกข์โดยถ่ายเดียว เพราะฉะนั้นการมาวัดนี้ ไม่
ได้มาขออะไรมาเพื่อพึ่งเหตุ พึ่งผล พึ่งวิธีว่าจะทำอย่างไร ทำให้ตัวเรานี้อยู่อย่างสุข
สบายอย่างแท้จริง โดยที่เราไม่ต้องไปขออะไรจากใคร

ศาสนาพุทธนี้ไม่ได้สอนให้คนขอ ศาสนาพุทธนี้สอนให้คนทำ ที่ท่านเรียกว่า อตตาทิ
อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน อย่านั่งจูดรูปสามดอกแล้วไปนั่งขอร้อง ขอนี้เลย
ขอจนตายก็ไม่ได้หรอก ถ้าขอได้เมืองไทยนี้เจริญ เจริญเพราะอะไร เจริญเพราะว่า ชาย
รูป ชายดีบ ชายดี ไม่ต้องทำอะไรหรอก ผลิตแต่รูปอย่างเดียว คนก็ซื้อแต่รูป แล้วก็ไป
นั่งจูดขอ อยากจะได้เงินกี่ล้าน ก็แสน ก็ลอยมา แม้กระทั่งเตี้ยนี้ ประเทศจะล่มจมทุก
วันนี้ ก็เพราะขอกันนี้ อันนี้ต้องไปกู้หนี้ ยืมสินเขาเท่าไร ลองคิดดูซิ เพราะคนไทยเรา
ขาดศีลธรรม ขาดความซื่อสัตย์ สุจริต ทุกคนร่วมกัน กินบ้าน กินเมือง บ้านเมืองเราก็
เลยกลายเป็นอย่างนี้ แล้วก็มานั่งขอร้อง ขอมันไม่ได้หรอก เราต้องสร้างมันขึ้นมา เราต้องม
ีความขยันหมั่นเพียร

ที่นี้มาถึงธรรมะข้อที่สอง ถ้าเราหวังผลอันเลิศจากการปฏิบัติธรรม เราจะต้องมีความ
ขยัน หมั่นเพียร พากเพียร ขยันมาวัด ขยันใส่บาตร ขยันรักษาศีล ขยันฟังเทศน์ ฟัง
ธรรม ขยันทำบุญตามฐานะของเรา คือพยายามทำให้มาก อย่าขี้เกียจ ขี้คร้าน เพราะว่า
เราทำได้ทำไหว ก็เป็นของเราเท่านั้น ถ้าเราไม่ทำ เราก็ไม่ได้ ของอย่างนี้ คนอื่นทำให้เรา
ไม่ได้ แม้แต่พระพุทธเจ้า พระอริยสาวก ท่านก็ทำให้เราไม่ได้ ท่านเป็นเพียงแต่ผู้ชี้แนะ
แนวทาง เป็นผู้บอกวิธีว่าทำอย่างไรเราถึงจะรวย

แต่อันนี้ไม่ได้รวยทางเงินทอง แต่รวยทางด้านสมบัติภายใน ที่เรียกว่าอริยสมบัติ รวยด้วย
ศีล รวยด้วยทาน รวยด้วยความสุขใจ รวยด้วยความอิมเอิบใจ อันนี้เราสามารถที่จะ
ร่ำรวยได้ เป็นสมบัติที่ไม่สูญหายไป ไม่มีใครสามารถจะมาแย่ง มาขโมย จากเราไปได้
ไม่เหมือนสมบัติภายนอกอย่างสามีเรา หรือภรรยาของเรา คนอื่นมาแย่งของเราไปได้
ลูกเราข้าวของเรา ก็อาจจะโดนคนอื่นมาลักขโมยไปได้ แต่สมบัติที่แท้จริงของเรา ที่อยู่
ในใจของเรานั้น ไม่มีใครจะสามารถขโมยจากเราไปได้

บุญกุศลนี้แหละ เป็นสมบัติที่แท้จริงของเรา บุญกุศลอันนี้ จะเป็นเครื่องปกป้อง รักษา
คุ้มครอง เป็นผู้ที่ให้ความสุข ความสบายกับเรา ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต ถ้าตายไป
ก็ไปสู่สุคติ สู่ที่ดี ไม่ไปสู่ที่ต่ำ ไม่ไปอบาย ไม่ไปเกิดเป็นเดรัจฉาน ไม่ไปเป็นเปรต ไม่เป็น
สัตว์นรก ถ้ามีบุญกุศลแล้ว อย่างน้อยที่สุด ก็ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าเกิดเป็น
มนุษย์ ก็เป็นมนุษย์ ที่มีรูปร่าง หน้าตา ที่สวยงาม มีเงิน มีทอง มีความฉลาดรอบรู้ ไม่มี
ความทุกข์ ทุรุษทุรกาย เป็นคนที่มาสว่างเพราะบุญพามา แต่ถ้าไม่มีบุญไม่มีกุศลแล้ว ก็ไป
แบบคนไปมืดๆ ไปมืดก็ไปสู่ที่ต่ำนั่นเอง ไปสู่ออบาย ไปเป็นเดรัจฉาน ไปเป็นแมวบ้าง
เป็นนกบ้าง เป็นวัวเป็นควายบ้าง อย่างนี้เป็นต้น สาเหตุเพราะว่าไม่มีบุญไม่มีกุศลไม่ได้
ทำบุญทำทาน ไม่ได้รักษาศีล นี่คือหลักของธรรมะ หลักของความเป็นจริง

ท่านจึงบอกว่า ถ้าเราอยากได้ดิบได้ดี เราอยากไปสู่ที่ดี สู่สุคติ สู่สวรรค์ ไปสู่อริยภูมิ เรา
จะต้องมีความขยัน หมั่นเพียร ความอุตสาหะ พยายามเร่งพยายามทำแต่ความดี ท่าน
สอนว่า ให้พยายามรักษาความดี ที่เรามีอยู่ไว้ ไม่ให้มันเสื่อมถอยไป และพยายามสร้าง
ความดี ที่เรายังไม่มี ให้เกิดขึ้น เช่นสมมุติว่า ตอนนี้มีศีลห้าแล้ว พยายามรักษาศีลห้า

ไว้ให้คืออย่าให้มันขาดอย่าให้มันหายไป แล้วต่อไปเราก็พยายามเพิ่มขึ้นมา จากศีลห้า ให้เป็นศีลแปด คือรักษาความดี ที่เรามีไว้ คือศีลห้า แล้วก็พยายามสร้างความดีใหม่ ให้เพิ่มพูนขึ้นมา คือพยายามสร้างให้เป็นศีลแปดขึ้นมา จากศีลแปดให้เพิ่มเป็นศีลสิบ จากศีลสิบให้เป็น ๒๒๗ บวชพระไปเลย

อันนี้แหละเป็นสิ่งที่ดี ที่งาม ทำไปแล้วก็ให้พยายามเพียรรักษา ป้องกันไม่ให้บาป ที่เรา ละแล้วเกิดขึ้นอีก เช่นเมื่อก่อนนี้ เราเป็นคนโลกโมโหสั้น โมโหเก่ง ใช้อารมณ์ แต่เดี๋ยวนี้ เราเป็นคนใจเย็น มีเหตุ มีผล ใครเขาจะว่าอะไรเรา เราก็ให้อภัย ไม่ถือโทษ โกรธเคือง อันนี้คือความชั่วที่เราได้ละแล้ว คือความโกรธ แล้วก็พยายามรักษาไว้ อย่าให้มัน กลับคืนขึ้นมาอีก ส่วนความชั่วอันไหนที่เรายังมีอยู่ เช่นอาจจะมีความงอน ความดื้อดึง อะไรอย่างนี้ เราก็พยายามแก้ไขเสีย พยายามตัดเสีย ให้มันหมดไป ทำให้เป็นคน ที่มีแต่ เหตุ มีแต่ผล ละความโลภ ความโกรธ ความหลง ถ้าเรายังไม่ได้ละ ก็ละมันเสีย สิ่งไหน ที่เราละได้แล้ว เราก็พยายาม อย่าให้มันกลับฟื้นขึ้นมาอีก นี่คือลักษณะของการมีความ เพียรพยายาม เพียรพยายามทำความดี เพียรพยายามละความชั่ว เพียรพยายามทำ จิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ด้วยการชำระจิตใจ ให้ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความ หลง นี่คือธรรมะข้อที่สองที่ได้พูดไว้

ขั้นต้นให้มีศรัทธา ให้มีความเชื่อ ถ้าเรามีความเชื่อในพระธรรมคำสอน เชื่อใน พระพุทธเจ้า เชื่อในพระอริยสงฆ์แล้ว เราก็จะมีความขยันหมั่นเพียร ที่จะประกอบ กระทำ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ของพระสงฆ์เพราะรู้ว่า เมื่อทำไปแล้ว มีแต่ผลดี ตามมาโดยถ่ายเดียว คนที่ไม่เชื่อนี้มักจะเกิดความเคลือบแคลง สงสัย เช่นว่าตายไป แล้ว จะไปสวรรค์จริงหรือเปล่า มีสวรรค์จริงหรือเปล่า นรกมีหรือเปล่า หรือว่าเขา หลอกเราให้เราทำความดี แล้วเราก็ไม่ได้อะไรขึ้นมา สู้เราไปเที่ยวสนุกสนานเฮฮา กิน เหล้าเมายา ไม่ดีกว่าหรือ นรกมันไม่มี ไม่เห็นจะเป็นอะไร ดีกว่ามานั่งหลับตา อดๆ อยากๆ ข้าวเข็นก็ไม่ได้กิน อย่างนี้ไม่ได้อะไรเลย ถ้าเราคิดอย่างนี้ แสดงว่าเรามีความ สงสัย เราไม่มั่นใจ ในคำสอนของพระพุทธเจ้า

แต่ถ้าเราเชื่อว่า การที่เรามาจำศีล อดข้าวเย็นอย่างนี้ ถึงแม้จะทุกข์ จะยาก จะลำบาก แต่ผลที่ดีมันจะเกิดขึ้นตามมา มันมาทีหลัง เพราะว่าพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกนี้ ท่านเป็นผู้พิสูจน์แล้ว ท่านเป็นผู้รับรองแล้วว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ดี ทำให้เรามีความสุขที่แท้จริง เมื่อเราเชื่ออย่างนี้แล้ว เราจะมีความขยัน หมั่นเพียร ที่จะประกอบคุณงามความดี จะมาอยู่วัดทุกวันพระ เมื่อก่อนนี้ ไม่เคยเข้าวัด เข้าวาเลย แต่พอเริ่มมาเข้าวัดเข้าวา ได้ยิน ได้ฟังธรรมะแล้ว เริ่มเห็นถึงคุณที่เรามาวัดมาวา เราได้รับสิ่งที่เราไม่เคยได้รับมาก่อน คือธรรมะ ซึ่งเป็นของไม่เหมือนกับวัตถุสิ่งของ ไม่เหมือนกับรถยนต์ รถยนต์นี้เราเห็นกับตาได้ แต่ธรรมะนี้เป็นนามธรรม มันค่อยๆ ซึมซาบเข้าไปในจิตใจเรา บางทีเข้าวัดตั้งหลายหนก็ยังไม่รู้สึกได้อะไร แต่มันค่อยๆ ซึมซาบเข้าไปเรื่อยๆ แล้วดีไม่ตีวันหนึ่ง มันก็จะเกิดความรู้สึกเย็นขึ้นมาทันที แล้วมันก็จะรู้ว่าที่เรามาวัดทุกวันๆ นี้ก็เพื่ออันนี้เอง

หรือว่าบางทีต่อไป ในชีวิตของเราข้างหน้า เราอาจจะไปประสบกรรมทางชีวิตอาจจะประสบสิ่งที่เราไม่พึงปรารถนา เกิดเคราะห์กรรม สูญเสียในสิ่งที่เรารัก ที่เราชอบ แต่พอเรามีธรรมะ นึกถึงธรรมะ นึกถึงพระพุทธเจ้าขึ้นมาได้ ใจเราก็เย็น แทนที่เราจะโศกเศร้า เสียใจ ทุกข์ทรมาน ร้องไห้ ร้องให้ กินไม่ได้ นอนไม่หลับ พอเรานึกถึงธรรมะของพระพุทธเจ้าบอกว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา เกิดกับคนทุกคน เป็นเรื่องธรรมดา ไม่ต้องไปเสียอก เสียใจอะไรเลย ชีวิตเรายังมี เราต้องดำเนินต่อไป เราต้องทำตัวของเรา ทำใจของเรา ให้เป็นปกติ เราไม่ต้องเสียหลัก ล้มลงไป ถ้าเราได้สติ ได้ธรรมะเกิดขึ้นมานี้ เราก็จะเห็นคุณค่าของธรรมะ ว่าที่เราเข้าวัด เข้าวามานี้ เมื่อก่อนเราไม่รู้หรือว่า เราเข้าเพื่ออะไร ต่อเมื่อเราประสบเคราะห์กรรม เกิดความทุกข์ขึ้นมา แล้วธรรมะที่เราได้ยิน ได้ฟังมาช่วยเรา ช่วยทำให้จิตใจเรานั้นเย็น จิตใจเราสบาย จิตใจเราไม่ทุกข์ จิตใจเราไม่ร้อน เราก็จะเห็นคุณค่าของธรรมะขึ้นมา เราก็จะมีความขยัน

ทีนี้จะชอบทำบุญ บางคนนี่ เราสังเกตดูสิ คนนี้ชอบทำบุญ คนนี้ชอบรักษาศีล ไม่ทราบว่าการทำไม่เขาถึงชอบ ก็เพราะว่า เขาเห็นผล เขารู้ เขาได้สัมผัสมาแล้ว แต่คนที่ไม่เคยทำ จะไม่รู้ถึง จะไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่า เรายังไม่ได้สัมผัสกับผลเหล่านี้ ก็พยายามทำไปก่อน มันเหมือนกับการปลูกต้นไม้ เราปลูกต้นไม้ในวันนี้ เราไม่ได้หวังผล ให้มัน

เกิดขึ้นในวันพรุ่งนี้ เราปลูกต้นทุเรียน ต้นมะม่วง เราต้องรอห้าปี สิบปี กว่าจะได้กินลูกของมัน ฉะนั้นใดการที่เรามาทำบุญ ทำทาน มารักษาศีล ฟังเทศน์ฟังธรรม มันก็แบบเดียวกับการปลูกต้นไม้ บางทีผลมันจะไม่ปรากฏขึ้นแบบทันทีทันใด มันต้องใช้เวลาอบรม ต้องใช้เวลาบ่ม ขอให้เราพยายามมีความเชื่อ ในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน และพยายามมีความพากเพียร พยายามปฏิบัติตาม แล้วผลมันจะค่อยๆ ปรากฏขึ้นมาให้เราเห็นเอง

ที่นี้ธรรมะข้อที่สาม ที่อยากจะพูดในวันนี้ก็คือ นอกจากมีศรัทธา มีวิริยะแล้ว ถ้าเราอยากจะให้ธรรมะ เกิดผลขึ้นอย่างรวดเร็ว เราจะต้องมีสติคือจะทำอะไร จะต้องมีความสติเป็นตัวที่จะควบคุมจิตใจ เหมือนกับรถยนต์ ถ้าคนขับรถไม่มีสติขับไป เช่นคนกินเหล้าเมาขับไป มันก็จะชนแหวก ถึงไฟแดงมันก็จะผ่า มันไม่รู้จักเบรก เพราะคนขับรถขาดสติ ไม่มีสติควบคุมรถยนต์ฉันทันใด จิตใจของเราเหมือนกัน ถ้าจิตใจเราไม่มีสติ จิตใจเราก็เหมือนกับไม่มีเบรก อย่างที่คนเขาเรียกว่าสติแตก คนสติแตกเป็นอย่างไร เวลาโกรธก็ต่างกราดคนทั่วไปหมดเลย แสดงอาการที่คนธรรมดาปกติแล้ว จะไม่กล้าทำ แต่คนที่ไม่มีความสตินี้ เขาสามารถทำได้ ถ้าสติแตกมากๆ เราก็เรียกว่าคนบ้า อยู่กับคนในสังคมไม่ได้ ต้องจับเข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลรักษาคนบ้า เพราะขาดสตินั่นเอง เพราะฉะนั้นสติเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะว่าเราจะทำอะไร ทำความดีทั้งหลาย เช่น ประพฤติ ปฏิบัติธรรม รักษาศีล ทำทาน นั่งทำสมาธิ เราจะต้องมีสติ ถ้าเราไม่มีสติแล้ว เราจะไม่สามารถควบคุมจิตใจได้

การมีสติควบคุมจิตใจ เปรียบเหมือนกับลิงที่มีเชือกผูกไว้กับต้นไม้ ถ้าลิงมันไม่มีเชือกผูกไว้กับต้นไม้ มันก็ต้องไปชนของมันทั่วไปหมด มันไม่ยอมอยู่กับที่หรอก แต่ถ้าเราเอาเชือกผูกคอมันไว้ แล้วผูกมัดไว้กับต้นไม้ มันก็ไปไหนไม่ได้ ตอนต้นมันก็อาจจะดิ้น มันอาจจะสู้ แต่ต่อไปสักระยะหนึ่ง มันก็จะเหนื่อย จะหมดแรง เมื่อมันหมดแรงแล้ว มันก็จะยอม นี่แหละคือสติ เราสามารถใช้สติเป็นเครื่องควบคุมจิตใจเราได้ เวลาเรามีความโกรธ ถ้ามีสติรู้อยู่ เราก็จะสามารถระงับความโกรธได้ ถ้าเรามีความโลภ เรามีสติรู้อยู่ เราก็สามารถระงับความโลภได้

สติจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีคุณประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าเราไม่มีสติแล้ว เราจะ
เป็นคน เหมือนกับรถ ที่ไม่มีเบรก จะทำอะไรที่มักจะเลยเถิดไปเรื่อย แล้วก็สร้างผล
เสียหายให้กับตัวเราเอง เป็นคนที่ไม่น่าเลื่อมใส คนเห็นหน้าก็เบื่อหน้า บอกคนนี้เป็นคน
สติแตก นี่ก็อยากจะพูดอะไรก็พูด นี่ก็อยากจะว่าใครก็ว่า โดยที่ไม่คำนึงถึงเหตุ ถึงผล
ว่าควรจะทำอะไร หรือไม่ควรทำอะไร ปล่อยให้อารมณ์พาไป เป็นคนที่ไม่น่าคบค้า
สมาคมด้วย เพราะฉะนั้นถ้าเราต้องการ จะประกอบคุณงามความดี ทำตัวเราให้เป็นคน
ดี ไปที่สูง ที่ส่งได้นั้น เราต้องอาศัยการมีสติ

การมีสตินี้หมายถึงว่า เราจะต้องมีสติ ระลึกอยู่กับตัวเรา เช่นว่าเรากำลังทำอะไรอยู่
ขอให้เรารู้อยู่กับสิ่งที่เรากำลังทำอยู่ เรากำลังทำอะไร ขอให้เรารู้ว่า เรากำลังทำอะไร คือ
ให้ใจเราอยู่กับปัจจุบัน อยู่ที่ตรงนี้เดี๋ยวนี้ ไม่ให้ใจลอยไปที่อื่น ถ้าใจลอยไปที่อื่นแล้ว เรา
กำลังทำอะไรอยู่นี้ บางทีเราก็เผลอ ถ้ากำลังหั่นเนื้อ หั่นอะไรอยู่ ดีไม่ดีก็หั่นไปที่นิ้วเรา
แทนที่จะหั่นไปที่เนื้อ ที่เรากำลังหั่นอยู่ แทนที่จะหั่นผัก หั่นเนื้อ ก็ไปหั่นนิ้วตัวเองแทน
เพราะใจเรากำลังคิดถึงเรื่องโน้น เรื่องนี้อยู่ อย่างนี้แสดงว่าไม่มีสติ ถ้ามีสติแล้วเรา
จะต้องรู้อยู่ทุกขณะ ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่อย่างเวลาเราจะร้อยด้ายใส่รูเข็ม ถ้าเราไม่มีสติ
มัน ใจเราไม่มัน เราจะไม่สามารถที่จะร้อยด้ายเข้ารูเข็มได้ เพราะใจเราจะวอกแวก ใจเรา
จะลอยไป ลอยมา แต่ถ้าเรามีสติควบคุมจิตใจให้มัน เราก็สามารถที่จะร้อยด้ายเข้าสู่
เข็มได้อย่างง่ายดาย

นี่คือลักษณะของการมีสติ อันนี้เป็นธรรมชาติที่สำคัญอย่างยิ่ง ควรพยายามเจริญให้มาก
ควรพยายามให้มีสติอยู่กับตัวของเราเองก็ได้ หรือว่าเราจะเอาสติผูกไว้กับพุทโธก็ได้ เรา
จะทำอะไรก็ขอให้ระลึกถึงคำว่าพุทโธ พุทโธ พุทโธ อยู่ในใจของเรา อย่าให้ใจเราลอยไป
ในที่ต่างๆ นานา อย่าให้สิ่งของเรา คือใจของเรานั้นลอยไป ผูกมันไว้กับต้นไม้ ต้นไม้ต้น
นี้ก็ชื่อพุทโธ พุทโธ พุทโธ ถ้าเราสามารถผูกใจไว้ได้ ในที่สุดใจเราก็จะสงบตัวลงเป็น
สมาธิ คำว่าสมาธิก็คือใจตั้งมั่น ใจไม่ลอยไป ลอยมา ใจอยู่ตรงนี้ก็ตั้งอยู่ตรงนี้
เหมือนกับน้ำแก้วนี้ ที่ให้ตั้งอยู่ตรงนี้ ก็จะอยู่ตรงนี้ มันไม่ไปไหน แสดงว่ามันอยู่กับที่ ใจ

เราก็เหมือนกัน ถ้าใจเรามีสมาธิโดยอาศัยสติเป็นเครื่องควบคุม ใจเราก็จะตั้งมั่น เมื่อใจเราตั้งมั่นแล้ว เราก็จะสามารถทำอะไรได้ หลายอย่าง

เพราะฉะนั้นนอกจากมีศรัทธาแล้ว มีความพากเพียรแล้ว มีสติแล้ว ขึ้นต่อมาเราต้องมีสมาธิด้วย ใจเราจะต้องตั้งมั่น ตั้งมั่นในสิ่งอะไร ตั้งมั่นในเรื่องของคุณงามความดี โดยปกติคนเรานี้มักจะตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดีไม่ค่อยได้ เพราะอะไร เพราะใจเรามันชอบลอย ปล่อยให้ลอยไปตามอารมณ์ บางอารมณ์ก็ทำได้ บางวันถ้าอารมณ์ดี ถ้าอยากจะทำบุญก็ทำได้ แต่บางวัน ถ้ามันเกิดอารมณ์ไม่อยากจะเป็นอย่าง มันไม่ทำ แต่ถ้าใจมีสมาธิแล้ว ใจมันตั้งมั่นอยู่แล้ว มันจะทำอยู่ตลอดเวลา เรื่องของคุณงามความดี การละความชั่ว ก็จะง่าย เพราะใจมันตั้งมั่นอยู่ที่ละความชั่ว ก็จะละความชั่วอยู่เสมอ ความดีก็จะทำอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นการที่เราจะทำอะไรที่จะให้ได้ผลจริงๆแล้ว เราจะต้องมีความตั้งมั่น ก็คือการมีสมาธิ

ฉะนั้นการฝึกหัดทำสมาธิโดยสม่ำเสมอ นั้น จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เราต้องพยายามทำอยู่เสมอ ทำอยู่เรื่อยๆ อย่างน้อยวันละครั้ง สองครั้ง เข้าตื่นขึ้นมาล้างหน้าล้างตาเสร็จแล้ว ก็ไหว้พระสวดมนต์ การสวดมนต์ก็เป็นวิธีทำสมาธิอย่างหนึ่ง สวดไปนานๆ ถ้าเราสวดได้ สวดสักครึ่งชั่วโมง สักชั่วโมงหนึ่ง ใจจะเย็น ใจจะตั้งมั่นอยู่ ใจจะไม่ลอยไปไหน หรือว่าถ้าเราไม่ยอมสวด เราอยากจะทำจิตให้สงบ โดยการบริกรรมคำว่าพุทโธ พุทโธอยู่ภายในใจเรา เราก็ทำได้ นั่งหลับตาแล้วภาวนา พุทโธ พุทโธ พุทโธ ให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ครึ่งชั่วโมง ชั่วโมงหนึ่งหรือสองชั่วโมง แล้วแต่เราจะทำได้ มากน้อยแค่ไหน เราทำไป อันนี้เป็นการฝึกหัดทำใจให้ตั้งมั่น พยายามฝึกหัด ไม่ให้ใจลอยไป ลอยมา โดยต้องอาศัยสติเป็นตัวคอยดึงใจไว้

ถ้าเราทำไป โดยที่เราไม่มีสติ ใจจะลอยไป เช่นถ้าเราสวดมนต์แล้วใจเราไปคิดเรื่องอื่นด้วย แสดงว่า ใจเราลอยไปแล้ว แสดงว่าเราไม่มีสมาธิ เราไม่มีสติ เช่นเราสวดอรรถสังฆมาสัมพุทโธ แล้วก็คิดว่า เดี่ยววันนี้เราจะไปทำอะไรดี ถ้ามีอย่างนี้แทรกเข้ามา ก็แสดงว่าใจเราไม่มีสติ เราสวดมนต์ไป แต่ใจเราไปคิดอีกอย่างหนึ่ง อันนี้จะทำให้ไม่เกิดผล ใจจะไม่ตั้งมั่น ถ้าจะให้ตั้งมั่น จะต้องมีสติอยู่กับสิ่งที่เราสวด ถ้าเราสวดอรรถ

สัมมาสัมพุทธโธ ก็ให้มีแต่อรหังสัมมาสัมพุทธโธ อยู่ในใจอย่างเดียว อย่าให้มีอย่างอื่นอยู่ในใจ ให้มันเป็นหนึ่ง อย่าให้มันเป็นสอง เรียกว่าใจเป็นหนึ่ง ใจมีอารมณ์เดียว ถ้าใจมีอารมณ์เดียว ใจก็ตั้งมั่น ถ้าใจมีสอง มีสาม มันก็วอกแวก มันก็ลอยไป ลอยมา ใจก็จะไม่เป็นสมาธิ ใจก็จะไม่สงบ เมื่อใจไม่เป็นสมาธิ ใจไม่สงบ ใจก็ไม่เย็น ใจก็ร้อน ร้อนเพราะอารมณ์ของกิเลสนั่นเอง อารมณ์รัก อารมณ์ชัง อารมณ์เบียดเบียน อารมณ์อะไรต่างๆ ทั้งหลายแหล่ แล้วมันก็จะทำให้เราไขว้ไขว่ไป ไม่สามารถที่จะประกอบคุณงามความดีได้ ตั้งใจไว้ว่า วันนี้จะไปทำบุญ แต่พอไปเห็นอะไรเข้าสักอย่าง ไม่ถูกใจเข้า เกิดเสียอารมณ์ ไม่ไปซะแล้ววันนี้ อย่างนี้เป็นต้น ก็เกิดขึ้นได้ เพราะว่าใจเรามันไม่มั่น ใจเราไม่มีสมาธินั่นเอง เพราะฉะนั้นพยายามฝึกหัดทำสมาธิอยู่เรื่อยๆ

เราสามารถทำสมาธิได้ตลอดเวลา ไม่ว่าเราจะอยู่ที่ไหน ในอิริยาบถไหน ขับรถเราก็ทำได้ แต่อย่าไปหลับตา ขับรถไป ก็พุทธโธไปใจ ให้มีสมาธิอยู่กับการขับรถ อย่างนี้ก็เป็นการทำสมาธิ กินข้าวเราก็มีสมาธิอยู่กับการกินข้าว อ่านหนังสือก็มีสมาธิอยู่กับการอ่านหนังสือ ทำงานก็ให้มีสมาธิอยู่กับการทำงาน นี่ก็คือการฝึกหัดทำสมาธิ เราไม่ต้องรอเข้าวัด ไม่ต้องรอหาที่สงบ ที่เงียบตรงไหนหรอก ไม่ต้องมานั่งหน้าห้องพระก่อนถึงจะทำได้ อย่างนั้นมันไม่ทันการ เพราะเหตุใด เพราะกิเลสมันทำงานอยู่ตลอดเวลา กิเลสที่เราพยายามจะต่อสู้กับมัน มันอยู่ที่ไหนมันก็ทำได้ ความโลภมันเกิดได้ทุกแห่งหน ทุกขณะตลอดเวลา ความโกรธก็เช่นกัน ความโกรธมันไม่ได้บอกว่า เดียวขอรอให้ขึ้นเวทีก่อนแล้วค่อยโกรธ ขอขึ้นเวทีก่อนแล้วค่อยโลภ มันไม่คิดอย่างนั้นหรอก เห็นอะไรปุ๊บมันก็โลภ เห็นอะไรมันก็โกรธเลย ฉันทิใดเราก็ต้องเอาธรรมะเข้าไปแก้ เราต้องเอาสติเข้าไปเบรก เอาสติเอาสมาธิไปเบรก

ฉะนั้นการต่อสู้กับกิเลส มันต้องต่อสู้กันตลอด ๒๔ ชั่วโมงเลย คือตั้งแต่ตื่นขึ้นมาถึงเวลาหลับเลย เราต้องพยายามตั้งท่า การตั้งท่าของเราคือการตั้งสตินั่นเอง พยายามให้รู้อยู่ทุกขณะ ว่าใจเรากำลังคิดอะไร ใจกำลังโลภอยู่หรือเปล่า กำลังโกรธอยู่หรือเปล่า ถ้าโลภหรือโกรธ เราต้องมีสติระงับมันเสีย บอกว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ดี สิ่งเหล่านี้เป็นพินเป็นไฟ เมื่อโลภแล้วมันร้อน เมื่อโกรธแล้วมันร้อน เมื่ออยากแล้วมันร้อน เมื่อไม่โลภไม่โกรธ

แล้วมันเย็น มันสบาย มันจะไม่โลภไม่โกรธ ก็ต่อเมื่อมีสติระงับมัน เพราะฉะนั้น พยายามฝึกหัดตั้งสติตลอดเวลา ทำสมาธิอยู่ตลอดเวลา เวลาอยู่ว่างๆ แทนที่จะไปหาหนังสือแพชั่นอ่าน หนังสือการ์ตูนอ่าน ก็เอาพุทโธขึ้นมาอยู่ในใจดีกว่า พุทโธ พุทโธ พุทโธ อยู่ในใจ แล้วใจจะเย็น ใจจะสบาย ใจจะมีความสุข ใจจะตั้งมั่นอยู่ในคุณงาม ความดี ก็คือธรรมะที่เราเรียกว่าสมาธิ ความตั้งมั่นของจิตใจ ที่จะเป็นเครื่องช่วยทำให้การปฏิบัติของเราก้าวหน้าเจริญ ทำให้จิตใจของเรานั้นเจริญสูงขึ้นไปเรื่อยๆ

ส่วนธรรมะข้อสุดท้าย ที่เป็นเครื่องช่วยหนุน ให้จิตใจเรานั้นสูงขึ้นไปเรื่อยๆ คือปัญญา ปัญญาก็คือความฉลาด ต่างกับความโง่ ความโง่กับความฉลาดนั้นต่างกัน เราก็รู้ว่าความฉลาดเป็นอย่างไร คนฉลาดกับคนโง่เป็นอย่างไร เราก็รู้ คนโง่ก็ต้องไปเป็นคนกวาดถนน ล้างถ้วย ล้างชามเพราะไม่ฉลาด คนฉลาดนั้น ก็ไปทำงานสบาย นั่งอยู่ในออฟฟิศ ห้องแอร์ กระจกนิว กดโทรศัพท์ สั่งคนโน้น ใช้คนนี่ เพราะเขามีปัญญา มีความฉลาด เขามีความรู้ ว่าเขาควรจะทำอะไร ไม่ควรทำอะไร แต่คนโง่นี้ ไม่รู้ ให้ไปพิมพ์ดีด ก็พิมพ์ไม่เป็น เลยต้องไปล้างถ้วย ล้างจาน เป็นคนตัดหญ้า ถางหญ้า ไปกวาดถนน เพราะงานอย่างนี้ ไม่ต้องใช้ปัญญาใช้ไหม แต่ถ้าจะไปทำงานที่พิเศษขึ้น ละเอียดลออขึ้น ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ก็จะต้องใช้ปัญญา นี่คือลักษณะของคนที่มีปัญญา คือคนที่มีความรู้ รู้ในเรื่องราวต่างๆ

แต่ปัญญาในทางพระพุทธศาสนา呢 เราเน้นถึงความรู้ในเรื่องของทุกข์ ในเรื่องของพระอรหันต์ คือให้รู้ว่าใจเราทุกข์เพราะอะไร อะไรคือความทุกข์ใจ ให้รู้ว่าขณะที่เกิดความทุกข์นั้น เรารู้หรือเปล่า บางคนไม่รู้ว่าตัวเองกำลังทุกข์ เวลาทุกข์เกิดขึ้นมาตัวเองไม่รู้ว่าทุกข์ หรือว่ารู้ก็ไม่รู้ว่า อะไรทำให้มันเกิดความทุกข์ขึ้นมา แต่ถ้าคนที่มีปัญญา ก็จะรู้ทันที เวลาเกิดความทุกข์ขึ้นมา มันจะร้อนขึ้นมาที่ใจ ขณะนี้ญาติโยมนั่งอยู่นี้มันเย็นสบาย แต่ถ้าเกิดใครมาทำให้เราไม่สบายใจขึ้น ใจมันจะร้อนขึ้นมา แต่ถ้าเราไม่มีสติปัญญา บางทีเราก็ไม่รู้ว่าเราทุกข์ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราได้ยินได้ฟังธรรมะอยู่เรื่อยๆ เราก็จะรู้ว่าเวลาเราไม่สบายใจ นี้แหละคือความทุกข์

ความทุกข์ในใจของเรานั้นก็มีเหตุของมันด้วย เหตุมันไม่ได้เกิดจากภายนอก เหตุที่แท้จริงมันเกิดจากภายในใจของเรานั่นเอง เหตุของความทุกข์ก็มีอยู่สาม คือตัณหาทั้งสาม ความอยากได้ในรูปในเสียง ในกลิ่น ในรส อยากจะได้ข้าวของต่างๆนานา เห็นเสื้อผ้าสวยๆ งามๆ ก็อยากจะได้ พอมันอยากบีบ มันก็ร้อนขึ้นมา อยู่ไม่สุขแล้ว อยู่เฉยๆไม่ได้แล้ว ถ้าเปิดโทรทัศน์เห็นเขาโฆษณาอะไร เขาบอกเบอร์โทรศัพท์ว่า โทรมาเบอร์นี้นะ ชื่อของอันนี้ จะลดราคาให้ อยู่เฉยๆ ไม่ได้แล้ว รีบโทรกันนู่นไปหมดเลย เพราะใจมันร้อนแล้ว ใจมันไม่นิ่งใจมันไม่สงบ เกิดความทุกข์ขึ้นมาแล้ว ทุกข์อีกอย่างก็คือทุกข์ที่เกิดจากความอยากมี อยากเป็น เพราะรู้ว่า ถ้ามีโอกาสที่จะได้เป็นนายกขึ้นมานั่งอยู่เฉยๆไม่ได้ต้องรีบไปหาเสียง ไปเลือกตั้ง เลือกอะไรกันนู่นไปหมด เพื่อที่จะได้เป็นนายก แทนที่จะอยู่เฉยๆ แล้วให้มันมาหาเราเอง เรากลับทำใจไม่ได้ แต่ถ้าเป็นคนไม่อยาก เขาอยู่เฉยๆ เขา นั่งเฉยๆ มากี่ได้ไม่มากี่ได้ เขาไม่เดือดร้อน เขาอยู่เป็นสุขเพราะไม่มีความอยาก แต่ถ้าอยากแล้วมันอยู่เฉยๆไม่ได้ มันทุกข์แล้ว มันร้อนแล้ว

ความทุกข์มันเกิดที่ใจเรา สาเหตุของความทุกข์มันก็เกิดในใจเรา ก็คือความอยากทั้งหลาย ถ้าเราไม่มีความอยากแล้ว เราก็ไม่ทุกข์หรอก สมมุติว่าเราอิ่มแล้ว กินข้าวอิ่มแล้ว จะกินเข้าไปอีกสักคำก็ไม่ได้ ต่อให้ยกโต๊ะเงินมาตั้งอยู่ข้างหน้าเรา เราก็กินไม่ลง เราก็ไม่อยาก เราก็เฉยๆ แต่ถ้าเราไม่ได้กินข้าวมาสักสองสามมื้อ อย่างว่าแต่โต๊ะเงินเลย ข้าวเปล่าๆ กับกล้วยยังรีบเข้าตะครุบหา เพราะความอยากมันพาไป ความทุกข์หมายความว่า ความอยู่ไม่สุขนั่นเอง คนเราถ้าอยู่หนึ่งๆ เฉยๆได้ ก็มีความสุขแล้ว คนนั้นก็ไม่มี ความทุกข์ เพราะฉะนั้นความทุกข์มันอยู่ที่ใจและสาเหตุของความทุกข์มันก็เกิดภายในใจเรา การดับทุกข์นั้นก็ดับที่ใจเรา สิ่งที่จะดับทุกข์ มันก็อยู่ในใจเรา สิ่งที่ดับทุกข์เราเรียกว่า มรรค มรรคคืออะไร มรรคก็คือสติปัญญาที่เราพูดถึง ขอให้เรารู้ว่า ความทุกข์ของเรา มันเกิดขึ้นเพราะความอยาก ดังนั้นเราก็ดับความอยากเสีย พอเรารู้ ได้สติ ว่าเรากำลังทุกข์ เราอย่าไปอยากกับมัน เราก็ดับได้ เช่นเราอยากกินอะไรขึ้นมาทุกอย่าง ที่เรารู้แล้วว่า เราเห็นเขาโฆษณาว่าอาหารนี้อร่อย ก็อยากจะทำไปเปิดตู้เย็นหยิบมากิน แต่พอเราได้สติ บอกว่าเราเพิ่งกินไปหยกๆนะ กินแล้วเดี๋ยวมันอ้วน เด็วหน้าหนักมันจะเพิ่มนะ เด็ว

ไขมันจะเพิ่ม เดี่ยวความดันมันจะเพิ่ม เดี่ยวจะตายเร็ว มันคิดอย่างนี้มันจะหยุดได้ มัน เบรคได้ มันก็ระงับความอยากได้ เมื่อระงับได้ใจก็ตั้งมั่นอยู่ มันก็สงบ

นี่แหละคือปัญญาในทางพุทธศาสนา ขอให้ดูว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ อย่าไปหลง อย่าไปติดมัน พวกรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ข้าวของ เงิน ทอง ลาม ยศ สรรเสริญ สุข ที่เราชอบกันนัก ได้เงิน ได้ทองแล้ว รู้สึกว่ามีความสุข เหลือเกิน แต่ทางศาสนา ทางของคนที่มีปัญญา กลับเห็นว่าเงินทอง เป็นต้นเหตุของความทุกข์ ถ้ามีเกินความจำเป็น ถ้าเรามีไว้สำหรับเลี้ยงปาก เลี้ยงท้องเรา เลี้ยงอัตภาพ ร่างกายเรา ก็เป็นสิ่งจำเป็น มันก็ไม่ใช่ความทุกข์ แต่ถ้ามันมีมากกว่านั้น มันวุ่นวาย มัน ร้อน มันอยู่เฉยๆไม่ได้ มีเงินทองอยู่ในกระเป๋าแล้วมันร้อน มันต้องออกไปใช้ มันรู้สึกว่า ถ้ามันอยู่ในกระเป๋าแล้ว มันร้อนไปหมดทั้งตัว แต่ถ้าได้ออกไปซื้อข้าว ซื้อของ ไปใช้ให้ หมดแล้ว ที่นี้มันสบายแล้ว หมดเมื่อไรก็กลับมาอนก่ายหน้าผากเพราะไม่มีเงินที่จะใช้ ทุกข์มันก็หมดไป

อย่าไปคิดว่า เงิน ทอง ลาม ยศ สรรเสริญ สุขนี้ เป็นความสุขที่แท้จริง เพราะสุขเหล่านี้ เป็นของไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มันมีเกิดขึ้นได้ มันมีดับได้ คนเราเวลารวยขึ้นมา ก็มี ความสุข แต่พอจนลงมา ก็ทุกข์มาก เวลาเงินทองหมดไป ไม่มีอะไรจะทุกข์เท่า แต่ถ้า เคยอยู่แบบไม่มีเงิน มีทอง อยู่ แบบพระท่าน ก็ไม่เห็นเดือดร้อนอะไร ก็อยู่ได้ เพียงแต่ ขอให้ให้มีข้าวกินไปวันๆ ก็พอแล้ว ขอให้ใช้ปัญญา ให้เกิดความเข้าใจว่า ความสุขที่แท้จริง นั้น ก็คือการไม่อยากในอะไรทั้งสิ้น ทั้งปวง นั่นเอง ละความโลภ ละความโกรธ ละความ หลง ละตัณหาทั้งหลาย ละกามตัณหา ความอยากในรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ละความอยากมี อยากเป็น อย่าไปอยากเป็นนายร้อย อยากเป็นนายพัน อยากจะเป็น อธิบดี อยากจะเป็นนางงามจักรวาล เพราะถ้าเราอยากก็ต้องวิ่งไปหาสิ่งเหล่านั้น ถ้าเราไม่ อยาก เราก็อยู่เฉยๆ เราก็มีความสุข

เหตุของความทุกข์ก็คือความอยากทั้งหลายนั่นเอง วิธีจะดับทุกข์ ก็ใช้สติปัญญา ให้เห็น ว่าสิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่เป็นความสุขอย่างแท้จริง ความสุขที่แท้จริงอยู่ที่ในใจของเรา ใจที่สงบ ระงับ ดับตัณหาทั้งหลายนั่นเอง เพราะฉะนั้น ถ้าเรามีธรรมทั้งห้าที่ได้แสดงไว้ก็คือ มี

ศรัทธา มีวิริยะ มีสติ มีสมาธิ มีปัญญาแล้ว เราจะมีเครื่องมือ ที่สามารถใช้ดับกิเลส ดับ
ความทุกข์ได้ ภายในจิตใจของเรา ฉะนั้นขอฝากธรรมะทั้งห้านี้ ให้ญาติโยมนำไป
เจริญให้มาก เพื่อผลคือความสุข ความเจริญที่แท้จริง ย่อมเป็นแก่นญาติโยมโดยทั่วกัน
อย่างแน่นอน การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓

อัตตาทิ อัตตโน นาถ

๒ กันยายน ๒๕๔๓

การทำบุญนั้น เป็นการให้อาหารแก่จิตใจ เพราะคนเรานั้น มีส่วนประกอบสองส่วนด้วยกัน คือร่างกายและจิตใจ ร่างกายเราก็ต้องให้ปัจจัยสี่ เพื่อที่จะได้อยู่อย่างสุขสบาย จิตใจก็ต้องให้บุญ ให้กุศล หรือให้ธรรมะ ถ้าจิตใจไม่มีบุญ ไม่มีกุศล ไม่มีธรรมะ ต่อให้ มีเงินทองเยอะเยอะ ข้าวของเยอะเยอะ จิตใจก็ไม่มีความสุข เพราะว่าเงินทอง ข้าวของ ปัจจัยสี่นั้น ไม่สามารถระงับดับความร้อนใจ ความกังวลใจ ความทุกข์ใจได้ ต้องอาศัย ธรรมะ พระธรรมคำสั่งสอน ของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ถ้าเรามีธรรมะ คำสอนหล่อเลี้ยง จิตใจเราแล้ว จิตใจเราจะมีความสุข จิตใจเราจะมีสติ จิตใจเราจะมีสมาธิ มีความพอ เพราะว่าธรรมะนั้น สอนให้เรารู้จักว่า ความทุกข์นั้นอยู่ตรงไหน ความสุขนั้น อยู่ตรงไหน

ถ้าเราไม่รู้ เราก็หลง คนเราในโลกนี้ มีอยู่สองพวกด้วยกัน พวกรู้ กับพวกหลง พวกหลง ก็จะไปหา ของที่ไม่เป็นคุณ ไม่เป็นประโยชน์ ที่ไม่มีความสุขกับตัวเอง กลับไปหาสิ่ง ที่ให้ ความทุกข์กับตัวเอง พวกเราในโลกนี้ ส่วนใหญ่ยังถือว่าเป็นพวกที่หลงอยู่ เพราะมี โลก มีโกรธ มีหลง ความหลงมันทำให้เราโง่ ทำให้เราโกรธ และทำให้เราไม่รู้ว่า ความ โง่ ความโกรธนี้ มันเปรียบเหมือนกับไฟ เวลาเกิดขึ้นมาในจิตใจของเราแล้ว จิตใจของ เราจะร้อน กระทบกระชวย หาความสุข หาความสุขไม่ได้ เพราะว่าจิตใจเรามีติดบอด นั้นเอง จิตใจขาดธรรมะ ขาดแสงสว่าง ถ้าเราเข้าหาธรรมะ เข้าหาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศึกษาพระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว เราก็จะสามารถแยกแยะได้ว่า อะไรคือเหตุที่นำมาซึ่งความสุข อะไรคือเหตุที่นำมาซึ่งความทุกข์ทั้งหลาย ถ้าเรามีธรรมะ เป็นแสงสว่างแล้ว เราก็จะสามารถดำเนินชีวิตของเราไปได้ ด้วยความราบรื่นดีงาม

พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสสอนไว้ว่า คนเรานั้นจะดี จะชั่ว จะสุข จะทุกข์ จะเจริญ หรือไม่เจริญ ก็อยู่ที่ตัวเราเอง ส่วนประกอบ ที่จะเป็นเหตุนำมาซึ่งความสุขก็ดี นำมาซึ่งความทุกข์ก็ดี มีอยู่ ๓ คือ กายกรรม วจีกรรม และ มโนกรรม คือ การกระทำ ทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ รวมกันเรียกว่ากรรม กรรมนี้เป็นคำกลางๆ เป็นคำที่ไม่เป็นฝ่ายดี หรือฝ่ายชั่ว กรรมดีเรียกว่า กุศลกรรม หรือ บุญ กรรมชั่ว คือการกระทำที่ไม่ดี ท่านก็เรียกว่า อกุศลกรรม หรือ บาป สองตัวนี้ เป็นตัวสำคัญ ที่จะพาเราไป ยังทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง เหมือนกับเวลาที่เรามาถึงสามแยก มีทางให้เลี้ยวซ้าย กับเลี้ยวขวา เราจะไปทางไหน ถ้าออกจากวัดญาณฯไปถนนสุขุมวิท เลี้ยวซ้ายก็ไปสัดหีบ ถ้าเลี้ยวขวาก็ไปพัทยา หรือไปกรุงเทพฯ

ฉันใด กรรม หรือการกระทำของเรา ทางกาย ทางวาจา ก็ฉันนั้น ถ้าเราไปทางกุศลกรรม มันก็จะพาเราไปสู่สุคติ พาเราไปสู่ความสุข พาเราไปสู่สวรรค์ พาเราไปสู่ มรรค ผล นิพพาน ถ้าเราไปทางอกุศลกรรม คือ บาปกรรม มันก็จะพาเราไปสู่อบาย พาเราไปสู่ นรก พาเราไปสู่ความทุกข์ ความยาก ความลำบากทั้งหลาย อันนี้เป็นของตายตัว ถึงแม้จะมีพระพุทธเจ้า มาตรัสรู้ สั่งสอนโลก เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ หรือ ไม่ ก็ตาม เรื่องเหล่านี้ ก็เป็นเรื่องตายตัว มันมีอยู่ เป็นอยู่ ของมันตามกฎหมายของธรรมชาติ เหมือนกับเรื่องของดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์มันจะต้องขึ้นในตอนเช้า แล้วก็ต้องตกตอนเย็น จะมีใครมาบอก มาเล่าให้เราฟัง หรือไม่ ว่าดวงอาทิตย์นั้น ขึ้นตอนเช้า ตกตอนเย็น ก็ไม่สำคัญ เพราะว่า เรื่องของดวงอาทิตย์ มันก็ต้องเป็นไปตามเรื่องของมัน

ฉันใด เรื่องของกรรม คือการกระทำของเรา กับเรื่องของวิบาก คือผลของการกระทำของเรา มันก็จะเป็นเช่นนั้น มันก็จะตามมา เหมือนกับเงาตามตัว ถ้าเราทำดี ความสุข ความเจริญ ก็จะตามมา ตายไป ก็ไปสู่สวรรค์ ไปสู่นิพพาน เป็นต้น ทำบาป ทำอกุศล ตายไป จะต้องไปสู่อบาย ไปสู่นรก อันนี้ไม่มีใครสามารถที่จะมาช่วยเราได้ เพราะว่า คนที่จะช่วยเราได้ นั่น ก็คือ กาย วาจา ใจ ของเราเท่านั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ตนเป็นที่พึ่งของตน อตตาทิ อตตโน นาโถ หมายถึงว่า ตัวเรานั้นแหละ การกระทำของเรา นั้นแหละ จะเป็นตัวที่จะช่วย ให้เราดีขึ้นก็ได้ ให้เลวลงก็ได้ พระพุทธองค์ทรงช่วยบอก ช่วยแนะ ได้เท่า

นี้เอง แต่ถ้าบอกแล้ว ชี้แล้ว เนาะแล้ว ยังทำเป็นหูทวนลม ทำเป็นไม่สนใจ ไม่เชื่อ ไม่ฟัง อันนั้นก็ช่วยไม่ได้

มีพราหมณ์มาเฝ้าพระพุทธองค์ กราบทูลถามว่า พระองค์ท่าน เป็นผู้สั่งสอน ให้คนไปสู่ สวรรค์ ไปสู่มรรค ผล นิพพาน แต่ทำไมสาวกทั้งหลายที่พระองค์ท่านทรงสั่งสอนนั้น บางท่าน บางองค์ ก็ไปสู่ มรรค ผล นิพพานกัน แต่บางท่าน บางองค์ก็ไปไม่ถึง พระพุทธเจ้าก็เลยย้อนถามกลับไปว่า พราหมณ์ คุณก็เป็นคน ที่รู้จักทิศต่างๆ เวลามีคนเขามาถามว่า เวลาจะไปกรุงเทพฯ จะไปทางไหน คุณก็บอกเขาว่า ไปทางนี้ ให้เลี้ยวซ้าย ไปทางนั้น ให้เลี้ยวขวา ถึงตรงนี้ให้ตรงไป และในที่สุด ก็จะไปถึงกรุงเทพฯเอง แต่ทำไม คนที่คุณบอกทางไปนั้น บางคนไปถึง บางคนไปไม่ถึง พราหมณ์ก็ตอบว่า อันนี้มันไม่ได้อยู่ในวิสัยของเรา เราเป็นเพียงผู้บอกทางเท่านั้นเอง แต่คนที่เขามาถามทางนั้น เขาจะไปทางที่เราบอกหรือไม่ มันขึ้นอยู่กับเขา ถ้าเขาไปตามทางที่เราบอก เขาก็จะต้องไปถึงจุดหมาย ปลายทาง อย่างแน่นอน พระพุทธเจ้า ทรงตรัส ตอบว่า ฉันทใดก็ฉันทนั้น บุญก็ดี สวรรค์ก็ดี มรรค ผล นิพพาน ก็ดีนั้น ก็เป็นของที่มีอยู่ และวิธีที่จะดำเนินไป เราก็บอกกับเขาไปแล้ว แต่เขาจะไปถึง หรือไม่ไปถึงนั้นก็ขึ้นอยู่กับตัวของเขาเอง เขาเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ เขาเป็นคนดำเนิน เขาเป็นที่พึ่งของเขา เราเป็นแต่ผู้ชี้บอก เป็นผู้ที่รู้ทาง ก็บอกทางเขาไป ถ้าเขาไปไม่ผิดทาง ไม่เลี้ยวผิดทาง ไม่หลงผิดทาง เขาก็จะไปถึงยังจุดหมาย ปลายทางอย่างแน่นอน นี่แหละคือเรื่องของ มนุษย์เรา

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า กรรมเป็นเครื่องจำแนกแยกสัตว์ คือมนุษย์เราที่มีความแตกต่างกัน มีสูง มีต่ำ มีฉลาด มีโง่ มีขยัน มีขี้เกียจ มีดี มีชั่ว ไม่เหมือนกัน ก็เพราะว่าสิ่งเหล่านี้ เรากระทำกันมาไม่เท่ากัน อย่างพวกเราในอดีต อาจจะทำบุญไว้มาก มีความขยันมาก มีความฉลาดมาก ขยันศึกษาเล่าเรียน คบหาผู้รู้ ชอบฟังธรรมะอยู่เสมอๆ พอมาเกิดในชาตินี้ ก็จะเป็นคนที่ขยัน มีความเก่ง มีความฉลาดอย่างนี้ เป็นต้น แต่ถ้าชาติก่อนๆ เราชอบสะสมความเกียจคร้าน ไม่ชอบทำอะไร ชอบงอมืองอเท้า ชอบอาศัยกินของคนอื่น เขา ไม่ชอบไปโรงเรียน เวลาไปเรียนหนังสือก็ไม่สนใจ ครูอาจารย์พูดก็ใจลอย คิดไป

ต่างๆ นานา หรือไม่ก็วาดการ์ตูนเล่นไปเรื่อยๆ สิ่งที่คุณครูอาจารย์สอน อาจารย์สั่งก็ไม่รู้เรื่อง พังเข้าหูซ้ายออกทางหูขวา เมื่อไม่ได้รับความรู้ ความฉลาดก็ไม่เกิดขึ้น พอมาเกิดในภพนี้ชาตินี้ ก็เลยเป็นคนที่ไม่ฉลาด เป็นคนที่ไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร อันนี้ก็เพราะว่า บุญกรรมของเรา ที่เรากระทำกันมาในอดีตนั้น ไม่เท่าเทียมกันนั่นเอง

สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตนั้น มันผ่านไปแล้ว เราแก้ไขมันไม่ได้ สิ่งที่เราจะแก้ไขได้ก็คือ ในปัจจุบันนี้ เราสามารถที่จะแก้ไขได้ ถ้าเราเป็นคนขี้เกียจ ตอนนั้น เราก็คงมาฝึกเป็นคนขยัน เอาความขยัน ชนะความขี้เกียจ ถ้าเราเป็นคนโง่ เราก็คงพยายามศึกษาหาความรู้ เข้าหาผู้รู้ คบบัณฑิต อย่าไปคบคนพาล บัณฑิตเขาฉลาดกว่าเรา เขาก็จะสั่งจะสอนเรา จะบอกเรา เรื่องราวต่างๆ ที่เราไม่รู้ เราก็คงได้รู้จากเขา ถ้าไปคบคนพาล คนโง่ เขาก็ไม่สามารถที่จะสอนอะไรที่แปลก ที่ใหม่ ให้กับเราได้ คบกับเขาก็ไม่เกิดประโยชน์ ไม่เกิดความรู้อะไร อย่างนี้เป็นต้น เราต้องพยายามคบบัณฑิต คบผู้รู้ คบคนดี คนดีชอบเข้าวัด เข้าวา ชอบทำบุญ ชอบรักษาศีล เขาจะชวนให้เราไปทำความดี อย่างนี้เป็นต้น อดีตเราแก้ไขไม่ได้ แต่ปัจจุบันเราแก้ไขได้ เราทำใหม่ขึ้นมาได้ ดังนั้นเมื่อเราทำขึ้นมาใหม่หลายๆ แล้วต่อไปผลก็จะตามมาในอนาคตนั่นเอง ภพหน้า ชาติหน้า แม้กระทั่งพรุ่งนี้ เดือนหน้า ปีหน้า มันก็จะดีขึ้นกว่านี้ เพราะเราได้ใช้ชีวิตของเราไปในทิศทางที่ดีขึ้นนั่นเอง

พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า คนเรามีความแตกต่างกัน ไม่เสมอกัน อย่างลูกที่มาจากในครอบครัวเดียวกัน มีพ่อแม่เดียวกัน แต่จะมีความแตกต่างกัน บางคนก็ฉลาด บางคนก็ไม่ค่อยฉลาด บางคนก็โง่ บางคนก็ขยัน บางคนก็ขี้เกียจ บางคนก็ดี บางคนก็ไม่ค่อยดี พระพุทธองค์จึงทรงจำแนกลูกไว้อยู่ ๓ ชนิดด้วยกัน ลูกที่เกิดในครอบครัวของพ่อแม่ มีอยู่ ๓ แบบ คือ ลูกที่เก่ง ที่ดี ที่ฉลาด กว่าพ่อกับแม่ อันนี้พวกหนึ่ง ลูกที่เก่ง ที่ดี ที่ฉลาดเท่ากับพ่อกับแม่ พวกนี้ก็คืออีกพวกหนึ่ง แล้วพวกที่ ๓ พวกที่เก่ง ที่ดี ที่ฉลาด น้อยกว่าพ่อกับแม่ อันนี้มีอยู่ ๓ พวกด้วยกัน

เวลาพ่อแม่มีลูก ที่ดี ก็ดีไป คือเป็นลูกที่ฉลาด ที่เก่ง กว่าพ่อ กว่าแม่ ถ้ามีลูกแบบนี้แล้ว พ่อแม่แทบไม่ต้องสั่งสอน ไม่ต้องบอกอะไรเลย พวกนี้เขาจะรู้ของเขาเอง เพราะเขารู้มาก่อนแล้ว อย่างพระพุทธเจ้าเป็นต้น พระพุทธเจ้านี้ เป็นตัวอย่างของลูกที่ฉลาดกว่าพ่อ

แม่ พ่อแม่ก็จะไปสั่งสอนอะไรท่านไม่ได้ แม่ก็ระหองระแหงครูอาจารย์ต่างๆ ที่พระราชบิดาพามา เพื่อสั่งสอนพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าท่านกลับรู้อะไรมากกว่าครูที่มาสั่งสอนท่านเสียอีก อย่างนี้เป็นต้น ส่วนลูกที่ฉลาดน้อยกว่าพ่อแม่ ดึ้นน้อยกว่าพ่อแม่ พ่อแม่ก็ต้องอาศัยความอดทน อาศัยขันติ พยายามสั่งสอนเขา พยายามบอกเขาไป เรื่องดี เรื่องชั่ว เรื่องบาป เรื่องบุญ เรื่องคุณเรื่องโทษ ถ้าพ่อแม่มีเงิน มีทอง ก็พยายามส่งเสีย ให้เขาได้รับการศึกษา ได้เรียนหนังสือ ถ้าเขามีความขยันหมั่นเพียร ซอปร่ำเรียน เขาอาจจะมีความรู้มากกว่าพ่อ กว่าแม่ ก็ได้

แต่ถ้าเขาเป็นคนไม่เอาถ่าน เป็นคนไม่ชอบเรียน ชอบแต่เที่ยวเตร่ ชอบกินเหล้า เมายา เล่นการพนัน ไปโรงเรียน ก็ไม่เรียนหนังสือ เรียนก็เรียนไม่เก่ง พ่อแม่ก็อย่าไปทุกข์กับเขา พ่อแม่ต้องรู้จักแยกแยะ ว่าเขาเป็นเขา เราเป็นเรา ดังภาษิตที่ว่า สัตว์ทั้งหลายนั้น มีกรรมเป็นของตน จะทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว จะต้องเป็นผู้ได้รับผล ของกรรมนั้น ลูกถึงแม่จะออกมาจากท้องของเรา เป็นลูกของเรา แต่ก็เป็นลูกแต่เพียงร่างกาย คือเขาอาศัยร่างกาย ของพ่อ ของแม่เท่านั้นเอง แต่จิตใจของเขานั้น ไม่ได้มาจากพ่อ จากแม่ จิตใจของเขานั้น มาจากกรรมในอดีต คือ กรรมที่เขาทำไว้ในอดีต เวลาที่พ่อแม่มีลูก ที่ไม่ค่อยเอาถ่าน เป็นลูกที่แย่ พ่อแม่ก็ทุกข์ใจไปกับลูก อันนี้ไม่ถูก พ่อแม่ไม่ต้องทุกข์ใจไปกับเขาหรอก เราทำหน้าที่ของเราให้สมบูรณ์ก็แล้วกัน เลี้ยงดูเขา ให้ความรู้เขา พยายามสอนเขา บอกเขา ให้เขาเป็นคนดี แต่ถ้าเขายังไปหาสิ่งที่ไม่ดี อันนี้ก็ถือว่าเป็นกรรม อันนี้เป็นเรื่องที่ไม่มีการช่วยใครได้ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน

ดังนั้น พวกเราทั้งหลาย ถ้าอยากมีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง ไม่อยากที่จะไปพบกับความทุกข์ ความหายนะ ความเสื่อมเสียทั้งหลาย ก็ขอให้เราบำรุงกาย วาจา และใจของเราให้ดี คอยสังเกตดูว่า กาย วาจา และใจ เรานั้น ไปทางกุศลกรรม หรือเปล่า หรือไปทางอกุศลกรรม ถ้าไปทางกุศลกรรม ก็พยายามส่งเสริม ให้มีมากยิ่งขึ้นไป ถ้าไม่รู้ว่าจะไปทางกุศลกรรมคืออะไร ก็ให้เข้าหาผู้รู้ เข้าหาพระสงฆ์องค์เจ้า หาพระสุปฏิปันโน หาครู

อาจารย์ ที่รู้ในเรื่องเหล่านี้ และพยายามศึกษากับท่าน เราก็จะรู้เรื่องกุศลกรรมทั้งหลาย เราก็จะสามารถเอาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อที่จะสร้างความสุขความเจริญรุ่งเรืองให้กับเรา

แต่ถ้าจิตใจของเรา เป็นไปในทิศทางของอกุศลกรรม ก็พยายามฝืน พยายามต่อสู้ อย่าให้มันไป เช่น ถ้าเราชอบกินเหล้าเมายา ชอบเที่ยวเตร่ ชอบเล่นการพนัน อย่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่ดี หรือชอบผิดศีล ชอบโกหก ชอบลักเล็ก ขโมยน้อย ชอบยิงนกตกปลา สิ่งเหล่านี้ก็พยายามฝืนเสีย อย่าไปทำ ถ้าคบกับคน ที่เขาชอบทำสิ่งเหล่านี้ ก็พยายามปลีกตัว ออกจากเขา อย่าไปคบกับเขา ถ้าอยู่กับเขา เขาก็จะชวนเราไป ทำในสิ่งเหล่านี้ แล้วเราก็จะต้องรับผลกรรม คือความทุกข์ ความหายนะ ความเสื่อมเสีย นั้นเอง

จึงขอฝากเรื่อง อุตตาทิ อุตตโน นาโถ คือ การกระทำทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ ไว้ให้กับท่านทั้งหลาย เอาไปพิจารณา เพื่อจะได้นำเอาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อความถูกต้องดีงามต่อไป การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๔

บุญ ๑๐ ประการ

๓ กันยายน ๒๕๕๓

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ อตฺตาทิ อตฺตโน นาโถ นี้ เป็นคำสอนที่สำคัญอย่างยิ่ง ในพระพุทธศาสนาเรา ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน ให้พวกเรา เป็นที่พึ่งของตัวเอง เพราะเหตุที่ว่า ความดีก็ตาม ความชั่วก็ตามนั้น เราเป็นผู้สร้างขึ้นมาจากความสุข ความทุกข์ จึงเป็นผลจากการกระทำของเรา องค์ประกอบที่สร้าง ความสุข ทุกข์ ดี ชั่ว นี้ มันอยู่ที่ตัวเรา นรก สวรรค์ ก็เกิดขึ้นที่ตัวเรา เกิดขึ้นจากจิตใจของเรา จิตใจเป็นผู้กระทำ พระพุทธองค์จึงแสดงว่า ใจนี้เป็นใหญ่ ใจนี้เป็นต้นเหตุ ใจเป็นผู้สร้างเหตุ และใจเป็นผู้รับผล ดังคำบาลีที่ทรงแสดงไว้ว่า มโนปุพฺพงฺคมา มโนมยา มโนเสฏฺฐา คือ ใจนี้แหละเป็นผู้กระทำ ทำแล้วก็สั่งการไปที่กาย และที่วาจา

การกระทำจึงมีอยู่สามอย่าง เรียกว่า กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม เมื่อกระทำทั้งสามสิ่งนี้แล้ว ในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง ก็จะมีผลตอบกลับมา ถ้าไปในทางกุศล ที่เรียกว่า บุญ ก็จะมีแต่ความสุข ความเจริญตามมา สวรรค์ก็จะตามมา แต่ถ้าเราทำในทางอกุศลกรรม คือไปทำบาป ผลก็คือ ความทุกข์ ความร้อนใจ ความทายนะ ความเสื่อมเสียก็ตามมา ถ้าตายไปก็ไปสู่อบาย ไปสู่นรก อย่างนี้เป็นต้น ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสั่งสอนว่า เราจะต้องเป็นที่พึ่งของตัวเอง เราจะคอยให้คนอื่นเขามาสร้างสวรรค์นิพพานให้กับเราไม่ได้ สร้างความสุข ความความเจริญ ให้กับเราไม่ได้ เราจะต้องเป็นผู้ สร้างความสุข ความเจริญให้กับเราเอง

เรกราบพระ ไหว้พระ แล้วเราก็อธิฐาน ขอให้พระท่านเสก ท่านเป่า ให้เรามีความเจริญรุ่งเรือง อย่างนี้ ไม่ใช่หลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านั้น เป็นแต่เพียงผู้ที่ชี้บอกทางกับเรา บอกถึงเหตุที่จะนำมาซึ่งความผาสุก ความเจริญรุ่งเรือง บอกถึงเหตุที่จะนำมาซึ่งความทุกข์ ความทายนะ ทั้งหลาย ดังนั้น ท่านจึงสอน ให้พวกเรา พยายาม

สร้างเหตุที่ดี คือพยายามทำบุญ ทำกุศล ให้มาก และพยายามหลีกเลี่ยงบาป อกุศล ทั้งหลาย เพราะว่า บาป อกุศล ทำไปแล้ว จะมีแต่ความทุกข์ตามมา

ถ้าเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบันนี้ การทำบุญ ก็เหมือนกับเอาเงินไปฝากไว้ในธนาคาร ถ้า นำเอาไปฝากธนาคารอยู่เรื่อยๆ เราก็จะมีเงินมากขึ้นๆเรื่อยๆ ดอกผลก็จะมีเพิ่มขึ้น อย่างมากมาย ต่อไปเราก็จะกลายเป็นเศรษฐี ฉันทิ การทำบุญ ก็เหมือนกับการสะสม คุณงาม ความดี ที่จะเป็นที่พึ่งของเราต่อไป ตรงกันข้าม ถ้าเราทำบาป ก็เหมือนกับการที่ เราไปกู้หนี้ยืมสิน จากทางธนาคาร เมื่อเรากู้หนี้ยืมสิน มาแล้ว เราก็ต้องจ่ายเงินดอก ใให้กับเขา นอกจากนั้นแล้ว ยังจะต้องจ่ายเงินต้น ที่เราไปกู้เขามาด้วย เป็นภาระอย่างยิ่ง คนเรานั้น เวลาที่มีหนี้สินแล้ว เราจะรู้สึกอย่างไร มีความทุกข์ มีความกังวลใจ อยู่ ตลอดเวลา ไม่เหมือนกับคนที่ไม่มีเงินฝากอยู่ในธนาคาร เวลาที่เขาเอาสมุดไปที่ธนาคาร เขาก็จะมีแต่ความยิ้มแย้ม เพราะเขารู้ว่าเงินที่ฝากนั้น มีแต่จะงอกงามขึ้นไปเรื่อยๆ

ฉันทิ การทำบุญ ก็ฉันทิ นั้น ทำบุญไปแล้ว จะทำให้จิตใจของเรา มีความเบิกบาน มีความ สงบ มีความสุข มีความสบายใจ มีความอึดเอิบ แต่ถ้าทำบาปแล้ว ก็ทำให้จิตใจของเรา มีความรุ่มร้อนใจ มีความกังวลใจ มีความทุกข์ อันนี้เราเห็นได้ เราสังเกตได้ที่ตัวเรา อยู่ ที่ใจเรา ผลอันนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทันที ทันตาเห็น เกิดขึ้นทันที ทันใด ไม่ต้องรอไปถึงภพ หน้าชาติหน้า อันนี้เราสามารถเห็นได้ ในปัจจุบันนี้ ดังนั้น ถ้าพวกเราอยากจะมี ความ ผาสุก มีความเจริญรุ่งเรือง กินได้นอนหลับอย่างสบาย ไม่ต้องมีความทุกข์ ก็พยายาม ทำแต่บุญ อย่าไปทำบาป

บุญที่พระพุทธองค์ทรงสอน ให้พวกเราทำนั้น มีอยู่ถึง ๑๐ ประการด้วยกัน อย่างที่วันนี้ ญาติโยมได้มาทำกันนั้น เรียกว่าทาน ทานก็คือการให้ อันนี้ก็บุญอย่างหนึ่ง การให้ ทานนี้ถ้าให้ไปแล้ว จิตใจเราจะมีแต่ความอึดเอิบ เพราะว่าจิตใจเราได้ชนะความเห็นแก่ ตัว ชนะความโลภชนะความตระหนี่ ถ้าเรามีความเห็นแก่ตัว มีความโลภ มีความตระหนี่ อยู่ในจิตใจของเรา จิตใจของเราจะมีความหิว มีแต่ความกระหาย แต่ถ้าเราเอาชนะ ๓ ตัวนี้ได้ จิตใจของเราก็จะมีแต่ความ อึดเอิบใจ เกิดความ ปิติขึ้นมา อันนี้เป็นบุญอย่าง หนึ่ง

ประการที่สอง ท่านบอกให้เรามีศีล ศีลหมายถึงว่า ให้เราละเว้นจากการกระทำ ที่เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ทางกาย และ ทางวาจา เช่น การฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต การลักทรัพย์ การประพฤติผิดประเวณี การพูดปดมดเท็จ และการดื่มสุรายาเมา นี่เป็นการกระทำ ที่ทำแล้ว สร้างความเดือดร้อนให้เรา และ ให้กับผู้อื่น ถ้าเราไม่ทำ เราก็เป็นผู้มีศีล ศีลก็จะระงับดับทุกข์ที่เกิดจาก การประพฤติผิดศีลนั่นเอง คนที่ไปลักขโมย ก็จะมีความรู้สึกวิตกว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ จะมาจับเข้าคุก เข้าตะราง คนที่ไปโกหกเขา ก็จะต้องคอยระแวง ว่าคนอื่นเขาจะจับได้ ว่าเราเป็นคนพูดปด มดเท็จ อย่างนี้เป็นต้น ความทุกข์เหล่านี้จะไม่มี ถ้าเรามีศีล เราก็จะมีแต่ความสบายใจ

ประการที่สาม ท่านบอกให้เราทำภาวนา ภาวนานี้แปลว่า การชักฟอกจิตใจ จิตใจของเรา นั้น ไม่ค่อยมีความสุขกัน ก็เพราะว่า จิตใจมีเครื่องเศร้าหมองอยู่ในใจเรา เครื่องเศร้าหมองนี้ท่านเรียกว่า กิเลสตัณหา ความอยากต่างๆ นานา ความโลภ ความโกรธ ความหลง อันนี้ เวลามันแสดงตัวขึ้นมาแล้ว มันทำให้จิตใจเรา มีความเศร้าหมอง มีความไม่สบายใจ ดังนั้น ท่านจึงบอก ให้เราเจริญจิตตภาวนา การภาวนาคือ การสร้างฐาน ๒ อย่าง เพื่อที่จะไปชักฟอกจิตใจ เวลาเราชักเสื้อผ้า เราจะต้องมีน้ำ มีสบู่ มีผงซักฟอก ใ้สำหรับซักเสื้อผ้า เวลาเราชักฟอกจิตใจของเรา เราก็ต้องมีผงซักฟอก คือมีน้ำ คือธรรมะ คือจะต้องมีสมาธิ ต้องมีปัญญา ถ้าเรามีสมาธิ และ มีปัญญาแล้ว เราจะสามารถชำระหรือชักฟอก ความโลภ ความโกรธ ความหลง ตัณหา ความอยากทั้งหลาย ให้ออกไปจากจิต จากใจได้ เหมือนกับจิตของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์

หลังจากที่ พระพุทธองค์ทรงเจริญจิตตภาวนา จนกระทั่งเกิดมีสมาธิ เกิดมีปัญญาขึ้นมา ก็สามารถทำจิตใจของท่าน ให้สะอาดบริสุทธิ์ เมื่อจิตของพระพุทธองค์บริสุทธิ์แล้ว ก็กลายเป็นจิตของพระพุทธเจ้า จิตของพระอรหันต์ขึ้นมา เป็นผู้ไม่มีความเศร้าหมอง อยู่ในจิตใจ มีแต่ความเป็นผู้เบิกบาน เป็นผู้ตื่น เป็นผู้รู้ เป็นผู้ที่สิ้นแล้ว ซึ่งเหตุที่จะนำมาซึ่งความทุกข์ใจ ความเศร้าใจ เหตุที่จะนำมาซึ่งการเวียนว่าย ตายเกิด ก็ได้ถูกชำระออกไปจากจิตจากใจ จิตก็เป็นจิตพุทธะ คือจิตบริสุทธิ์ ไม่ต้องเวียนว่าย ตายเกิดอีกต่อไป เป็นจิตที่มีแต่ความสุขอย่างเดียว ที่เรียกว่า ปรมัง สุขัง เป็นความสุขที่ประเสริฐอย่างยิ่ง สุข

นี่เป็นความสุข ที่ไม่มีอะไรในโลกนี้ สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ ในจิตใจ ไม่ว่า ลาก ยศ สรรเสริญ สุข ขนาดไหนก็ตาม ก็ไม่สามารถจะสร้างสุขแบบนี้ได้ และการที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ ก็จากการทำจิตภาวนา บำเพ็ญให้เกิดสมาธิ และเกิดปัญญาขึ้นมา แล้วจะทำให้จิตใจของเราเป็นจิตวิมุตติ หลุดพ้นจากเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย

ประการที่ ๔ ท่านบอกว่า หลังจากที่เรำทำบุญแล้ว ท่านก็บอกให้เราอุทิศส่วนบุญของเราให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว บุญที่เราทำนี้ เราสามารถจะแบ่งปันให้กับผู้ล่วงลับไปแล้วได้ แต่ผู้ที่มีชีวิตอยู่ เราไม่สามารถอุทิศบุญให้ได้ ผู้มีชีวิตอยู่นั้น จะต้องสร้างบุญ สร้างกุศลของเขาเอง ผู้ล่วงลับไปแล้ว มีพวกหนึ่ง ที่เราเรียกว่าพวกเปรต เปรตนี้เป็นพวกที่จะต้องคอยรับผลบุญ เพราะตัวเขาเองไม่สามารถ ที่จะสร้างบุญให้เกิดขึ้นกับตัวเองได้ ส่วนภพภูมิอื่นนั้น ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ หรือเทวดา เป็นเทพ เป็นพรหม บุคคลเหล่านี้ เขามีบุญพอที่จะอยู่ได้ ด้วยลำแข้ง ลำขาของตัวเองได้ ส่วนพวกที่ไปสู่นรก ก็ไม่สามารถรับส่วนบุญนี้ได้ เพราะตกอยู่ในกองเพลิงแห่งความทุกข์นั่นเอง

มีพวกเดียวเท่านั้น ที่เรียกว่า สัมภเวสี หรือพวกเปรต พวกนี้มีแต่ความหิว มีแต่ความกระหาย จะต้องคอยบุญที่เขาอุทิศให้ เปรียบเหมือนกับเป็นขอทาน บุญที่เขาอุทิศให้ ก็ไม่ได้มีมากมายนัก มีเพียงเสี้ยวเดียวเท่านั้นเอง ที่เราทำไปในวันนี้ บุญที่เราอุทิศให้กับเขาได้ ถ้าเปรียบเทียบก็เหมือนกับเป็นเงิน ค่ารถ ค่ารา หรือเป็นค่าอาหาร มีอย่างหนึ่งเท่านั้นเอง ดังนั้น เวลาเราทำบุญแล้ว ถ้าเราคิดถึงญาติ พี่น้อง เพื่อนสนิทมิตรสหายของเรา เพื่อเขาจะรอบุญอุทิศส่วนนี้อยู่ เราก็อุทิศให้เขาไป แต่พวกเราที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น เราไม่ควรประมาท อย่าไปคิดว่า ตายไปแล้ว จะมีคนเขาอุทิศบุญให้กับเรา เพราะว่าบุญที่อุทิศนั้น เป็นเพียงบุญส่วนน้อย บุญส่วนใหญ่นี่ เราสามารถทำได้ในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่ อย่างวันนี้ ท่านมาเข้าวัดเข้าวา มาทำบุญให้ท่าน มาฟังเทศน์ ฟังธรรม อันนี้เป็นบุญที่ยิ่งใหญ่กว่า แต่ถ้ามีการทำบุญแล้ว เราอุทิศส่วนกุศลนี้ไป เพื่อผู้ที่ยังรออยู่ เขาก็จะได้รับส่วนกุศลนี้ เราเองก็จะได้รับบุญเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ที่เกิดจากการอุทิศบุญนั่นเอง

ประการที่ ๕ ท่านสอนให้มีการอนุโมทนาบุญ การอนุโมทนาบุญนั้น คือ การแสดงความยินดี หรือชื่นชม กับการกระทำความดี ของผู้อื่น เวลาเราเห็นคนอื่นเขาทำความดี เรา

ควรที่จะชื่นชมยินดีไปกับเขาด้วย เพราะจะทำให้เราเกิดความสุขใจ เวลาที่คนเขาทำความดีนั้น เขาไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่ใคร ความดีนั้นมีแต่คุณ มีแต่ประโยชน์โดยถ่ายเดียว ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้รับผลของความดีอันนั้นก็ตาม เราก็ไม่ควรที่จะไปแสดงอาการอิจฉาริษยา เพราะว่าการอิจฉาริษยานั้น เป็นกิเลส เป็นเครื่องเศร้าหมอง เวลาเกิดความอิจฉาริษยานั้น เกิดความทุกข์ขึ้นมาในจิตใจ แต่ถ้าเราแสดงความยินดี อนุโมทนาบุญกับเขาแล้ว เราก็จะมีความสุขไปกับเขาด้วย เพราะว่าเมื่อทำความดีไปแล้ว มันก็เหมือนกับคลื่นที่มากกระทบฝั่ง ไม่ช้าก็เร็ว มันก็จะกลับมาหาเรา เมื่อคนในสังคมทำความดีกันแล้ว มันก็จะทำให้สังคมนั้น เป็นสังคมที่ดี เป็นสังคมที่มีความสงบ เมื่อสังคมมีความสงบ เราเป็นคนอยู่ในสังคม เราก็จะได้รับผลประโยชน์ของสังคมนั้นด้วย ดังนั้น เวลาที่เราเห็นผู้อื่นเขาทำความดี ก็ขอให้เราช่วยกันให้กำลังใจกับเขา ด้วยการอนุโมทนาบุญ ในการทำความดีของเขา

ประการที่ ๖ ท่านสอนให้เรา ช่วยเหลือ รัبيةผู้อื่น

ประการที่ ๗ ท่านสอนให้เรา เป็นผู้มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน ความเป็นผู้อ่อนน้อม ถ่อมตนนี้ ไปอยู่กับใคร ก็จะเป็นที่รักใคร่ ของผู้อื่น เป็นผู้ที่มีมักจะได้รับการอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ได้รับการประคับประคอง เป็นประโยชน์กับผู้นั้นโดยตรง แต่ถ้าเราเป็นคนที่ยิ่งผยอง เป็นคนที่ถือเนื้อ ถือตัว ทำตัวเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ไม่มีใครอยู่เหนือเราได้ ถ้าเราเป็นคนอย่างนี้แล้ว เราจะเป็นคนที่จะไม่ได้รับการช่วยเหลือ การสงเคราะห์จากผู้อื่น และจะไม่มีการขอขมาขออภัย สมาคมด้วย เพราะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ดังนั้น ถ้าเราไม่อยากจะเป็นคน ที่อยู่โดดเดี่ยวเดี๋ยวเดียว ยังต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ เราต้องทำตัวให้เป็นผู้น้อย เป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน อยู่กับใคร ก็จะได้รับความสะดวกจากท่านเหล่านั้น อันนี้ เป็นบุญกุศลอย่างหนึ่ง

ประการที่ ๘ ท่านสอนให้เรา ทำความเห็นให้ถูกต้อง คำว่า ทำความเห็นให้ถูกต้องก็คือ เราต้องรู้จักกฎของธรรมชาติ กฎของความถูกต้อง ความจริง อย่างเมื่อกี้นี้ได้แสดงเบื้องต้นไว้ว่า อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน สุข ทุกข์ ดี ชั่ว นั้น อยู่ที่ตัวเรา อันนี้เป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง ถ้าเราเข้าใจได้อย่างนี้แล้ว เราก็จะสามารถดำเนินชีวิตของเราให้

เป็นไปได้ด้วยดี เพราะเรารู้ว่า ถ้าเราอยากจะได้ความสุข ความเจริญ เราก็ต้องพยายามทำความดี ถ้าเราไม่ต้องการ ความทุกข์ ความหายนะ เราก็ต้องหลีกเลี่ยง การทำบาป ทำกรรมทั้งหลาย ถ้าเราทำตาม เราก็จะได้รับประโยชน์ อันนี้เป็นกฎตายตัว เป็นกฎธรรมชาติ ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม กฎนี้มีอยู่

คนเชื่อแล้วทำความดี ก็จะได้รับผลของความดี คนที่ไม่เชื่อ แต่ทำความดี ก็จะได้รับผลของความดี เหมือนกัน คนไม่เชื่อ เมื่อทำความชั่ว ก็จะต้องรับผลของความชั่ว แต่คนเชื่อยอมไม่กล้าทำความชั่วอย่างแน่นอน ดังนั้น คนเชื่อต้องได้รับประโยชน์มากกว่าคนไม่เชื่อ เพราะคนไม่เชื่อนั้น มักจะชอบทำสิ่งที่ไม่ดี ชอบทำบาป เพราะเหตุใด เพราะว่าจิตใจนั้นมีกิเลส คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ซึ่งมีอำนาจมากอยู่ในจิตใจของเขา จึงชอบที่จะทำในสิ่งที่ไม่ดี ชอบทำความชั่วนั่นเอง ยิ่งเขามีความเชื่ออยู่แล้ว จะทำให้เขาทำความชั่วได้อย่างสบาย เพราะคนไม่เชื่อนั้น ย่อมคิดว่าเมื่อตายไปแล้ว ก็จะมีบุญไป ไม่มีอะไรตามมา บาป บุญ คุณโทษ นรก สวรรค์ นั้น ไม่มีตามมา มีอยู่แต่ภพนี้ชาตินี้เท่านั้น

อันนี้เป็นลักษณะของคนที่มีความเห็นผิด ที่เราเรียกว่ามิจฉาทิฐิ เกิดมาก็ภพก็ชาติ ก็จะต้องเวียนว่ายอยู่กับความทุกข์ ด้วยการกระทำบาปอยู่เสมอ เพราะจิตใจนั้น ไม่สามารถที่จะชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ออกไปได้นั่นเอง แต่ถ้าเป็นคนที่มีความเชื่อ มีความเห็นที่ถูกต้อง ว่าบาปกรรมนั้นอยู่กับเรา อยู่ที่ตัวเรา ผลของวิบากกรรมก็คือตัวเราต้องเป็นผู้รับ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เราก็จะพยายามทำแต่ความดี เพราะเราไม่ต้องการ ที่จะรับผลของกรรมทั้งหลายนั่นเอง และเมื่อเราทำอย่างนี้ต่อไปเรื่อยๆ จิตใจของเรา ก็จะค่อยพัฒนาสูงขึ้นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งในที่สุด เราก็จะได้ไปอยู่ในสถานภาพเดียวกัน กับของพระพุทธเจ้า ของพระอรหันตสาวก อันจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราพัฒนาจิตใจ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีความเห็นชอบนั่นเอง

ประการที่ ๔ ท่านตรัสว่า การได้ยินได้ฟังธรรมนี้ เป็นเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะวาระนั้น เปรียบเหมือนแสงสว่าง จิตใจของพวกเรานั้น เปรียบเหมือนกับคนตาบอด คนตาบอดถ้าไปคบกับคนตาบอด มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นคนตาบอด

ต้องไปหาคนตาดี คนตาดีในทางพระพุทธศาสนา ก็หมายถึง พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ พระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลาย ท่านเหล่านี้ท่านมีดวงตาเห็นธรรม ท่านมีแสงสว่าง ท่านรู้จักว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรชั่ว ถ้าเราไปฟังเทศน์ ฟังธรรม กับท่านเหล่านี้ อยู่เรื่อยๆ จิตใจของเรานั้นจะได้รับความรู้ ได้ปัญญา ได้วิปัสสนา แล้วเราก็จะสามารถพัฒนาตัวเรา ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นคนที่ฉลาดขึ้น ทำแต่สิ่งที่ดี เมื่อทำแต่สิ่งที่ดี ผลที่ดีก็จะตามมา อันนี้เรียกว่า การฟังธรรมเป็นบุญอย่างหนึ่ง

ประการสุดท้ายคือ การให้ธรรมะกับผู้อื่น ถ้าเรารู้ธรรมะ ถึงแม้จะไม่มากเท่าไร ถ้าเรามี เราก็สามารถจะให้คนอื่นเขาได้ เพราะว่าคนเรานั้น บางครั้ง บางคราว เวลาตกทุกข์ ได้ยาก บางทีมันมืดแปดด้าน ไม่รู้จะไปหาใคร บางทีเขามาปรึกษากับเรา ถ้าเรามีธรรมะ เราก็พูดให้กำลังใจกับเขาได้ คนเราทุกวันนี้ขาดธรรมะ เวลาเกิดความเศร้าโศก เสียใจ ไม่รู้จะไปทางไหน เพราะขาดการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพราะขาดการเข้าวัด เข้ามาขาดการฟังเทศน์ ฟังธรรม อบรม ปมนิสัย ประพฤติ ปฏิบัติธรรมกัน พอไปประสบปัญหาขึ้นมา ก็ไม่รู้จักวิธีแก้

ปัญหานั้นมันมีทางแก้ ที่ง่ายมาก เพียงแต่เราบอกตัวเองว่า อะไรมันจะเกิดก็เกิด เตรียมพร้อมยอมรับความเป็นจริง อะไรมันจะเกิดก็เกิด เราทำอะไรไว้ มันก็ต้องเกิดขึ้นกับตัวเรา ผิดแล้วก็ผิด เราต้องยอมรับให้มันเกิด ถึงเวลาอะไรมันหมด มันก็ต้องหมด ถ้าคิดได้อย่างนี้แล้ว มันก็ไม่เกิดการฆ่าตัวตาย แต่คนเราส่วนใหญ่ นั้น สมัยนี้ พอเวลาเจอสภาพ ที่ตัวเองรับไม่ได้ ไม่รู้จะทำยังไง ก็เลยคิดจะหนีมันด้วยการฆ่าตัวตาย แต่ฆ่าได้ก็เพียงแต่ร่างกาย จิตใจที่มีความทุกข์นั้น มันก็ไม่หายไปไหน มันก็จะมีทุกข์ต่อไปในนรก และเมื่อได้มาเกิดเป็นมนุษย์อีก มันก็จะมาฆ่าตัวตายอีก ท่านตรัสบอกว่าการฆ่าตัวตายแต่ละครั้ง ทำให้ฆ่าตัวตายอีกห้าร้อยครั้ง เพราะมันจะเป็นนิสัย เป็นความเคยชิน เวลาที่มีความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจ เคยแก้ปัญหามาอย่างไร มันก็ต้องแก้ปัญหามาอย่างนั้น ถ้าชาติก่อนเคยฆ่าตัวตาย ชาตินี้เวลามีปัญหาก็จะฆ่าตัวตายอีก

วิธีที่เราจะตัดวงจรอุบาทว์นี้ได้ คือเราต้องเข้าหาธรรมะ ต้องใช้ธรรมะ เข้ามาต่อสู้กับปัญหา ให้เอาขันติ ความอดทน ความอดกลั้น เข้าต่อสู้ ถึงแม้จะทุกข์ยาก ลำบาก ขนาด

ไหน ก็พยายามประคับ ประคองมัน ไป อย่าหนีมัน ถึงแม่จะต้องเข้าคุกเข้าตะราง ถึงแม่ จะถูกเขาตำว่ากล่าว ประณามต่างๆ นานา ก็ปล่อยให้เขาไป อันนี้เป็นเรื่องของวิบาก กรรมที่ เราทำเอาไว้ เมื่อเราใช้มันไปแล้ว.....ก็หมด เราก็ไม่ต้องทุกข์กับมันอีก ต่อไป นี้ คือเรื่องของบุญทั้งหลายที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ

ญาติโยมส่วนใหญ่เข้าใจว่า การทำบุญในพุทธศาสนา ก็คือการทำทานอย่างเดียวเท่านั้นเอง ไม่ทราบหรือกว่า ยังมีบุญอีกเยอะแยะ ที่เราต้องทำกัน เหมือนกับการรับประทานอาหาร เราไม่ได้กินข้าวอย่างเดียว เราต้องกินผัก กินผลไม้ กินอาหารให้ครบ ๕ หมู่ ร่างกายของเราจึงจะมีความสุข ไม่มีความทุกข์ ไม่มีโรคภัย ไข้เจ็บ ฉะนั้นได้ จิตใจคนเราก็เช่นกัน จิตใจของเรา จะเจริญรุ่งเรืองได้ ก็ต่อเมื่อได้ทำบุญทั้ง ๑๐ ประการ นี้ จึงขอฝากการทำบุญ ๑๐ ประการนี้ ให้กับท่านทั้งหลาย นำไปคิด พินิจ พิจารณา และ ประพฤติปฏิบัติ เพื่อความสุข ความเจริญรุ่งเรืองต่อไป การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่ เวลา จึงขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๕

การเจริญสมาธิ กับ การเจริญปัญญา

๙ กันยายน ๒๕๕๓

การที่ท่านได้เข้าวัดเข้าวา มาประพฤติ ปฏิบัติธรรม มาทำบุญให้ท่านรักษาศีล และ เจริญจิตตภาวนานี้ ถือว่าเป็นการมาหาความสุขให้กับตัวเอง เป็นความสุขที่เราเรียกว่าความสุขของจิตใจ ความสุขนั้นก็มียู่ ๒ แบบด้วยกัน สุขกายและสุขใจ สุขกายนั้นเป็นของหาได้ไม่ยาก ถ้าเรามีปัจจัยสี่ไว้คอยบำรุง คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค ร่างกายก็จะสามารถดำเนินไปได้ ด้วยความเป็นปกติสุข ร่างกายไม่เจ็บ ไม่ไข้ ไม่หิว ไม่กระหาย ไม่อยาก เพราะมีปัจจัย ๔ ไว้คอยดูแลบำรุงรักษาร่างกาย อันนี้ก็ถือว่าเป็นความสุข แต่สุขกายนั้น ก็ยังถือว่าเป็นความสุขส่วนย่อย หรือเป็นสุข ที่ยังเป็นรองความสุขของใจ ใจนั้นสำคัญกว่า ความสุขของใจนี้สำคัญกว่าความสุขของกาย

ถึงแม้ร่างกายจะเป็นปกติ แต่จิตใจเรากลับไม่สบาย จิตใจเรามีความทุกข์ เวลาจิตใจเรามีความทุกข์ ความทุกข์มันก็จะไปก่อดความทุกข์ทางด้านร่างกาย ความทุกข์ทางด้านร่างกายก็จะหายไป เพราะมีความทุกข์ทางด้านจิตใจมาครอบงำ ในทางตรงกันข้าม ร่างกายเราอาจจะไม่ค่อยสุข คืออาจจะมึนโรกภัยไข้เจ็บ เจ็บตรงนั้น ปวดตรงนี้ แต่ถ้าใจเรานั้นมีความสุข ความสุขของจิตใจ ก็สามารถทำให้ความเจ็บ ความทุกข์ของร่างกายนั้นบางเบา ลงไป มันไม่รุนแรง มันไม่สามารถทำให้จิตใจของเราหวนไหวได้ พระพุทธองค์จึงชี้ไปที่การดูแลส่วนที่สำคัญ ก็คือจิตใจ

กายนั้น ถึงแม้จะทุกข์บ้าง จะเจ็บบ้าง ก็ไม่เป็นไร ขอให้ใจสบายก็พอแล้ว ใจอยู่เหนือความทุกข์ทางด้านร่างกายได้ ถ้าเราเกิดทุกข์ใจขึ้นมา ถึงแม้ร่างกายจะสุขสบาย จะเป็นปกติ ไม่เจ็บ ไม่ปวดตรงไหน แต่ถ้ามีความทุกข์ ทางด้านจิตใจเกิดขึ้น มันก็จะไปก่อดความสบาย ความสุขทางร่างกายให้หมดไป จะมีแต่ความทุกข์ใจ ไม่สบายใจครอบงำจิตใจของเรา พระพุทธองค์จึงตรัสบอก ให้เราดูแลจิตใจของเราให้มาก ให้มากยิ่งขึ้นกว่า

ดูแลกาย การดูแลกายนั้นดูไม่ยาก อย่างที่บอก ขอให้มึบัจฉัย ๔ ก็พอเพียงแล้ว มีอาหารรับประทาน มีบ้านพักอาศัย มีเครื่องนุ่งห่ม และมียารักษาโรคไว้ในกรณีที่เกิดการเจ็บไข้ได้ป่วย ร่างกายก็สามารถที่จะดำเนินไปได้ ด้วยความเป็นปกติสุข

แต่ทางด้านจิตใจนั้น จะต้องมึธรรมะ มึบุญกุศล ที่จะทำให้อจิตใจของเรามีความสุข ถ้าไม่มีธรรมะ ไม่มีบุญ ไม่มีกุศลแล้ว เราจะหาความสุขทางจิตใจไม่ได้เลย อย่างที่ญาตีโยมมาว่านนี้ ญาตีโยมเข้ามาประพฤติปฏิบัติ เอาธรรมะเข้าสู่จิตใจ ธรรมะนี้เปรียบเหมือนยารักษาโรค รักษาโรคความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจ ซึ่งเกิดจากกิเลส เครื่องเศร้าหมอง กิเลส เครื่องเศร้าหมองนี้ มันฝังลึกอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ของสัตว์โลกทั้งหลาย มาตั้งนานมาแล้ว มันติดมากับเราทุกภพ ทุกชาติ ถ้าเราไม่ใช้ธรรมะ ไม่ใช่บุญ ใช้กุศล เข้าไปชำระสะสางแล้ว มันก็จะไม่หายขาดไปจากจิต จากใจ ถ้าตราบใด อจิตใจเรามีกิเลส เครื่องเศร้าหมอง อยู่ในจิตใจแล้ว กิเลสมันก็จะสร้างความเศร้าหมอง ความไม่สบายใจ ความทุกข์ใจให้กับเรา

การที่พระพุทธรเจ้ามาตรัสรู้ธรรมะนั้น เป็นสิ่งที่เลิศ เป็นสิ่งที่วิเศษ เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากสำหรับสัตว์โลก เพราะว่ามีเพียงพระพุทธรเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้น ที่จะรู้ถึงเคล็ดลับ ว่าความสุขของจิตใจนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ความสุขของจิตใจ จะเกิดขึ้นได้ ต้องมีบุญ มีกุศล มีธรรมะเข้าไปชักฟอกจิตใจ ให้ปราศจาก ความเศร้าหมอง ก็คือกิเลสตัณหาทั้งหลายนั่นเอง กิเลสก็เหมือนกับเชื้อโรค ที่อยู่ในร่างกายของเรา ถ้าร่างกายมีเชื้อโรคขึ้นมา มันก็เจ็บไข้ได้ป่วย บางทีอาจถึงแก่ความตาย อย่างในสมัยนี้ มีโรคร้ายแรงที่เราเรียกว่าโรคเอดส์ โรคเอดส์นั้น ถ้าใครได้รับเชื้อเข้าไปในร่างกายแล้ว ก็มีแต่จะตายลูกเดียว ยังไม่มีใครหายมารักษาโรคนี้ให้หายได้ ฉันทัด กิเลสก็เป็นเหมือนกับเชื้อโรคเอดส์ที่เกิดขึ้น ในจิตใจของสัตว์โลกทั้งหลาย ถ้าตราบใด ยังไม่มียามารักษาโรคนี้ได้ มาทำให้อกิเลสออกไป จากจิตจากใจของสัตว์โลกอย่างพวกเรา พวกเราก็จะต้องอยู่กับความทุกข์ไปตลอดเวลา

แต่เรามีพระพุทธรเจ้ามาตรัสรู้ พระพุทธรเจ้าท่านเปรียบเหมือนกับเป็นหมอ เป็นผู้ค้นคว้ายารักษาโรคนี้ขึ้นมาได้ ยารักษาโรคจิตใจ ก็คือธรรมะ ถ้ามีใครสามารถค้นคว้ายารักษา

โรคเอดส์ได้ ให้คนที่เป็โรคเอดส์กินเข้าไป โรคเอดส์ก็จะหาย แต่ตอนนี้ยังไม่มียา
รักษาโรคเอดส์ เมื่อได้รับเชื้อ ก็มีแต่จะตายถ้ายเดียว ทางด้านจิตใจของพวกเรานั้น โชค
ดีที่เรามีพระพุทธรเจ้ามาตรัสรู้ มารู้อัจฉริยรักษาโรค ทางจิตใจมาปราบ มาสะสางกิเลส คือ
เครื่องเคร้าหมองทั้งหลาย ให้หมดไปจากจิตจากใจของเรา การตรัสรู้ของพระพุทธรเจ้า จึง
เป็นสิ่งที่ประเสริฐ เป็นสิ่งที่วิเศษสำหรับสัตว์โลก

ก่อนหน้านี้ ไม่มีใครสามารถบอกเราได้ว่า ทำอย่างไรที่จะทำให้จิตใจของเรานั้น มีแต่
ความสุข แต่พอพระพุทธรเจ้ามาตรัสรู้ เรามีท่านมาบอกเราแล้วว่า ความสุขทางด้านจิตใจ
ของเรานั้น เกิดจากการชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้หมดไปจากจิตจากใจ
ของเรานั้นเอง และสิ่งที่จะชำระ ความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้นได้ ก็มีสิ่งเดียว ก็
คือธรรมะ หรือ บุญและกุศลนั้นเอง พระพุทธรเจ้าทรงประกาศพระธรรมคำสอน ให้แก่
สัตว์โลกมาตลอดเวลา ๔๕ พระพรรษา ก็ทรงสอนวิธีเจริญธรรมะ วิธีเจริญบุญ เจริญ
กุศลนั้นเอง

การที่ญาติโยมทั้งหลาย ได้เข้ามาสู่วัดสู่วาในววันนี้ เพื่อที่จะมาเจริญบุญ เจริญกุศล เจริญ
ธรรม ระดับต่างๆกัน สุดแท้แต่ภูมิจิต ภูมิธรรม สุดแท้แต่กำลัง แห่งสติปัญญา ของแต่
ละบุคคล แต่ละท่าน บางคนก็ทำได้แต่การให้ทาน เช่นมาทำบุญตักบาตร ถวายข้าว
ถวายของให้กับพระสงฆ์องค์เจ้า บางคนก็ทำได้มากกว่านั้น คือทำบุญแล้ว ยังรักษาศีล
ได้อีก สามารถรักษาศีล ข้อหนึ่ง ข้อใดใน ๕ ข้อ หรือใน ๘ ข้อ หรือหมดทั้ง ๕ ข้อ ทั้ง
๘ ข้อ อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับอินทรีย์พละ ของแต่ละคน ว่าจะมีมากแค่ไหน ถ้ามีอินทรีย์พละ
มาก ก็สมารถที่จะรักษาศีลให้มากขึ้น ถ้ามีอินทรีย์พละมากยิ่งขึ้นไปกว่านี้ ก็สมารถที่
จะเจริญธรรม เจริญจิตตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ให้เป็นจิตใจที่มีความ
สะอาด ให้มีความสุขสงบ เพราะว่าความสุขนั้น เกิดจากความสงบ ความสะอาดของจิตใจ
จิตใจที่ไม่มีมีความสุข เพราะว่าจิตใจ มีเครื่องเคร้าหมองนั้นเอง เครื่องเคร้าหมองจะ
ออกไป จากจิต จากใจของเราได้ ก็ต้องอาศัยการเจริญจิตตภาวนา จิตตภาวนาก็คือการ
ชำระจิตใจ ชำระกิเลสเครื่องเคร้าหมองทั้งหลาย ให้ออกไปจากจิตจากใจ นั้นเอง

ท่านสอนว่า ให้ทำจิตใจให้สงบเสียก่อน จิตใจเรานั้นวุ่นวาย ไม่รู้จักเหน็ด จักได้ ไม่รู้จัก เหตุ จักผล ไม่รู้จักว่าอะไรเป็นสิ่งที่ถูก อะไรเป็นสิ่งที่ผิด อะไรคือบุญ อะไรคือบาป อะไรคือความสุขที่แท้จริง อะไรคือความทุกข์ที่แท้จริง เวลาจิตใจมีความวุ่นวายใจ มีความทุกข์ครอบงำอยู่ จิตใจจะมีแต่ความหลง เห็นผิดเป็นชอบ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นความสุข ว่าเป็นความสุขอันแท้จริง อย่างนี้เป็นต้น ความจริงความสุขนั้น ก็คือความทุกข์นั่นเอง ผู้ใดติดอยู่ในความสุข ผู้นั้นก็จะมีแต่ความทุกข์ เช่น คนที่เสพสุรายาเมาก็คิดว่าตนเองมีความสุข แต่ผู้ที่ไม่เสพสุรายาเมาก็จะรู้ว่า คนที่เสพสุรายาเมานั้น มีแต่ความทุกข์ เพราะเวลาที่ไม่ได้เสพสุรา ก็จะมีแต่ความกระวนกระวายใจ มีความหิว มีความกระหาย มีความอยาก เทียบกับคนที่ไม่เสพสุรา อยู่เฉยๆ ก็มีความสุขแล้ว

ฉันใด คนที่มีกิเลส มีความหลงครอบงำอยู่ จิตใจจะมีแต่ความเห็นผิดเป็นชอบ ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้เรา ทำจิตใจให้สงบก่อน ให้ระงับอารมณ์ทั้งหลาย ที่ครอบงำจิตใจ ให้มันตกตะกอนลงไป เหมือนกับน้ำขุ่นที่อยู่ในตุ่ม เราเอาสารส้มเข้าไปแกว่ง สารส้มก็จะทำให้พวกอนุมูลทั้งหลาย ที่อยู่ในน้ำเกาะตัวกัน แล้วก็ตกตะกอน แยกออกจากน้ำ เมื่อพวกอนุมูลทั้งหลายที่อยู่ในน้ำ แยกตัวออกไป ตกตะกอนลงไป น้ำก็จะใสขึ้นมา เราก็สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในน้ำ อยู่ในตุ่มได้

ฉันใด จิตใจของเราก็เหมือนกัน ขณะที่จิตของเรา มีความเศร้าหมอง จิตใจของเรา จะมีความขุ่นมัว ไม่มีความโปร่งใส ไม่สะอาด มองอะไรไม่เห็น ไม่สามารถแยกแยะได้ว่า อะไรเป็นสิ่งที่ปิดบังจิตใจอยู่ แต่ถ้าจิตสามารถเข้าสู่ความสงบได้แล้ว จิตใจจะเป็นจิตใจที่สะอาด เพราะขณะที่จิตสงบตัวลงนั้น พวกกิเลส พวกอารมณ์ความเศร้าหมองต่างๆ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ต่างๆ นั้น จะตกตะกอน จะสงบตัวลงไป จะแยกออกไป ช่วงขณะหนึ่ง ในขณะนั้น จิตใจจะเป็นจิตใจ ที่มีความสะอาด มีความสุข มีความเบิกบาน มีความโปร่งใส สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนในจิตใจว่า อะไรคือความสุข อะไรคือความทุกข์ จิตใจมองเห็นแล้วว่า ความสุขนั้น เกิดขึ้นจากความสงบ ของจิตใจนั่นเอง

ขึ้นไป เราก็ใช้ปัญญาแยกแยะ กรองออก เหมือนกับเรากรองน้ำ เมื่อน้ำกับตะกอน
มันแยกตัวออกไปแล้ว ตะกอนมันอยู่ตรงกัน น้ำลอยอยู่ เราก็เอาน้ำที่สะอาดไปใส่อีกตุ่ม
ส่วนตะกอนที่เหลือ เราก็ทิ้งมันไป ฉนั้นใด ก็เลสที่ตกตะกอน คือ ความโลภ ความโกรธ
ความหลงนี้ เราจะเห็นได้ชัดว่า มันเป็นพิษ เป็นภัย เพราะว่าขณะที่จิตใจของเรา มีความ
สงบนั้น ก็เลสจะหดตัวลงไป เราจะมีแต่ความสบายใจ แต่พอกิเลสเริ่มขยับตัว คือมี
ความโลภเกิดขึ้น มีความโกรธเกิดขึ้น เราจะเห็นพิษ เห็นภัยของมันทันที เพราะว่าเวลา
เกิดความโลภ มันจะร้อนวูบขึ้นมา เวลาเกิดความโกรธ จะร้อนวูบขึ้นมา อันนี้จะได้เห็นได้
ชัด ถ้าจิตเป็นจิตที่มีความสงบ มีสมาธิ จิตได้แยกออกจากกิเลสแล้ว เวลากิเลสแสดงตัว
ออกมานั้น จะเห็นได้ชัดเลยว่า อ้อ.....นี่คือพิษภัย นี่คือต้นเหตุแห่งความทุกข์ทั้งหลาย
ถึงแม้เราจะไม่รู้จักชื่อของมัน ว่ามันชื่อโลภ ชื่อโกรธ ชื่อหลง แต่เราจะรู้ โดยที่ไม่ต้องมี
ใครมาบอกเรา ว่าไอ้ตัวนี้ เป็นตัวร้อน ไอ้ตัวนี้เป็นพิษ เป็นภัย เวลามันแสดงตัว แสดง
อาการออกมาแล้ว มันสร้างความทุกข์ให้กับจิตใจเราอย่างไร

เมื่อเราได้เห็นอย่างนี้แล้ว เราก็ใช้ปัญญาตัดมันออกไป ปัญญาที่ใช้ คือ ปัญญาใน
อริยสัจ หรือปัญญาในไตรลักษณ์ คือสติปัญญาที่เห็นสิ่งต่างๆ ในโลก ว่าเป็นของไม่
เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่เป็นสุข ของทั้งหลายที่มันไม่เที่ยงนั้น ถ้าเราไปยึดไปติดกับมัน เวลา
มันเปลี่ยนแปลงไป แปรปรวนไป หรือสูญเสียไป ซึ่งเกิดจากสภาพความเป็นจริงของมัน
นั้น มันก็จะสร้างความทุกข์ให้กับเรา อันนี้เราเห็นได้ชัด อย่างร่างกายของเราเนี่ย เราก็รู้อยู่
ว่า เกิดแล้วมันก็แก่ แล้วมันก็เจ็บ แล้วมันก็ตาย ถ้าเราไปยินดี ไปยึดไปติดในร่างกาย
เท่ากับเรามีความโลภในร่างกาย อยากให้ร่างกายอยู่กับเราไปนานๆ อยากให้ร่างกายเป็น
ของของเรา แต่ความเป็นจริงพระพุทธรองค์ทรงแสดงว่า รูปร่างอนิจจัง รูปร่างทุกขัง รูปร่าง
อนัตตา รูปเป็นของไม่เที่ยง รูปเป็นทุกข์ รูปเป็นอนัตตา นี่เป็นสังขาร เป็นความจริง ที่
เราจะต้องเอามาใช้สอนจิตใจของเรา เพื่อที่จะได้ระงับความยินดี ความโลภ ความยึดติด
ในร่างกายนั่นเอง

ถ้าเรามีธรรมะ สั่งสอนตัวเราเองแล้ว เราก็สามารถ ดับความโลภได้ เพราะเห็นว่า สิ่ง
เหล่านี้เป็นทุกข์ ไม่ใช่เป็นสุข ร่างกายมันเหมือนก้อนหินก้อนไฟ ถ้าเราไปจับก้อนหิน

ก้อนไฟ มันก็จะไหม้มือเรา แต่ถ้าเราเพียงแต่มองดูมัน มันก็ไม่สามารถ สร้างความเดือดร้อน ให้กับเราได้ ฉันทัด ร่างกายของเราก็เช่นกัน ร่างกายของเราเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่จิตใจของเราไปยึด ไปครอบครอง เหมือนกับไปยึด ไปครอบครอง ที่ดินผืนหนึ่ง เดิมที ที่ดินในโลกนี้ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ แต่พอเราเกิดขึ้นมาในโลกนี้ เราก็ไปจับจองที่ดิน ๕ ไร่ ๑๐ ไร่ แล้วก็ไปออกโฉนดกัน กลายเป็นของของเราขึ้นมา พอมีใครมาแย่งไป มาโกงไป เราก็เกิดทุกข์ขึ้นมา เพราะเราไปยึดติดกับของ ที่ไม่ใช่ของของเรา เราไปยึด ไปติด กับของที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ฉันทัดร่างกายเรา ก็เปรียบเหมือนกับที่ดินผืนหนึ่ง ที่เรามายึด มาครอบครองไว้ แล้วก็เรียกว่ามันเป็นของของเรา ไปยินดีกับมัน ไปโลภกับมัน เวลามันเจ็บ เวลามันแก่ เวลามันตาย ก็เศร้าโศกเสียใจ ก็เกิดทุกข์ขึ้นมา นี่แหละ...คือลักษณะของการขาดปัญญา

ถ้าเราเจริญปัญญา เจริญวิปัสสนาอยู่เรื่อยๆ สอนตัวเราเองให้เข้าใจตามหลัก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จนเราเข้าใจว่าทุกอย่าง เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แล้ว เราก็จะไม่กลัวไปยึด ไปเกาะไปติด ไปโลภ ไปอยาก เราจะปล่อยวางตามสภาพความเป็นจริง ถึงแม้เราจะมีสิ่งของเหล่านี้ครอบครองอยู่ เมื่อถึงเวลาของมัน ยินดีที่จะให้มันพลัดพรากจากเราไป ถ้าเราทำใจให้ได้ในระดับนี้ จิตใจของเราก็จะไม่มีความทุกข์ เพราะจิตใจของเรามีปัญญา จิตใจของเรามีวิปัสสนา จิตใจของเราสามารถตัดกิเลสออกไป จากจิตจากใจของเราได้ เมื่อไม่มีกิเลสอยู่ในจิตใจของเราแล้ว มันก็จะไม่มีเรื่อง ที่จะสร้างความเศร้าหมอง ความทุกข์ ความฟุ้งซ่านให้แก่จิตใจเรา จิตใจเราก็จะเป็นจิตใจ ที่มีแต่ความสงบ มีแต่ความสุข อันนี้เป็นความสุขที่แท้จริง ดังที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า สุขใดที่จะเหนือกว่าความสุข ที่เกิดจากความสงบของจิตใจนั้นไม่มี และการสงบของจิตใจ ที่จะ เป็นความสงบที่ถาวร ก็ต้องเป็นความสงบที่เกิดจากการชำระกิเลส ให้หมดไป จากจิตจากใจ อันนี้เป็นความสุขที่เหนือกว่าความสุขของสมมติ

ความสุขของสมมตินั้น เป็นความสุขชั่วคราว เมื่อจิตออกจากสมมติแล้ว กิเลสที่ถูกดึงดูด ถูกทับอยู่ ด้วยกำลังของสมมติ ก็จะออกมาเช่นกัน มาสร้างความทุกข์ ความเศร้าหมอง ให้แก่เรามาก ต่างกับความสุข ความสงบที่เกิดจากปัญญา ที่ได้ตัดกิเลส ให้หมดออกไป

จากจิตใจ จากใจแล้ว ถ้ามีปัญญาตัดกิเลส ให้ออกไปจากใจได้แล้ว กิเลสจะไม่สามารถกลับมาเกิดใหม่ได้อีก เหมือนจิตของพระพุทธเจ้า จิตพระอรหันตสาวกทั้งหลาย จิตใจท่านนั้น ไม่มีทางที่กิเลสจะกลับฟื้นขึ้นมาได้อีก เพราะถูกปัญญาตัดขาดไปหมดแล้ว ถูกทำลายไปหมดสิ้น

ดังนั้น พวกเราชาวพุทธทั้งหลาย ที่ปรารถนาความสุขที่แท้จริง ขอให้เราเจริญกุศลธรรมทั้ง ๒ ระดับ คือธรรมะขั้นสมาธิ และ ธรรมะขั้นปัญญา อย่าไปหยุดแค่สมาธิ พอทำจิตให้สงบแล้ว จิตมีสมาธิแล้วก็พอ อันนี้ยังไม่พอ เพราะว่าสมาธินั้น เปรียบเหมือนกับหินทับหญ้า เวลาที่เราเอาหินไปทับหญ้าไว้ หญ้ามันก็ไม่งอกออกมา แต่พอเอาหินออกจากหญ้า พอหญ้ามันได้แดด ได้น้ำ ได้ฝน ลักพักหนึ่ง มันจะเจริญงอกงามขึ้นมาอีก เพราะว่ารากมัน ไม่ได้ถูกทำลาย ฉนั้นใด รากเหง้าของกิเลสก็เช่นกัน มันไม่ได้ถูกทำลายด้วยสมาธิ มันจะถูกทำลายได้ ก็จากปัญญา วิปัสสนาเท่านั้นเอง

ฉะนั้น หลังจากเราได้สมาธิแล้ว ได้ความสงบแล้ว ท่านสอนให้เจริญวิปัสสนา เจริญปัญญาให้มาก ให้พิจารณาธาตุขันธ์ พิจารณาขันธ์ ๕ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ให้เห็นว่า เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อยู่อย่างต่อเนื่อง ถ้าพิจารณาอยู่เรื่อยๆ ปัญญาจะพัฒนาจากจินตามยปัญญา ขึ้นไปสู่ภาวนามยปัญญา มันจะคอยดู คอยบอก คอยสอน ให้คอยดู ให้คอยคิดอยู่เรื่อยๆ อันนี้เป็นจินตามยปัญญา แล้วถ้าคิดบ่อยๆ เข้า ก็เหมือนกับว่ามันจำได้ พอมันเกิดเหตุการณ์ขึ้นมา เวลาร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วย มันก็จะคิดปั๊บ และบอกเราว่า ที่เราเป็นทุกข์ เพราะเราไปยึดมัน ถ้าเราปล่อยวางเราก็เป็นปกติ อันนี้จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามกันมา เพราะฉะนั้นอย่าประมาทในการพิจารณาธรรมะ พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอน ให้พวกเราพิจารณาอยู่เรื่อยๆ ให้เจริญปัญญา หลังจากที่เรากลับจากสมาธิแล้ว

เวลาเจริญปัญญานี้ จิตจะต้องเหนื่อย เราก็พักจิต หยุดพักจิต กลับเข้าสู่สมาธิ พักผ่อนจิต เมื่อพักพอแล้ว ก็ออกมาพิจารณาธรรมะต่อไป นี่คือการขั้นสมาธิและปัญญา ที่จะต้องทำควบคู่กันไป เหมือนกับการเดิน เราต้องใช้ ทั้งเท้าซ้ายและเท้าขวา เรียงเท้าซ้ายแล้ว เราก็ต้องย่างเท้าขวา เราก้าวเท้าซ้ายแล้ว เราก็ก้าวเท้าขวา สลับกันไป สมาธิกับ

ปัญญาที่เช่นเดียวกัน ต้องไปควบคุมกัน อย่าไปฟังคนที่เขาบอกว่า สมาธิไม่ต้องทำหรอก ให้เจริญปัญญาเลย อันนี้ไม่ถูก บางคนก็บอกว่า เจริญสมาธิแล้ว จะเกิดปัญญารุ่งขึ้นมาเอง อันนี้ไม่ถูกอีกเหมือนกัน แต่เป็นธรรมที่ต้องเจริญทั้งสองอย่าง เพียงแต่การกระทำ ต่างหน้าที่กัน สมาธิให้ความสงบ ให้กำลัง ให้การพักผ่อน ของจิตใจ ส่วนปัญญานั้น เปรียบเหมือนกับมีด สำหรับใช้ฟัน ใช้ตัดสิ่งต่างๆ ที่มารบกวนในจิตใจ ให้หมดไป

พวกเราทั้งหลายที่เป็นนักปฏิบัติ ขอให้ฟังสังเกตว่า จิตใจของเรานั้นติดอยู่กับธรรมะชั้นไหน ถ้าเราติดสมาธิ ก็ขอให้เราหันมาเจริญปัญญา ถ้าเราติดปัญญา พิจารณาอย่างเดียว พิจารณาเกินไป เกิดอารมณ์ฟุ้งซ่าน กลายเป็นวิปัสสนาขึ้นมา เกิดความเครียดทางวิปัสสนา ก็ขอให้เราหันมาเจริญสมาธิ สลับไปกับการเจริญปัญญา บางคนพิจารณาทางปัญญาแล้ว เกิดอาการติดวิปัสสนา หลงตน คิดว่าตัวเองรู้จริงขึ้นมา อันนี้ก็อาจจะเป็นไปได้ เพราะฉะนั้น ต้องอาศัยธรรม ทั้ง ๒ อย่าง เป็นเครื่องถ่วงดุลกัน เป็นเครื่องสนับสนุนกัน แล้วการเดินทางสู่ มรรค ผล นิพพาน จะเป็นไปได้ด้วยความราบรื่นดีงาม จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายแห่งธรรม คือพระนิพพานนั่นเอง ดังนั้น จึงขอฝากธรรมบทนี้ ให้ไว้กับญาติโยม ผู้เป็นนักปฏิบัติทั้งหลายได้นำไปพินิจ พิจารณา เพื่อความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าในทางธรรม ต่อไป การแสดงธรรมเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๖

อกุศล ๑๐

๑๐ กัณยานน ๒๕๔๓

พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงธรรมไว้ว่า สัตว์ทั้งหลายนั้น มีกรรมเป็นของของตน จะทำกรรมอันใดไว้ ดี หรือ ชั่ว จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น เพราะว่า ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี ความชั่วก็ดี ความดีก็ดีนั้น พระพุทธองค์ทรงเห็นแล้วว่า มันเกิดจากการกระทำของพวกเราเอง คือ การกระทำทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ ถ้าทำดี ทำบุญ ทำกุศล ก็จะมาซึ่งความสุข ความเจริญ แต่ถ้าทำบาป ทำกรรม ทำความชั่ว ก็จะมาซึ่งความทุกข์ ความเสื่อมเสีย ความหายนะทั้งหลาย

พระพุทธองค์ทรงรู้ ทรงเห็นว่า สัตว์โลกทั้งหลายนั้น มีแต่ปรารถนาความสุขด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีใครปรารถนาความทุกข์ พระพุทธองค์จึงทรงสั่งสอน ให้สัตว์โลกทั้งหลาย ทำแต่ความดี ทำบุญ ทำกุศลให้ถึงพร้อม ละบาปกรรมทั้งหลาย อย่าไปกระทำกัน เพราะการทำความดีนั้น นำความสุข ความสบาย มาให้กับเรา บุญกุศล ความดีทั้งหลายนั้น เป็นของเย็น ทำไปแล้ว จะเกิดความเย็น ทั้งผู้ที่กระทำ และผู้ที่ได้รับการกระทำ ส่วนบาปนั้นเป็นของร้อน เมื่อทำไปแล้ว ก็สร้างความร้อนรนจิตใจ ให้ทั้งผู้ที่กระทำ และ ผู้ที่ถูกกระทำ

ถ้าพวกเราไม่สามารถจะทำความดี ทำบุญกันได้ อย่างน้อยก็อย่าไปทำบาป เวลาเราไม่ได้ทำบุญ ทำกุศล ทำความดี จิตใจเราจะไม่เย็น แต่อย่างน้อย จิตใจเราก็ไม่ร้อน บาปกรรมนั้นทำได้ ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ เรียกว่า อกุศลกรรม หมายถึง การกระทำที่ตรงข้ามกับกุศลกรรม อกุศลกรรมทำแล้ว นำมาซึ่งความร้อนรน กระวนกระวาย ความทุกข์เขารนจิตใจ

อกุศลกรรมทางกายมี ๓ ประการ ประการแรกคือ การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ประการที่ ๒ คือ การลักทรัพย์ ประการที่ ๓ คือ การประพฤตินิดประเวณี ทั้ง ๓ ประการนี้ คือ

อกุศลกรรมทางกาย ถ้าทำไปแล้ว ก็เกิดความทุกข์ความร้อนรน ตามมา ส่วนทางวาจา มี ๔ ประการด้วยกัน คือ ๑ การพูดปดมดเท็จ ๒ การพูดคำหยาบ ๓ การพูดล้อเสียด ๔ การพูดเพื่อเจ้อ นี่คืออกุศลกรรมทางวาจา พูดไปแล้ว ก็นำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ผู้พูด ทำความไม่สบายใจ ให้แก่ผู้ฟัง อกุศลกรรมทางใจ มี ๓ ประการด้วยกัน คือ ความโลภ ความโกรธ และ ความหลง ทั้งหมดนี้เรียกว่า อกุศลกรรม ๑๐ ประการ

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน ให้พวกเรา ลด ละ อกุศลกรรม ทั้ง ๑๐ ประการ อย่าไปทำกัน เพราะว่าทำแล้ว จะมีแต่ผลเสียเกิดขึ้นกับตัวเรา และกับผู้ที่ถูกกระทำ เช่น การฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตนี้ ถ้าเราทำไปแล้ว ผู้ถูกกระทำ จะมีความทุกข์มาก เพราะชีวิตเป็นสิ่งที่ทุกคนรัก ทุกคนหวงแหน ไม่มีใครอยากจะสูญเสียชีวิตของตัวเองไป แม้แต่ชีวิตของสัตว์เล็ก สัตว์น้อย ก็มีคุณค่าเท่าเทียมกัน การรักชีวิตของสัตว์ ของบุคคลนั้น มีความเท่าเทียมกัน คุณค่าชีวิต ของแต่ละบุคคล ก็เท่าเทียมกัน ถ้าเราไม่ยอมถูกผู้อื่นเขาทำลายชีวิตเรา เรา ก็อย่าไปทำลายชีวิตผู้อื่น

ประการที่ ๒ อย่าไปลักทรัพย์ เพราะการลักทรัพย์นั้น เมื่อทำไปแล้ว นำความทุกข์ ให้กับผู้ที่สูญเสียทรัพย์ ผู้ที่ลักทรัพย์ จะมีความไม่สบายใจ เพราะกลัวจะถูกจับไปทำโทษ ประการที่ ๓ อย่าประพฤติผิดประเวณี สามี ภรรยา บุตร ธิดา เป็นของมีเจ้าของ เป็นของรัก ของหวงแหน ถ้าเราไปละเมิดในเรื่องเหล่านี้ จะสร้างความไม่สบายใจ สร้างความทุกข์ใจ สร้างความโกรธแค้น ให้กับผู้ที่ถูกกระทำ

วิธีที่จะต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ ท่านสอนให้เรามีเมตตา รักกัน อย่าเบียดเบียนกัน ผู้มีความเมตตา ย่อมเป็นผู้ไม่ฆ่า ไม่ทำลายชีวิตผู้อื่น เพราะมีเมตตา มีการให้อภัยกัน ไม่จองเวร จองกรรมกัน การที่เราสามารถฆ่าผู้อื่นได้นั้น เพราะมีความโกรธแค้น เกิดความพยาบาท อยากให้เขาตายจากไป แต่ถ้าเรามีความเมตตา เราจะให้อภัย เมื่อให้อภัยแล้ว เขาก็ปลอดภัย เราก็ปลอดภัย ถ้าไม่มีความเมตตาแล้ว เราจะละการเช่นฆ่ากันไม่ได้ จึงขอให้พวกเราเจริญเมตตาให้มากๆ พยายามมองทุกคน เหมือนเป็นพี่ เป็นน้องกัน ให้คิดว่า เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในวัฏสงสารด้วยกัน ความทุกข์ของเรามีมากกันอยู่ทุกคนแล้ว อย่าเพิ่มความทุกข์ให้กับผู้อื่น ด้วยการกระทำของเราเลย

การลักทรัพย์นั้น ท่านสอนให้เราละด้วยการมีสัมมาอาชีพ คือให้มีอาชีพที่สุจริต เลี้ยงปาก เลี้ยงท้อง ถ้าเราทำมาหากินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว การที่เราจะไปลักขโมย ไปเบียดเบียนผู้อื่นย่อมไม่มี

ส่วนการประพฤตินิโคตยประเวณี ท่านก็สอนให้เราละ ด้วยการมีความสำรวมในกาม คือให้รู้จักประมาณ รู้จักพอดี ให้มีความพอใจ กับสิ่งที่มีอยู่ ให้พอใจกับสามีของเรา ให้พอใจกับภรรยาของเรา ถ้าเรามีความพอใจในสิ่งเหล่านี้แล้ว ความอยากจะมีเพิ่ม มันก็จะไม่มี ความอยากจะมีเพิ่มนี้ เป็นความหลงของจิตใจ คิดว่าได้คนนี้แล้วจะดีขึ้น แต่แทนที่มันจะดี กลับมีปัญหาตามมาอีกมากมาย วิธีที่จะตัดปัญหาความทุกข์ด้านจิตใจเกี่ยวกับเรื่อง การประพฤตินิโคตยประเวณีนี้ เราต้องมีความสำรวมในกามารมณ์ อย่าปล่อยให้ไปตาม ความอยาก ความต้องการ ถ้าปล่อยไปแล้ว จะไม่มีความพอ

บางคนมีภรรยาเป็นร้อยก็มี เพราะขาดการควบคุมจิตใจนั่นเอง ถือว่ามีเงินเยอะอย่าง ซื้อได้ ก็ซื้อ แต่ไม่มีความสุขหรอก เพราะไม่อิ่ม ไม่พอนั่นเอง จึงขอให้พวกเรา มีความพอใจกับสามี กับภรรยาของเรา มีคนเดียวก็พอแล้ว จะมีความสุขยิ่งกว่ามีเป็นสิบๆคน เพราะจะไม่มีปัญหาบ้านเล็ก บ้านน้อย ทะเลาะกัน ตีกันวุ่นวาย คนที่อยู่ตรงกลางกินไม่ได้ นอนไม่หลับ รักพี่เสียดายน้อง ไม่รู้จะทำอย่างไร ควรตัดใจเสีย รักหนึ่ง รักเดียว ใจหนึ่ง ใจเดียว คือความสุขที่แท้จริง

อกุศลกรรมทางวาจา คือ การพูดปดมดเท็จ ท่านสอนให้ละด้วยการเจริญสังขละ คือ ให้พูดความจริง พูดแต่สิ่งที่เป็นจริง อย่าพูดโกหกหลอกลวงกัน ทุกครั้งก่อนที่จะพูดอะไร ออกไป ขอให้คิดก่อนว่า สิ่งที่เราจะพูดนั้นเป็นความจริงหรือเปล่า ถ้าเป็นเรื่องไม่จริง ก็อย่าไปพูด ให้นิ่งเสีย ถ้าจะพูด ขอให้เป็นอย่างจริง แล้วการโกหก ก็จะไม่เกิดขึ้น เวลาพูดปดเรื่อย ๆ นั้น ต่อไปคำพูดจะไม่มี ความหมาย ไม่มีค่า ไม่มีราคา พระพุทธเจ้าทรงสอน พระราहुล ซึ่งเป็นพระโอรส สมัยที่พระราहुลบวชเป็นสามเณร ท่านทรงสอนเกี่ยวกับเรื่อง การพูดว่า คุณค่าของคนเราก็อยู่ที่สังขละ

พระพุทธรูปเจ้าทรงยกตัวอย่าง โดยการตักน้ำใส่ขันให้เต็ม แล้วทรงเทน้ำออกจากขันทีละนิด ทีละหน่อย แล้วตรัสกับพระราหูว่า ทุกครั้งที่เธอพูดเท็จ คุณค่าของเธอจะลดลงไปเรื่อยๆ เหมือนกับน้ำที่ถูกเทออกจากขันนี้ ถ้าเธอพูดเท็จไปเรื่อยๆ ต่อไปคุณค่าของเธอจะหมดไป เหมือนกับน้ำในขันที่ถูกเททิ้งหมด การพูดเท็จจึงเป็นการทำลายคุณค่าของเธอนั่นเอง ทุกครั้งที่เธอพูดปด ความน่าเชื่อถือในตัวเธอ ก็จะน้อยลงไปเรื่อยๆ ถ้าพูดปด พูดเท็จ จนเป็นนิสัย ต่อไปจะไม่มีใครเชื่อคำพูดของเธอ เธอจะกลายเป็นคนไม่มีคุณค่า ไปในที่สุด

เหมือนเด็กเลี้ยงแกะ ครั้งแรกที่ตะโกนขอความช่วยเหลือ คนก็วิ่งมาช่วย แต่พอมาถึงก็พบว่าถูกหลอก ครั้งต่อไป เกิดเหตุการณ์จริงๆ ขึ้น พอร้องขอความช่วยเหลือออกไป ก็ไม่มีใครมาช่วยเหลือ เพราะว่าคำพูดไม่มีค่าไม่มีราคาอะไรแล้ว ดังนั้น ขอให้เราเห็นคุณค่าของสิ่งจะ เห็นคุณค่าของคำพูด เห็นโทษของการพูดโกหกมดเท็จ แล้วละเสีย เลิกเสีย ถ้าพูดความจริงไม่ได้ ก็ขอให้หนึ่งไว้ จะดีกว่า หรือเลี้ยงไปพูดเรื่องอื่นเสีย พูดเรื่องฝน พูดเรื่องฟ้า พูดเรื่องแดด พูดเรื่องลม พูดอะไรก็พูดไป จะดีกว่าไปพูดโกหก

ประการต่อมา อย่าพูดคำหยาบ เมื่อพูดไปแล้ว จะทำให้เราเป็นคนหยาบคาย เป็นคนไม่สวยงาม ความสวยงามมีอยู่สองแบบ รูปสวย และ วาจาสวย ถ้ารูปสวย แต่เวลาพูดแล้วฟังไม่ได้ จะไม่มีใครอยากอยู่ด้วย คนแบบนี้ เวลาสามี มีแฟน จะอยู่กันไม่ยึด ต้องเลิกร้างกันไป เพราะพูดจาหยาบคาย เวลาโกรธขึ้นมา ก็ด่าพ่อล่อแม่ อย่างนี้สามีจะอยู่ด้วยได้อย่างไร ต่อให้สวยเหมือนนางงามจักรวาล ก็ไม่สามารถที่จะลบเลือนความหยาบคายนั้นได้ ถ้าอยากเป็นที่รักใคร่ ยินดี ของผู้อื่น ก็ขอให้สวยทั้งรูป สวยทั้งวาจา ถ้ารูปไม่สวย ก็ขอให้สวยด้วยวาจา เพราะปากเป็นต่อ รูปเป็นรองนั่นเอง วาจาที่ไพเราะ ใครได้ยินก็อยากฟัง อยากเข้าหา เวลาฟังเทศน์ ฟังธรรมของพระพุทธรูปเจ้า รู้สึกมีความอึ้งอ้อมใจ เพราะพระธรรมเทศนาของพระพุทธรูปองค์นั้น สวยทั้งเบื้องต้น สวยทั้งเบื้องกลาง สวยทั้งเบื้องปลาย ฟังแล้วไพเราะหู ฟังแล้วเกิดปีติ มีความสุข มีสาระ มีปัญญา ดังนั้น ขอให้ตรวจตราดูคำพูด เหมือนกับเวลาที่เราจะออกจากบ้าน เรายังส่องกระจก ดูหน้า ดูตา

ตรวจตรา ดูความเรียบร้อย ทุกครั้งที่จะพูด ขอให้ใช้ธรรมะ ใช้สติ สอดส่อง ดูการพูดของเรา ว่าพูดไปในทิศทางใด ไปในทางที่สุภาพเรียบร้อย หรือพูดไปทางหยาบคาย

ประการต่อมา อย่าไปพูดส่อเสียด การพูดส่อเสียดนั้น ไม่ได้หมายถึงการพูดเสียดสี แต่การพูดส่อเสียดนี้แปลว่า คำพูดที่ทำให้เกิดการแตกแยกกัน เช่นพูดยุแหย่ ให้สามีภรรยาที่รักกัน ให้แตกแยกกัน บอกภรรยาว่า สามีไปยุ่งกับคนนี้ บอกสามีว่า ภรรยาไปยุ่งกับคนนั้น อย่างนี้เป็นต้น ทำให้เกิดความแตกแยก สร้างความทุกข์ให้แก่ผู้อื่น เมื่อเขามารู้ทีหลัง ว่าเราเป็นคนอย่างนี้ เขาก็จะเป็นคนที่ไม่มีความรักใคร่คบค้าสมาคมด้วย อยู่ที่ไหนกับใครมีแต่จะสร้างความแตกแยก

เวลาพูดอะไร ให้พูดด้วยความเมตตา คำหนึ่งถึงประโยชน์ของผู้ฟัง ถ้าพูดแล้ว ไม่เกิดประโยชน์ก็อย่าไปพูด นักปราชญ์ เวลาพูดเรื่องของตัวเองมักจะพูดเรื่องความไม่ดีของตน แม้จะมีน้อยนิด ส่วนความดีของตนนั้น ถึงแม้จะมีมากมายเท่าภูเขา ก็จะไม่ค่อยพูดเท่าไร ในทางกลับกันเวลาพูดถึงผู้อื่น มักจะพูดแต่ความดีของเขา แม้จะมีไม่มาก เพราะเมื่อพูดไปแล้ว มีแต่จะดี แต่ถ้าพูดถึงความไม่ดีของเขา มีแต่จะเสีย คนเรานั้น มีทั้งดีและไม่ดี ทำไม่ถึงพูดแต่สิ่งที่ไม่ดี ทำไม่ไม่พูดในสิ่งที่ดี ถ้าพูดสิ่งที่ดีแล้ว ทุกคนจะมีความสุข ทั้งคนพูด ทั้งคนที่ถูกพูดถึง ฉะนั้น เวลาพูดอะไร ขอให้ระมัดระวัง พูดแต่สิ่งที่ดี ที่งาม อย่าพูดทำลายล้างกัน มันไม่เกิดประโยชน์อะไร

ประการต่อมา อย่าพูดเพ้อเจ้อ เพราะคำพูดเพ้อเจ้อนั้น ไม่มีสาระ ไม่มีประโยชน์ เรื่องนินทา กาล เป็นเรื่องเพ้อเจ้อ เวลาพูด ควรพูดเรื่องที่มีประโยชน์ มีสาระ เช่น พูดเรื่องทำไร่ ทำนา ทำมาหากิน หรือพูดเรื่องศีล เรื่องธรรม ฟังแล้วได้ความรู้ มีสาระ มีประโยชน์ ให้ระวังคำพูด อย่าพูดเพ้อเจ้อ หาสาระประโยชน์ไม่ได้

ส่วนอกุศลกรรมทางจิตใจ มีอยู่ ๓ คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อมีความโลภเกิดขึ้นแล้ว จะมีความทุกข์ตามมา เพราะอยู่ไม่เป็นสุขเห็นอะไร ก็อยากจะทำ อยากจะได้ขึ้นมาทันที และถ้ามีความโลภมากๆ ถ้าไม่สามารถหามาได้ด้วยความสุจริต ก็จะต้องหา มาด้วยความมิชอบ ด้วยความทุจริต เช่นไปลักไปขโมย แต่ถ้าเรามีความมัก

น้อย สันโดษ พออยู่ พอกิน พอเป็น พอไป พอใจในสิ่งที่มี พอใจในสิ่งที่ได้รับความ
โลกนี้ก็เหมือนน้อยลงไป หรืออาจจะหมดไปก็ได้ ถ้าเราไม่มีความโลก เราก็จะมี
ความสุข เพราะว่าไม่มีกิเลสเหลืออยู่ในจิตใจ

ความโกรธก็เช่นกัน เวลาที่มีความโกรธ จิตใจจะร้อนรน กระวนกระวาย เกิดความอาฆาต
เกิดความพยาบาท เกิดความแค้นขึ้นมา อยากจะให้เขานั้นตายไปต่างๆ นานา อย่างนี้
เป็นต้น เราต้องให้อภัย มีความเมตตา ให้อภัยอยู่เสมอ แล้วเราจะเอาชนะตัวเอง เวลา
ชนะผู้อื่น ก็จะสร้างความเคียดแค้นให้กับเขา เวลาผู้อื่นชนะ ก็จะทำให้เกิดความเคียด
แค้นในตัวเรา แต่ถ้าชนะตัวเองได้ คือ ชนะความโกรธ จิตใจของเราก็จะเย็น จะสบาย
อย่างในขณะนี้ ญาติโยมนั่งอยู่ที่นี่ ไม่มีความโกรธ มีแต่ความสบายใจ แต่ถ้ามีความโกรธ
เกิดขึ้นมา จะรู้สึกอย่างไร มันก็จะร้อนรนกระวนกระวายใจ

ดังนั้น เวลาที่มีความโกรธ ขอให้ตั้งสติไว้ให้มั่น แล้วบอกตัวเองว่า ปล่อยเขาไปเกิด สิ่ง
เขาพูด สิ่งที่เขาทำไปแล้ว มันผ่านไปแล้ว แก้อะไรไม่ได้ จะให้เขาทำให้ถูกต้องเราเสียทุก
เรื่องนั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้ แต่เรื่องที่ทำได้อีกก็คือ การให้อภัย เมื่อให้อภัยแล้วมันจะเย็น
เพราะได้ขยับสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย ออกไปจากจิต จากใจ เหมือนกับว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่
ถ้าไปตำหนิ หรือไปคิดถึงเขาอยู่เรื่อยๆ ยิ่งคิดก็ยิ่งร้อนรนใจ คิดโกรธ คิดแค้น คิดไป
เรื่อยๆ นี่คือ ความไม่สบายใจ เวลาเราโกรธ ก็เหมือนกับเอาค้อนมาทุบหัวเรา อย่าคิดว่า
เวลาเราโกรธแล้ว คนอื่นจะทุกข์ไปกับเราด้วย คนที่เราโกรธ เขาไม่รู้เรื่องหรอก เขาสบาย
แต่ผู้ที่เดือดร้อน ก็คือใจเรานั้นเอง ฉะนั้น เวลาเราเกิดความโกรธ พยายามให้อภัย อย่า
ไปถือโทษโกรธเคืองเขา แล้วจิตใจเราจะเย็น

ประการสุดท้าย คือ ความหลง ความหลงคืออะไร ก็คือความเห็นผิดเป็นชอบ เห็น
กงจักรเป็นดอกบัว เห็นบุญเป็นสิ่งที่ไม่น่ากระทำ กลับเห็นบาปเป็นสิ่งที่น่ากระทำ เป็น
เพราะเหตุใด ก็เป็นเพราะว่า คนเรายังไม่เคยเห็นผลของบุญนั่นเอง เวลาทำบุญแล้ว ยัง
ไม่เห็นผลบุญ มันก็ไม่มีกำลังใจที่อยากจะทำ ผู้การทำบาปไม่ได้ เช่น เวลาจะเอาเงินไป
ทำบุญนี้ สู้เอาเงินไปกินเหล้า เอาไปเที่ยว สนุกกว่า เห็นผลทันที เพราะในขณะนั้นเราจะ

มีความสุข ไม่เห็นความทุกข์ที่ซ่อนอยู่ในความสุขนั้น เพราะเวลาที่เราไม่มีเงิน เกิดอยาก
ไปเที่ยวขึ้นมา จะทำอย่างไร มันก็เกิดความทุกข์ขึ้นมา อย่างนี้เป็นต้น

ดังนั้น เราต้องพยายามศึกษาธรรมะ ให้เห็นว่าบุญคือบุญ บาปคือบาป ทำบุญแล้ว จะทำ
ให้สุขใจ ทำบาปแล้ว จะทำให้ร้อนใจ เมื่อเราเห็นผลบุญที่เกิดขึ้นในใจแล้ว ต่อไปเราจะมี
กำลังใจในการทำบุญ คนชั่วชอบทำบาป ไม่ชอบทำบุญ เพราะไม่เห็นผลของบุญและบาป
คนดีชอบทำบุญ ไม่ชอบทำบาป เพราะเห็นผลของบุญและบาป วิธีที่จะทำให้เห็นผลของ
บุญและบาป คือการศึกษา ฟังเทศน์ ฟังธรรม อยู่เรื่อยๆ เข้าหาผู้รู้ ศึกษาธรรมะ แล้วจะ
เกิดปัญญา แล้วจะรู้ว่าการทำบุญ ทำกุศล เป็นสิ่งที่ดีสำหรับเรา รู้ว่าการทำบาป ทำกรรม
เป็นอันตราย เป็นโทษกับตัวเรา ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ว่า ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้
แต่ความหายนะ ดังนั้น ขอให้ท่านทั้งหลาย จงทำแต่ความดี ละความชั่วทั้งหลาย แล้ว
ท่านจะมีแต่ความผาสุก ความเจริญรุ่งเรืองโดยถ่ายเดียว การแสดงธรรมเห็นว่าสมควร
แก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๗

ศรัทธา

๒๓ กันยายน ๒๕๕๓

การที่เราจะเชื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด เราจะต้องมี ความมั่นใจในบุคคลนั้นๆ ว่าเขามีสัจจะในสิ่งที่เขาพูด ในสิ่งที่เขาบอกเรา เป็นสิ่งที่เป็นความจริง เพราะคนเรานั้น ไม่ชอบให้ใครมาหลอก ไม่ชอบถูกหลอกหลวง เพราะการหลอกหลวงนี้ ทำให้เกิดความผิดหวัง ทำให้เกิดความเสียใจ ถ้าเราจะเชื่อใคร ขอให้เราพิจารณาด้วยปัญญา ใช้เวลาตรึกตรอง ใช้เวลาดูบุคคล ที่เขาบอกอะไรกับเรา อย่างโบราณที่ท่านบอกว่าระยะทางเป็นเครื่องพิสูจน์ม้า เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์คน

คนเรานั้น จะรู้ว่าเป็นคนดี หรือคนไม่ดี เป็นคนพูดจริง หรือพูดโกหกหลอกหลวงนั้น เราต้องอาศัยเวลา เพราะว่าคนเราส่วนใหญ่มักจะพูดในสิ่งที่ตรงกันข้าม พูดครั้ง สองครั้ง เราไม่แน่ใจว่าเขาพูดจริงหรือเปล่า เพราะว่าคนเราสามารถหลอกหลวงกันได้ เวลารู้จักกันใหม่ๆ จะพูดแต่สิ่งที่ดีๆ ไม่พูดในสิ่งที่ไม่ดี ให้เราตายใจ ให้เราหลงเชื่อ พอเราไปคบค้าสมาคมกับเขาแล้ว ต่อไปเขาก็จะแสดงธาตุแท้ สิ่งที่เขาเป็นจริงๆ ออกมา ถ้าเราไม่ระมัดระวังตัว เราเชื่อเขาไปหมด เวลาเขาพลิกจากหน้ามือเป็นหลังมือ พลิกจากสิ่งที่เขาพูด พลิกจากความจริง เป็นความเท็จ มันก็จะทำให้เราเกิดความเศร้าโศกเสียใจ เกิดความผิดหวังถึงกับหมดเนื้อ หมดตัวไปได้ ถ้าไม่ระมัดระวังเรื่องเหล่านี้ จะเสียใจภายหลัง ท่านจึงสอนบอกว่า เวลาจะฟังใคร จะเชื่อใคร อย่าไปฟัง อย่าไปเชื่อ ถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ ให้ฟังด้วยเหตุ ฟังด้วยผล ฟังด้วยการพิสูจน์ คือให้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าจะทำอย่างไรพูดหรือเปล่า ทำได้กี่ครั้ง กี่คราว อันนี้ต้องใช้เวลาคูไปเรื่อยๆ แล้วเราจะรู้ เราจะมั่นใจ

อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนไว้ก็เหมือนกัน เราก็ไม่รู้ว่า จะเชื่อท่านได้เพียงใด แต่ถ้าเราดูกาลเวลาที่ผ่านมา สิ่งต่างๆ ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั้น มีระยะเวลายาวนานถึง

๒๕๐๐ กว่าปี และตลอดระยะเวลา ๒๕๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา ก็มีผู้พยายามจะพิสูจน์ พยายามจะลบล้างพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีอย่างที่พระพุทธ องค์ได้ทรงสั่งสอนไว้ แต่เวลาก็ได้พิสูจน์แล้วว่า คำสอนของพระพุทธองค์ยังอยู่มาได้ถึง ๒๕๐๐ กว่าปี เพราะเป็นความจริง มีคนได้พิสูจน์ ผู้ที่สามารถพิสูจน์ พระธรรมคำสอน ของพระพุทธเจ้า ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ตามหลักของความเป็นจริง ก็คือผู้ที่ได้ศึกษา ได้ยิน ได้ฟัง พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์แล้ว ได้นำหลักธรรมคำสอนนั้นไปประพฤติ ปฏิบัติ นำไปพิสูจน์ดู ว่าสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงสอน ทรงบอกไว้นั้น มีจริงหรือไม่ จน ปรากฏเป็นพระอริยสาวกชั้นต่างๆ เป็นพระอริยบุคคลชั้นมาอย่างมากมาย ในสมัย พุทธกาลจนถึงสมัยปัจจุบันนี้ พระอริยสาวกทุกรูป ทุกองค์ ไม่มีองค์หนึ่ง องค์ใด มา ประกาศหรือคัดค้าน พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแม้แต่องค์เดียว ว่าพระธรรมคำ สอนของพระพุทธเจ้านั้น เป็นคำสอนที่ไม่ตรงกับหลักความเป็นจริง

ถ้าเราจะเชื่ออะไรในโลกนี้ ขอให้เราเชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในพระธรรมคำสอน เชื่อใน พระอริยสงฆ์สาวก และเชื่อได้อย่างมั่นใจร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่ว่าในสมัยพุทธกาล หรือใน สมัยนี้ สิ่งที่ท่านทรงสอนให้กับพวกเรานั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ เป็นอยู่ ตามหลักของความเป็น จริง ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ก่อกำเนิดขึ้นมา ไม่ใช่เป็นนิยายที่เขียนขึ้นมา แล้วเอามาขายกัน อันนี้ ไม่ใช่ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะว่าพระพุทธเจ้าก็ดี พระสงฆ์สาวกก็ดีนั้น การที่ ท่านออกมาสั่งสอนธรรมะให้กับพวกเรานั้น ท่านไม่ได้สอนเพื่อต้องการอะไรเป็นสิ่งตอบแทน จากพวกเราเลย แต่ท่านสอนออกมาจากความเมตตา กรุณา คือมีความสงสาร เพราะเห็นพวกเรายังตกอยู่ในกองไฟแห่งความทุกข์อยู่

พวกเรานี้ ถึงจะมีเงิน มีทอง มียศ มีตำแหน่งสูงขนาดไหน มีเงินมากมายขนาดไหน มี กามสุข สามารถซื้อข้าว ซื้อของ ไปเที่ยวเตร่ ไปเสพ ไปกินอะไรต่างๆ นานาได้ ใช่ว่าจะมี ความสุข ยังหนีไม่พ้นความทุกข์ ความทุกข์นี้ติดตามเรามา เหมือนเงาตามตัว พระองค์ ทรงเห็นความทุกข์ของเรา พระองค์เคยเสพมาก่อน เคยอยู่ เคยกิน เคยสุข เคยทุกข์ เหมือนกับพวกเรามาก่อน พระองค์ทรงรู้ว่า ความทุกข์ของพวกเรานั้นหนักหนาสาหัส ขนาดไหน ดังนั้น หลังจากที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ธรรมแล้ว ทรงสามารถดึงพระองค์

ออกจากกองเพลิงของความทุกข์ได้ แล้ว พระพุทธองค์จึงเกิดความสงสาร เป็นห่วงเป็นใย อยากจะช่วยให้พวกเราได้พ้นจากกองไฟ กองไฟ ของความทุกข์ พระองค์จึงสละเวลา ตลอดเวลา ๔๕ พรรษา หลังจากที่ได้ตรัสรู้ จนกระทั่งถึงวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน เอาธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงรู้ ทรงเห็น มาสั่งสอนพวกเรา เพื่อให้พวกเราซึ่งเปรียบเหมือนคนตาบอด จะได้สัมผัสตาขึ้นได้

พระพุทธองค์เปรียบเหมือนกับหมอรักษาโรคตา รักษาความมืดบอดของเรา ให้กลายเป็นดวงตาที่สว่างไสวขึ้นมาภายในจิตใจของเรา โดยการน้อมนำเอาธรรมะ ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน มาประพฤติปฏิบัติ เราก็จะสามารถ ทำให้ดวงตาของเรานั้น กลายเป็นดวงตาของธรรมขึ้นมาได้ เป็นผู้มีแสงสว่างแห่งธรรม เป็นผู้สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้อย่างราบรื่นดีงาม

สิ่งต่างๆ ที่เรายังไม่เห็นนั้น พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นมาก่อน ทั้งๆ ที่เราก็มืดตาเหมือนกัน แต่ตาเรานั้นมองได้แค่รูปอย่างเดียว ไม่สามารถมองสิ่งที่ละเอียดยิ่งกว่ารูปทั้งหลายได้ นั่นคือเรื่องของนรกก็ดี สวรรค์ก็ดี ภพภูมิต่างๆ ก็ดี ตายไปแล้วต้องไปเวียนว่ายตายเกิดก็ดี มรรค-ผล-นิพพานก็ดี เป็นสิ่งที่อยู่เหนือวิสัยของเรา ที่จะสามารถเห็นได้ เราต้องอาศัยคนอย่างพระพุทธเจ้า คอยชี้ คอยบอกเรา เพราะฉะนั้น ขอให้เราเชื่อในสิ่งต่างๆ ที่พระองค์ทรงสั่งสอนเรา ว่านรกนั้นมีจริง สวรรค์นั้นมีจริง บาปบุญมีจริง ความดี ความชั่วนั้นมีจริง

ถ้าเราอยากจะทำกุศลเรื่องนรก เรื่องสวรรค์แล้วละก็ เราก็ปฏิเสธเสียก่อนว่า ความโลภ ความโกรธ และความหลงนั้น ไม่มีในจิตใจของเรา เพราะว่าความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้น มันเป็นต้นเหตุที่จะพาเราไปสู่รอกนั้นเอง ถ้าเราไม่สามารถที่จะปฏิเสธว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลงนี้ ไม่มีอยู่ในจิตใจของเราแล้ว เราก็ไม่สามารถปฏิเสธนรก ปฏิเสธสวรรค์ได้ เพราะว่ารอกสวรรค์นั้น มันเป็นผลที่เกิดจากการกระทำของเราทางจิตใจจริงๆ เวลาเรามีความโลภ มีความโกรธ มีความหลง อยู่ในจิตใจของเรา จิตใจของเราจะมีอารมณ์ที่จะนำไปสู่การกระทำ ที่เป็นอกุศลทั้งหลาย เช่นไปฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไปลักทรัพย์ ไปประพฤติผิดประเวณี ไปเสพสุรายาเมา อย่างนี้เป็นต้น

เวลาที่เรายังไม่มีความหลงแล้ว เราจะไปเสพสุรา ให้มันเสียเงินเสียทองทำไม จะไปเสพสุรา ให้มันกลายเป็นคนไม่มีสติสติตั้งทำไม เพราะว่าเวลาที่เรานั่งเสพสุราไปแล้ว ทำให้เราไม่สามารถควบคุมจิตใจของเราได้ ไม่มีสติที่จะยับยั้งความคิดต่างๆได้ ไม่มีสติที่จะยับยั้งคำพูด และการกระทำต่างๆได้ ถ้าเราสังเกตดู เราจะเห็นว่า เวลาเสพสุราเข้าไปแล้ว เราจะทำความชั่วได้ง่าย แต่เวลาที่ไม่เสพสุรา เรายังมีความเกรงกลัวต่อบาป มีความอาย แต่พอเสพสุราเข้าไปในร่างกายแล้ว ก็เกิดความเม้าขึ้นมา เกิดความบ้าระห่ำขึ้นมา เกิดความไม่กลัวบาปขึ้นมา เกิดความไม่มีอายขึ้นมา ก็จะพูดเลอะเทอะ พูดจาหยาบคาย ถ้อยคำที่พูดเมื่อพูดออกไปแล้ว ฟังแล้วไม่รู้หนุ ไม่น่าฟัง คนอื่นก็ไม่อยากเข้าไปใกล้

เวลาที่ไม่ได้เสพสุรา จะพูดอะไรก็มีความระมัดระวัง ให้สิ่งที่พูดออกไปนั้น เป็นคำพูดที่สุภาพเรียบร้อย ไม่พูดถ้อยคำที่หยาบคาย แล้วทำไมถึงต้องไปเสพสุรา ก็เพราะความหลงนั่นเอง หลงคิดว่า เสพสุราเข้าไปแล้ว มันจะสบายใจ เวลาที่มีความทุกข์ ได้ดื่มสุราเข้าไป มันจะดับทุกข์ได้ เวลาว่างไม่รู้จะทำอะไรดี เมื่อ เชิง ก็ดื่มสุราเข้าไป พอกินเข้าไปแล้ว มันก็กลายเป็นการกระทำ ที่จะนำไปสู่อกุศลกรรมทั้งหลาย คือเหตุซึ่งจะนำมาซึ่งความทุกข์ นำไปสู่อบาย นำไปสู่นรก นั่นเอง

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสร้างอะไรขึ้นมา ไม่ได้ทรงเสกอะไรขึ้นมา ไม่ได้ทรงเป็นผู้ทำอะไรขึ้นมา แล้วเอามามอบให้กับพวกเรา พระพุทธองค์เพียงแต่เป็นผู้ที่มีดวงตาเห็นธรรม คือเป็นผู้ที่มีปัญญา สามารถที่จะเข้าใจทั้งเหตุและผล เหตุก็คือการกระทำ ทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ เมื่อทำไปแล้ว ผลก็จะตามมาในจิตใจ และทางร่างกาย และในภพชาติต่อไป เวลาเราทำความชั่ว ทำไม่ดี จิตใจเราจะมีทุกข์ ร่างกายจะถูกทำร้าย เวลาเราทำความดี จิตใจเราก็มีความสุข จิตใจเราก็ดี ร่างกายเราก็สบาย เพราะไม่มีใครมาทำร้าย อันนี้เป็นผลที่จะตามมา และต่อไป เวลาที่เราตายไปแล้ว จิตใจเราก็จะไปสู่ภพหน้า ชาติหน้า จะต้องไปเกิดต่อไป เป็นพรหมบ้าง เป็นเทพบ้าง เป็นมนุษย์บ้าง เป็นเดียรถยานบ้าง ขึ้นอยู่กับบุญกรรม ที่ได้ทำไว้

แม้จะมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ มาสั่งสอนเรื่องเหล่านี้หรือไม่ก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็ยังมีอยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ เหมือนกับไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่า โลกนี้

ไม่ใช่โลกกลม โลกนี้มันแบน อันนี้เราไม่สามารถปฏิเสธได้ แต่ในอดีตนั้น ไม่มีผู้รู้ ผู้ที่ศึกษาเรื่องเหล่านี้ คนส่วนใหญ่ก็เชื่อว่าโลกนี้แบน เวลานั่งเรือไปสุดขอบทะเล ก็กลัวว่าจะตกไปนอกโลก อย่างนี้เป็นต้น อันนี้เป็นความเชื่อ ที่ไม่ถูกต้องกับหลักความเป็นจริง และต่อมาก็ได้มีการพิสูจน์แล้วว่า โลกนี้มันไม่แบน โลกนี้มันกลม หลังจากได้พิสูจน์แล้วว่า โลกนี้กลม ความเชื่อที่ว่า โลกแบน ก็ไม่สามารถจะลบล้าง ความจริงที่ว่าโลกกลมได้ ฉะนั้น เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องบาป บุญ คุณ โทษ เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เรื่องดี เรื่องชั่วนี้ ก็เป็นความจริง จะมีใครมาบอกมาสอนเราหรือไม่ก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ ไม่มีใครสามารถมาลบล้างได้ พระพุทธศาสนาสามารถอยู่มาได้กว่า ๒๕๐๐ ปี เพราะพระพุทธศาสนา สอนตามหลักของความเป็นจริงนั่นเอง

ผู้ที่มีศรัทธา มีความเชื่อ ในพระธรรมคำสอน ของพระพุทธองค์ ย่อมโน้มเอาริเริ่มนั้น มาประพฤติปฏิบัติ คือทำแต่ความดี ละความชั่ว และชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลงให้หมดไปจากจิตใจ ก็จะได้รับแต่ผลที่ดี มีแต่ความผาสุก ความเจริญรุ่งเรือง ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่ไม่เชื่อ มักชอบทำแต่สิ่งที่ตรงกันข้าม กับที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน คือ พระองค์สอนให้ทำความดี เขาก็ไม่ทำความดีกัน พระพุทธเจ้าสอนให้ละความชั่ว ก็มักจะไม่ละกัน กลับชอบทำความชั่ว พระพุทธเจ้าสอนให้ชำระจิตใจ เอาความโลภ ความโกรธ ความหลงให้ออกไปจากจิตจากใจก็ไม่ชอบทำกัน กลับชอบสะสมความโลภ ความโกรธ ความหลง คือโลภให้มากขึ้น โกรธให้มากขึ้น สร้างความหลงให้มีมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เมื่อทำในสิ่งเหล่านี้แล้ว ผู้ที่ไม่เชื่อในคำสอนของพระพุทธองค์ ก็มักจะตกอยู่ในที่นั่นลำบาก มักจะมีแต่ความทุกข์ ความหายนะ ความเสื่อมเสีย อันนี้เราเห็นกันได้ ลองไปดูที่คุกที่ตะราง คนที่ติดคุก ติดตะราง ส่วนใหญ่นั้น เพราะไปทำผิดศีล ผิดธรรม ไม่เชื่อว่า จะมีผลตามมา

ถ้าจะเชื่อใคร ก็ขอให้เชื่อใน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อได้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าเป็นสิ่งที่สามารถนำประโยชน์ขั้นสูงสุด มาให้กับชีวิตเรา ชีวิตของเราจะมีความเจริญรุ่งเรือง มีความผาสุก มีความสบาย ไม่มีมีความทุกข์ ก็เพราะว่าเราได้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือละความชั่ว ทำความดี และชำระจิตใจให้สะอาด

หมดจด ด้วยการละความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้นเอง จึงขอฝากศรัทธาความเชื่อ
อันนี้ ให้กับท่านทั้งหลายไปศึกษา พินิจพิจารณา และนำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อความ
ผาสุกและความเจริญรุ่งเรืองต่อไป การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๘

ฉราวาสธรรม ๔

๒๔ กันยายน ๒๕๕๓

เวลาที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดญาติโยม หรือ โปรดพระภิกษุ สามเณร ทุกครั้งพระพุทธองค์จะทรงพิจารณา เลือกเฟ้นธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ที่กำลังฟังอยู่ เพราะว่าธรรมะนั้นเปรียบเหมือนกับยารักษาโรค เป็นยารักษาโรคทางจิตใจ คือ โรคเศร้าหมอง โรคของความทุกข์ ความไม่สบายใจ ความกังวลใจ ความเศร้าโศกเสียใจ สิ่งเหล่านี้เป็นโรคของจิตใจ ต่างจากโรคของร่างกาย โรคของร่างกาย ก็มีปวดหัว ตัวร้อน เป็นไข้ เป็นหวัด เจ็บเท้า ปวดท้อง อย่างนี้เป็นต้น มีความแตกต่างกัน เวลาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม พระพุทธองค์จึงเลือกยาที่เหมาะสมกับผู้ฟังธรรมนั้นๆ ถ้าเป็นฉราวาส ก็จะแสดงธรรมแบบหนึ่ง ถ้าเป็นพระภิกษุ เป็นนักบวช ท่านก็จะแสดงธรรมอีกแบบหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับเพศ กับวัย ให้เหมาะสมกับภูมิจิต ภูมิธรรม ของแต่ละบุคคล เวลาที่เราไปหาหมอ หมอก็ต้องให้ยาที่เหมาะสมกับโรค ถ้าเราเป็นโรคปวดท้อง แต่หมอให้ยารักษาโรคปวดหัวมา โรคปวดท้องก็จะไม่หาย กินยาเข้าไปก็ไม่เกิดประโยชน์ ดีไม่ดี อาจเกิดโทษขึ้นมาก็ได้ เพราะให้ยาผิด คนไข้ดีไม่ดีอาจจะเกิดอาการแพ้ยา หรืออาจจะตายไปก็ได้

การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้งนั้น พระองค์จึงทรงเลือกธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟัง สมัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมะครั้งแรกนั้น มีผู้ฟังธรรมะอยู่ ๕ รูปด้วยกัน คือ พระปัญจวัคคีย์ พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ นี้ ท่านเป็นนักบวช ท่านเป็นผู้แสวงหาความสุขทางด้านจิตใจ ท่านไม่ได้แสวงหาความสุขจาก รูป เสียง กลิ่น รส และ เครื่องสัมผัส คือ กามสุข อันนั้น เป็นความสุขของฉราวาส สุขของสมณะเพศ คือการหาความสงบของจิตใจ ที่นี้ จิตใจจะสงบ หรือไม่สงบ ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะกำจัดเหตุ ที่ให้นำมาซึ่งความไม่สงบของจิตใจได้หรือไม่ เหตุที่นำมาซึ่งความไม่สงบของจิตใจ

นั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในอริยสัจ 4 คือ สมุทัย ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา และ วิภวตัณหา คือ ความอยากทั้งหลายนั่นเอง

ความอยากสัมผัสรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส อันนี้เป็นกามตัณหา ความอยากมีความอยากเป็น เช่น อยากเป็น ส.ส. อยากเป็นนายก อยากเป็นรัฐมนตรี อันนี้เรียกว่า ภวตัณหา ส่วนวิภวตัณหา ก็คือ ความอยากไม่มี อยากไม่เป็น เช่น ไม่อยากแก่ ไม่อยากเจ็บ ไม่อยากตาย คือความกลัวนั่นเอง วิภวตัณหาก็คือ ความกลัว กลัวแก่ กลัวเจ็บ กลัวตาย พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงให้เห็น ให้เข้าใจว่า สิ่งเหล่านี้เป็นต้นเหตุ ที่จะนำมาซึ่งความทุกข์ทางด้านจิตใจของนักบวช ของสมณะทั้งหลาย ถ้าอยากจะทำให้จิตสงบ จิตใจไม่มีความทุกข์ ก็ต้องละกามสุข ละกามตัณหา ละความอยากมี อยากเป็น เป็นพระ ลุกวัด ก็อย่าไปอยากเป็นเจ้าอาวาส อย่าไปอยากเป็นเจ้าฟ้า เจ้าคุณ ถ้าไม่มีความอยากแล้ว จะไม่มีความดิ้นรน จะไม่มีความทุกข์

ส่วนความแก่ ความเจ็บ ความตาย ท่านบอกว่าอย่าไปกลัวมัน ถ้ากลัวมันแล้ว มันก็มีแต่ความทุกข์อย่างเดียว เพราะว่า ความแก่ ความเจ็บ ความตาย มันเป็นเรื่องของร่างกาย ไม่ใช่เรื่องของจิตใจ จิตใจนี้ ไม่แก่ตามร่างกาย ไม่ได้เจ็บตามร่างกาย ไม่ได้ตายตามร่างกาย แต่จิตใจหลง เลยไปผูกติดกับร่างกาย ทำให้คิดว่า เวลาร่างกาย แก่ เจ็บ ตาย จิตใจจะ แก่ เจ็บ ตาย ไปด้วย ถ้าสามารถระงับความกลัวนี้ได้ จะทำให้เราอยู่ในโลกนี้ได้ด้วยความผาสุก ความสบายใจ เพราะว่าเข้าใจแล้วว่า อะไรคือสิ่งที่จะต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย อะไรคือสิ่งที่ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตาย สามารถแยกแยะได้ระหว่าง กายกับจิต กายนั้นต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เป็นธรรมดา ส่วนจิตใจ ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ร่างกายตายไปแล้ว จิตต้องไปเกิดใหม่

เวลาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมะให้กับฆราวาสผู้ครองเรือน จะแสดงธรรมะที่ต่างจากธรรมะของสมณะ เพราะว่าธรรมะของผู้ครองเรือนนั้น มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องข้าวของเงินทอง และบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวพันกัน ดังนั้น ธรรมะของฆราวาสจึงไม่เหมือนกับธรรมะของสมณะ พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมะของฆราวาสไว้ ๔ ประการด้วยกัน เรียกว่าฆราวาสธรรม ๔ คือ ธรรมที่ฆราวาสผู้ครองเรือน ควรจะมีไว้เป็นเครื่องนำพา

จิตใจ เป็นเครื่องนำพาความประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีสมาธิธรรมทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว ผู้ที่อยู่ครองเรือน จะอยู่อย่างมีความสุขตามฐานะ ตามอัธยาของตน

ธรรมะทั้ง ๔ ประการคือ ๑. จาคะ การเสียสละ ๒. สัจจะ ความจริงใจ ๓. ขันติ ความอดทน ๔. ทมะ ความอดกลั้น การข่มจิตข่มใจ ขณะตนดีกว่าขณะผู้อื่น ผู้ที่มีธรรมะทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว ก็เปรียบเหมือนกับทหารที่มีอาวุธครบมือ พร้อมจะเข้าสู่สมรภูมิ ต่อสู้กับศัตรูทั้งหลาย ที่จะมาสร้างความเสื่อมเสีย ความหายนะ ความทุกข์ต่างๆ ท่านจึงสอนสมาธิทั้งหลาย ให้ระลึกถึงธรรมะทั้ง ๔ ประการนี้ ตรวจตราดูว่า ธรรมะทั้ง ๔ ประการนี้ มีอยู่ภายในใจหรือเปล่า ถ้าไม่มี ก็พยายามสร้างให้มันเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง

จาคะ คือ การเสียสละ การแบ่งปันความสุข แบ่งปันประโยชน์ของเราให้แก่ผู้อื่นบ้าง มีมาก ก็แบ่งมาก มีน้อย ก็แบ่งน้อย เวลาคานอาหารร่วมกัน เราก็แบ่งปันอาหารกัน ไม่ต้องคิดว่า เราจะกินแต่เราคนเดียว ให้คิดถึงคนอื่นด้วย เพราะทุกคนก็มีปาก มีท้องเหมือนกัน มีความหิว มีความต้องการเหมือนกัน ถ้าได้แบ่งปันตามอัตราส่วนแล้ว ทุกคนก็จะอยู่กันได้ ด้วยความร่มเย็น เป็นสุข ไม่ว่าจะเป็นสังคัมใหญ่ หรือสังคัมเล็กก็ตาม ถ้ามีการแบ่งปัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว สังคัมนั้น ก็จะเป็นสังคัม ที่อยู่กันได้ด้วยความสงบสุขเช่นในขณะนี้ มีอุทกภัยเกิดขึ้นตามภาคต่างๆ มีความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และอาหารการกินต่างๆ มีการบริจาคปัจจัย ๔ เป็นข้าว เป็นของ เป็นเงิน เป็นทอง เพื่อเอาไปช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติ ที่ได้รับความเดือดร้อน ได้บรรเทาคลายความทุกข์ที่มีอยู่ ให้หนักเป็นเบา ถ้าต่างฝ่ายต่างมีจาคะ คือ มีการเสียสละ มีการบริจาค มีการให้ซึ่งกันและกันแล้ว สังคัมนั้นก็อยู่กันด้วยความร่มเย็นผาสุก ทุกคนก็พอมี พออยู่ พอกินเพราะว่าปัจจัย ๔ นี้ มันไม่ใช่ตัวสำคัญ ตัวที่สำคัญ คือ ธรรมะที่อยู่ใ้จิตใจของเรา บางคนกินได้เยอะ กินได้มาก แต่กินคนเดียว ไม่แบ่งคนอื่นเขา ก็ไม่มีความสุขใจ แต่พอมีการเสียสละ แบ่งปันอาหารกัน ร่างกายก็พออยู่ได้ ใจก็อิ่ม ใจมีความสุข เพราะมีการเสียสละ มีจาคะนั่นเอง

สัจจะ คือความจริงใจ คนเราอยู่ด้วยกัน ต้องมีความจริงใจต่อกัน ปากกับใจต้องตรงกัน ไม่ควรอยู่ด้วยการโกหก หลอกลวงกัน ระหว่างสามีและภรรยา ควรจะมีสัจจะ มีความจริงใจต่อกันและกัน คือ มีความซื่อสัตย์ต่อกันนั่นเอง ไม่นอกใจกัน มีรักหนึ่ง ใจเดียว ถ้ามีสิ่งเหล่านี้แล้ว จะมีความสบายใจ ทุกคนไม่ต้องหวาดระแวงกัน ไม่ต้องกังวลว่าจะถูกหลอกลวงหรือเปล่า ลูกกับพ่อแม่ก็เหมือนกัน ต้องมีสัจจะ เวลาบอกพ่อแม่ว่าจะไปโรงเรียน ก็ต้องไปโรงเรียน ไม่ใช่บอกไปโรงเรียน แล้วก็ไปเที่ยวเตร่ ตามผับ ตามบาร์ ตามสถานที่ที่ไม่ควรไป ไม่ควรโกหกหลอกลวงพ่อแม่ พ่อแม่ทราบเข้าจะเสียใจ

คนไม่มีสัจจะ มักจะทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม เป็นที่น่ารังเกียจ ไม่น่าคบค้าสมาคมด้วย เป็นคนที่ไม่มีความซื่อสัตย์สักเท่าไหร่ ไม่อยากข้องเกี่ยวกับคนพูดปดเป็นคนไม่สวย ไม่งาม อยู่ในสังคมใดก็จะมีแต่จะสร้างความไม่ไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับสังคมนั้น ทำให้เกิดความระแวง เกิดความทุกข์ ความไม่สบายใจตามมา ถ้าอยากให้สังคมเป็นสังคมที่ดีงาม อยู่แล้วสบายใจ ก็ขอให้มีความซื่อสัตย์ พูดความจริง ถ้าพูดความจริงไม่ได้ ก็ให้หนึ่งเสีย หรือหลีกเลี่ยงไปพูดเรื่องอื่น ไม่จำเป็นต้องมาโกหกหลอกลวงกัน สร้างความไม่สบายใจต่อกันและกัน เมื่อเราพูดโกหกหลอกลวง เราจะไม่สบายใจ เพราะกลัวถูกจับผิด ว่าเป็นคนพูดปดมดเท็จ เป็นคนไม่มี คุณค่าทางวาจา ทำให้ทุกข์ใจ หาความสุขทางใจไม่ได้

ขันติ คือ ความอดทน อยู่ในโลกละนี้ ต้องอดทนกับความยากลำบาก บางครั้งบางคราวขาดอาหารไปบ้าง เวลารับประทานอาหาร บางทีก็เข้าไปบ้าง สายไปบ้าง เกิดความหิวโหยขึ้นมา ก็ต้องอดทน ถ้าไม่อดทน ก็จะทุกข์มาก เวลาเห็นสิ่งต่างๆ ที่คนอื่นเขามีกัน เราก็อยากได้ ถ้าไม่มีความอดทน บางทีอาจไปลักขโมยสิ่งของเหล่านั้นมา การลักขโมย เราก็ทราบแล้วว่า ผลที่จะตามมาเป็นอย่างไร เราได้อ่านข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอว่า คนที่ไปขโมย ไปลักทรัพย์ จะต้องถูกตำรวจจับเข้าคุกเข้าตะราง แต่ถ้ามีความอดทน ว่าตอนนี้ ถึงแม้จะหิวขนาดไหนก็ตาม จะไม่ลักขโมยอาหารของคนอื่นเขา จะทนไปก่อน จนกว่าจะหาอาหารมาได้ด้วยความชอบธรรม แล้วเรจึงค่อยกิน ถ้ามีความอดทน โอกาสที่จะไปทำผิดทางด้านศีลธรรม จะมีน้อย โอกาสที่จะไปติดคุกติดตะรางก็มีน้อยเช่นกัน

ทมะ คือ ความอดกลั้น ช่มใจ เวลาจิตใจไม่มีความสุข เห็นอะไร ไม่ถูกใจ ไม่พอใจ หรือเห็นอะไร ได้ยินอะไร เกิดความอยากได้ อยากมีขึ้นมา เกิดความทุกข์ร้อนใจ ท่านสอนให้ช่มใจ คือชนะอารมณ์เหล่านั้นเสีย ไม่ว่าจะ เป็นความโลภก็ดี ความโกรธก็ดี ให้ระงับมันเสีย อย่าปล่อยให้มันมีฤทธิ์ มีอำนาจ สั่งให้เราไปทำในสิ่งที่ไม่ดี ไม่งาม เช่น พอเกิดความโกรธขึ้นมา ก็ระบายออกทางวาจา ไปด่า ไปว่า หรือ ไปทุบ ไปตี ไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น ถ้าสามารถช่มใจได้ อดกลั้นได้ เอาชนะความโกรธได้ ก็ไม่ต้องไปพูด ไปด่า ไปว่า ไปทะเลาะเบาะแว้ง ถ้าไปด่าเขาแล้ว เขาก็จะต้องโต้ตอบกลับมา พอโต้กันไป โต้กันมา ขึ้นต่อไป ก็จะต้องลงไม้ลงมือ ทุบตีกัน มีการเจ็บตาย คนตายก็ต้องถูกเอาไปเผา คนที่ฆ่าเขาตายก็ต้องเข้าคุกเข้าตารางต่อไป อันนี้เป็นเพราะว่าไม่มีทมะ คือ การช่มใจ ช่มอารมณ์ ช่มตนเอง

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอน ให้มีทมะ คือ การช่มใจ ความอดกลั้น ชนะตน ดีกว่าชนะผู้อื่น ชนะผู้อื่นก็สร้างความเคียดแค้นให้กับเขา ถ้าผู้อื่นชนะเรา เขาก็สร้างความเคียดแค้น ความอาฆาตพยาบาทให้แก่เรา ไม่มีที่สิ้นสุด แต่ถ้าเราชนะตัวเราได้แล้ว ทุกอย่างจะสงบ ทุกอย่างจะเย็น เวลาเราโกรธ เราเอาชนะความโกรธได้ เราก็สบายใจ คนที่ถูกเราโกรธก็จะไม่เดือดร้อน กับการที่ต้องฟังการดุด่าจากเรานั้นเอง การมีทมะ คือ การช่มใจนั้น เป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่สำคัญ สำหรับฆราวาส ไม่ว่าจะใครก็ตาม ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ควรจะมีทมะ ไว้สำหรับดูแล ควบคุมอารมณ์ ไม่ให้ระเบิดออกมา

ถ้าอยากจะมีความสุข ความสบายในชีวิต ขอให้ทำกรรมทั้ง ๔ ประการนี้คือ จาคะ การเสียสละ แบ่งปัน สัจจะ ความจริงใจ ขันติ ความอดทน และ ทมะ การอดกลั้น ช่มใจ เป็นธรรมะประจำใจ ท่านจะอยู่ในสังคมได้ด้วยความร่มเย็นผาสุก และบุคคลที่อยู่ใกล้กับท่าน ก็จะมี ความร่มเย็นผาสุกตามไปด้วย การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๙ การทำบุญให้ทาน

๓๐ กันยายน ๒๕๕๓

เวลาที่ญาติโยมมาทำบุญกันนั้น ถ้าปรารถนาจะได้บุญมากๆ ต้องใช้ปัญญา ต้องรู้จักแยกแยะ ว่าควรจะทำบุญกับใคร ว่าควรจะให้อะไรกับใคร และเจตนาของตัวเราเองนั้นเป็นอย่างไร คือให้ดูทั้ง ๓ จุดนี้ คือ ๑ ดูที่ใจเรา ดูที่เจตนาของเรา ว่าเรามาทำบุญด้วยเรื่องอะไร ๒ สิ่งของที่เรามาถวายพระนั้น หรือของที่เอามาให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น เป็นของชนิดไหน ได้มาอย่างไร ๓ บุคคลที่เราไปทำบุญด้วยนั้น เป็นบุคคลแบบไหน เป็นคนดีหรือไม่ดี เป็นคนฉลาดหรือเป็นคนโง่ ทั้ง ๓ ประการนี้ จะมีอิทธิพลส่งผลของการทำบุญ ทำทานนั้น มีอานิสงส์ มีผลประโยชน์มากน้อยไม่เท่าเทียมกัน

ประการแรก ให้ดูที่ตัวเรา เวลาเราทำบุญนั้น เราทำบุญเพื่ออะไร เราทำบุญเพื่อหวังผลตอบแทน จากผู้ที่เราไปทำบุญด้วยหรือเปล่า เช่นเราทำบุญ ๑๐๐ บาท แล้วเราอยากได้พระ ๑ รูป ๑ องค์ อย่างนี้เป็นต้น อันนี้ถือว่าเป็นการทำบุญแบบแลกเปลี่ยนกัน แบบซื้อขาย แบบยื่นหมยยื่นแมวให้กัน เป็นการทำบุญที่ยังไม่บริสุทธิ์ ถ้าทำด้วยความบริสุทธิ์อย่างแท้จริงแล้ว ต้องเป็นการทำบุญที่ไม่ปรารถนาที่จะรับผลตอบแทนจากผู้ที่เราไปทำบุญด้วย เช่นถ้าให้ไปแล้ว แม้กระทั่งคำขอบคุณก็ไม่สนใจ ไม่ียดี ไม่ปรารถนา เพราะอยากจะทำความดี อยากจะให้โดยไม่มีข้อแม้ใดๆทั้งสิ้น อย่างเช่นเวลาทำบุญสร้างกุฏิ ถวายแท็งก์ น้ำให้แก่วัดแก้ววาก็ไม่จำเป็นจะต้องมีชื่อนาย ก นาย ข

แต่การเขียนชื่อก็ไม่ผิดอะไร เพียงแต่ได้บุญน้อยลงไป มันน้อยลงไปที่ตรงไหน มันน้อยลงไปที่จิตใจเรา เพราะจิตใจของเรายังยึดติดอยู่กับตัวเรา ทำอะไรก็อยากให้เป็นคนอื่นเขารู้ว่าเราทำบุญ ส่งเสริมอัตตา อัตตานี้ตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นของปลอม เป็นของไม่จริง เป็นของไม่มีอยู่ เป็นของที่เกิดจากอวิชชา ความหลงสร้างขึ้นมา ถ้าผู้ใดไปยึดติดกับตัวอัตตามากน้อยแค่ไหน ผู้นั้นย่อมมีความทุกข์มากน้อยตามไปด้วย เพราะอตุตา

นี่เป็นต้นเหตุ ที่จะนำมาซึ่งความปรารถนา คือความอยากต่างๆ นานา เมื่อมีตัวตนแล้วก็อยากมีตัวตนที่ดี ที่วิเศษ อยากจะเป็นนายกฯ อยากจะเป็นรัฐมนตรี อยากจะเป็น ส.ส. อย่างนี้เป็นต้น อันนี้เป็นเหตุที่จะนำมาซึ่งอัตตาตัวตน จะทำอะไร ก็อยากให้คนอื่นเขารู้ เพราะว่าต่อไปจะได้รับผลตอบแทน เวลาไปหาเลี้ยง จะได้ให้คนอื่นเขารู้ว่า อ้อ คนนี้นะ ได้มาช่วยเหลือหมู่บ้านนี้ สร้างถนน สร้างสะพาน เพื่อที่เขาจะได้ลงคะแนนเสียงให้ เขาจะได้เลือกบุคคลนั้นเข้ามา ให้ไปเป็นตัวแทนของเขา อันนี้ ตามหลักศาสนานั้น ไม่ถือว่าเป็นการทำบุญ ถือว่าเป็นการค้าขายในเชิงพาณิชย์ เป็นการค้า ยื่นหมู ยื่นแมวให้แก่กัน ฉันทให้เธอแล้ว เธอต้องให้ฉันมา แล้วก็ทำให้จิตใจมีแต่ความโลภ มีความอยากเกิดขึ้น ทำให้จิตใจมีความไม่สบายใจ มีความทิว มีความกระหาย มีความทุกข์นั่นเอง

แต่ถ้าเราทำบุญด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือทำบุญโดยที่ไม่หวังผลตอบแทนจากผู้รับ เราจะมีความสบายใจ มีความอิมใจ มีความสุขใจ มีความภูมิใจ เป็นผลตอบแทนที่ได้รับ จากการทำบุญด้วยความบริสุทธิ์ใจ เหมือนปิดทองหลังพระ ได้บุญยิ่งกว่าปิดทองหน้าพระ คือการทำบุญโดยไม่มีอัตตา ไม่มีตัวตน ไม่ต้อง การให้คนอื่นรู้ว่าเราทำบุญ ไม่ได้ทำเพื่อให้คนอื่นเขาขอบอก ขอบใจเรา เพื่อแสดงความยินดีกับเรา แต่เราก็ไม่ปฏิเสธ เมื่อทำไปแล้วถ้าคนอื่นรู้ จะอนุโมทนาบุญ แสดงความยินดี ก็เป็นเรื่องของเขา เขาอนุโมทนาบุญ เขาก็ได้รับความสุขใจนั้นด้วย แต่ถ้าเขาไม่อนุโมทนาบุญ เขาก็ไม่ได้รับความสุขใจนั้น เวลาเราทำบุญเราจึงไม่ปฏิเสธ ถ้าคนอื่นจะขอร่วมทำบุญด้วย อย่างการทอดผ้าป่า หรือทอดกฐิน ถ้าเราเป็นเจ้าของภาพ แต่เขาเป็นคนที่ไม่มัททรัพย์มากมายอะไร และอยากจะได้บุญ จากการทำความดีนั้นด้วย เราก็ให้เขาร่วมบริจาค เขาก็จะได้อันสงส์ เขาก็จะได้บุญด้วย บุญที่เราทำก็ไม่ได้สูญหายไปไหน ยังมีครบเต็มร้อยอยู่ ตราบใดที่เราไม่ได้แจกของให้ผู้อื่น ไม่ได้บอกเรียไรให้มาช่วยทำบุญ ซึ่งเป็นเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ เพราะทำให้เกิดความโลภ อยากจะทำได้มากๆ เกินกำลังฐานะของตัวเอง การทำบุญควรทำตามกำลังฐานะของตัวเอง มีมากมีน้อยแค่ไหน ก็ทำไป บอกคนอื่นได้ แต่ไม่ให้ขอเขา ไม่ให้เรียไรจะไปทำบุญที่ไหน ก็บอกได้ แต่อย่าไปเรียไร อย่าไปบังคับกัน แต่ถ้าเขาทราบ เขามีศรัทธา เขาอยากจะทำบุญด้วย ก็เป็นบุญของเขา เป็นการได้ช่วยให้ผู้อื่นได้ทำบุญ

การทำบุญที่แท้จริงแล้ว ควรทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆทั้งสิ้น หวังผลอย่างเดียว ก็คือผลที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ จิตใจมีความบริสุทธิ์ใจเราได้ชนะกิเลส คือความโลภ ความตระหนี่ ความหวงเหวน ข้าวของต่างๆ นั้น เป็นสิ่งที่ทุกคนรัก ทุกคนหวงเหวน ไม่มีใครที่อยู่ดีๆ จะต้องการสูญเสียเงินทอง ข้าวของต่างๆ ที่มีค่าไป การที่เราสามารถเสียสละทรัพย์สินเงินทอง เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นได้นั้น แสดงถึงความสูงส่งของจิตใจ เป็นการแสดงถึงคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ที่สามารถเอาชนะความตระหนี่ ความหวงเหวนได้นั่นเอง

ตราบใดที่ยังมีความตระหนี่ ความหวงเหวนอยู่ในจิตใจ จิตใจจะมีแต่ความไม่สบายใจ เพราะจิตใจจะต้องห่วง ต้องกังวลกับข้าวของต่างๆ เวลาไปไหน ก็ห้วงบ้าน ห่วงทรัพย์สินเงินทอง ไม่ค่อยกล้าออกไป กลายเป็นปุโรหิตมเหศวรทรัพย์ไป มีทรัพย์มาก แต่ไม่กล้าใช้ เสียตาย รัก หวงเหวนทรัพย์สมบัติต่างๆ ซึ่งความจริงแล้ว มีไว้เพื่อที่จะรับใช้เรา เพื่อที่จะให้มีความสุขกาย สุขใจกับเรา ทรัพย์สมบัติเหล่านั้น กลับไม่ได้ทำหน้าที่ของมัน แต่กลับกลายเป็นภาระ เป็นผู้ที่สร้างความไม่สบายใจให้กับตัวเจ้าของ ซึ่งเกิดจากความโง่เขลา เบบัญญาของบุคคลนั้นๆ เพราะไม่เคยเข้าใจว่าไม่เคยได้ยิน ได้ฟังธรรมะเลยคิดว่า มีทรัพย์สมบัติข้าวของ เงินทองมากแล้ว ตนเองจะมีความสุข แต่กลับกลายเป็นยามเฝ้าสมบัตินั้นไป แทนที่จะให้เงินทองเป็นผู้รับใช้ตน กลับกลายเป็นผู้รับใช้ข้าวของเงินทองเสียเอง

หลวงพ่อดังหนึ่งท่านบอกว่า เงินทองมีไว้ใช้ ไม่ใช่ไปรับใช้มัน ใช้มันเข้าไป ไม่ต้องไปปราถนิมัน เพียงแต่เวลาใช้ ขอให้มันเกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเราและต่อผู้อื่น คือถ้าเราเอาเงินไปช่วยเหลือผู้อื่น ผู้อื่นจะได้รับประโยชน์ เราจะได้มีความสุขใจ สบายใจ ได้ธรรมะได้บุญกุศลนั่นเอง แต่ถ้าเสียตาย มัวแต่นั่งเฝ้าทรัพย์สมบัติ จะไม่ได้รับประโยชน์ จากเงินทองที่มีอยู่มากมายกายกอง ตายไปก็ไม่ได้รับประโยชน์ เงินทองที่มีอยู่ ไม่สามารถส่งเราไปสู่สุคติ สุภภูมิที่ดีได้ เพราะไม่ได้ใช้เงินไปในทางที่ถูกต้องนั่นเอง

การทำบุญจึงควรดูที่ตัวเราเป็นขั้นต้น ให้ดูที่จิตใจเรา ว่าเราทำบุญด้วยความบริสุทธิ์ใจหรือเปล่า ถ้าทำบุญด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว จะมีความสุขอย่างยิ่ง เราทำบุญ เราสู้คน

เดี๋ยวก็พอ คนอื่นจะรู้หรือไม่ ไม่ใช่เป็นเรื่องสำคัญ สำคัญที่ตัวเรารู้หรือเปล่า เมื่อรู้แล้ว เราชมตัวเองได้ ยินดีกับตัวเองได้ ทุกครั้งที่เรานึกถึงการทำบุญนี้ เราก็จะมีความสุข แม้กระทั่งบุญที่เคยทำไปแล้ว ผ่านมาหลายเดือน หลายปีก็ตาม พอนึกถึงการกระทำนั้น เราก็มีความสุขกับมัน การทำบุญจึงให้ดูที่ใจ จะได้บุญเยอะๆ

ประการที่ ๒ ให้ดูสิ่งของที่จะใช้ทำบุญ ว่าเป็นของที่ได้มาด้วยความบริสุทธิ์หรือเปล่า หรือเป็นสิ่งของที่ไปขโมยเขามา ถ้าเอาของๆคนอื่นเขามาทำบุญ เราจะไม่ได้อะไร เพราะเป็นของๆคนอื่นเขา เขาต่างหากที่จะได้อะไร ถ้าเขาทราบแล้วเขาอนุโมทนา เขาก็จะได้บุญ เช่น เวลาไปขโมยข้าวของเขามา พอเจ้าของรู้เข้าก็เกิดความเสียใจ แต่พอมาทราบภายหลัง ว่าเราเอาไปทำบุญ เขาอนุโมทนาเขายินดีด้วย เขาก็จะเป็นผู้ได้อะไรอันนั้นไป เพราะว่าของอันนั้นเป็นของๆเขา ตอนต้นเขาเศร้าโศกเสียใจ อาลัยอาวรณ์กับของที่หายไป แต่พอมาทราบภายหลัง ว่าของที่หายไปนั้น ได้เอาไปทำบุญ เขาตัดใจได้ เขาอนุโมทนา เขาก็มีความสุข เพราะบุญเป็นเครื่องดับทุกข์นั่นเอง

ควรพิจารณาด้วยทุกครั้ง ว่าสิ่งที่เราเอาไปทำบุญนั้น มีคุณประโยชน์หรือไม่ อย่างไร เช่นเวลาที่ถวายของให้กับพระภิกษุสงฆ์ ให้ถวายปัจจัย ๔ คือ จีวรเครื่องนุ่งห่ม ยา รักษาโรค อาหารบิณฑบาต ที่อยู่อาศัย สิ่งเหล่านี้เป็นคุณ เป็นประโยชน์กับผู้รับ ถ้าให้ไปแล้ว จะทำให้เขาอยู่ได้ด้วยความสะดวกเป็นสุข อย่างวันปีใหม่ เราจัดกระเช้าไปให้กัน มักจะมีสุราอยู่ในกระเช้าด้วย เราควรจะเปลี่ยนประเพณีนี้เสีย อย่าให้สุราก็ดี แทนที่จะให้สุรา ก็เอาหนังสือธรรมะดีๆสักเล่ม ใส่เข้าไปแทน การให้ธรรมะนี้ คือการให้แสงสว่างแก่ชีวิต ทำให้รู้จัก ถูก ผิด ดี ชั่ว ทำให้มีดวงตาเห็นธรรม ทำให้มีปัญญา ทำให้เป็นคนฉลาด ทำให้สามารถดำเนินชีวิตไปได้ ด้วยความราบรื่นดีงาม มีแต่ความผาสุก ความเจริญโดยถ่ายเดียว

ดีกว่าให้สุรา เพราะสุรานั่น เมื่อกินเข้าไปแล้ว ก็เกิดอาการมึนเมา ขาดสติ เมื่อไม่มีสติแล้ว ก็จะกระทำผิดศีลข้อต่างๆ เช่น พุดจาหยาบคาย ทะเลาะวิวาท มีเรื่องมีราว ชกต่อย ฆ่ารันพันแทงกัน ประพฤติผิดประเวณี ล่วงเกินสามีภรรยาของผู้อื่น ลักทรัพย์เอาข้าวของๆผู้อื่น คนไม่มีสตินั้น เป็นคนไม่มียางอายุ ปกติแล้ว เวลาไม่ได้ดื่มสุรายาเมา จะ

เป็นคนเรียบร้อย สุภาพ แต่พอเสพสุราเข้าไปแล้ว ไม่มีสติควบคุมจิตใจ สันดานหยาบ
ต่างๆ ก็จะโผล่ขึ้นมา จะแสดงออกมา วาจาต่างๆ ก็เป็นวาจาที่หยาบคาย พุดจาสกปรก
เลอะเทอะ ไม่มีใครอยากจะทำใกล้ เพราะกระทำในสิ่งที่ไม่ดี ไม่งาม ทางกาย ทางวาจา
และทางจิตใจ เวลาที่จะให้ข้าว ให้ของกับใคร ควรพิจารณาถึงผลที่จะตามมาว่าจะนำมา
ในสิ่งที่ดี หรือสิ่งที่ไม่ดี ให้หนังสือธรรมะแล้วมีแต่ดี จะทำให้คนไม่เสพสุรายาเมา จะทำ
ให้คนไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

ประการสุดท้าย การให้ของนั้น ต้องดูบุคคลที่เราให้ ว่าเป็นคนชนิดไหน โดยปกติแล้ว
ควรทำบุญกับคนดี ให้กับคนดี เพราะคนดีนั้น สร้างความดี สร้างประโยชน์ให้กับตัวเอง
ให้กับผู้อื่น ให้กับสังคม อย่าไปช่วยเหลือคนที่ไม่ดี เพราะคนที่ไม่ดีนั้น มักจะไป
สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ให้กับสังคม เช่นถ้าเราไปช่วยเหลือพวกโจร พวกขโมย
พวกชอบกินเหล้าเมายา เสพสิ่งเสพติดทั้งหลาย ก็จะมีแต่ไปสร้างความเดือดร้อนวุ่นวาย
ให้กับสังคม แต่ถ้าช่วยคนดี อย่างเช่นเวลามาวัด มาทำบุญกับพระสงฆ์องค์เจ้า พระสงฆ์
ท่านตั้งอยู่ในศีล ในธรรม ท่านไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อน ให้กับผู้หนึ่งผู้ใด ท่านมีแต่
ทำประโยชน์ เพราะท่านศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรม เมื่อท่านรู้ ท่านเข้าใจธรรมะแล้ว ท่าน
ก็เอามาอบรม เอามาสั่งสอน เผยแผ่ให้กับพวกเรา ทำให้พวกเรา รู้จัก ผิด ถูก ดี ชั่ว เมื่อ
พวกเรา รู้จักสิ่ง ผิด ถูก ดี ชั่ว แล้ว พวกเราก็จะทำแต่สิ่งที่ดี ไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย เมื่อ
ทุกคนทำแต่สิ่งที่ดี ไม่ทำความชั่ว สังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข

ทุกวันนี้ สังคมของเรานั้น มีความวุ่นวาย เพราะเหตุไร ก็เพราะว่า คนเราชอบทำความชั่ว
มากกว่าชอบทำความดี เราคงได้อ่านตามหน้าหนังสือพิมพ์เสมอ เรื่องฆ่าฟันฟันแทง
เรื่องข่มขืน เรื่องการลักทรัพย์ เรื่องปล้น เรื่องฉ้อ เรื่องโกง เรื่องเหล่านี้มัน
เกิดขึ้นได้ เพราะจิตใจของคนเหล่านั้น ไม่มีธรรมะนั้นเอง ไม่มีศีล ไม่มีธรรม ไม่มีคน
บอก ไม่มีใครมาสั่งสอน หรือเมื่อมีคนบอก คนสั่งสอนแล้ว กลับเห็นผิดเป็นชอบ เห็น
กงจักรเป็นดอกบัว คิดว่าทำอะไรก็ได้ ขอให้ได้ตั้งใจ เมื่อได้ตั้งใจ ตัวเองจะมีความสุข
คนอื่นจะทุกข์ จะยากลำบากอย่างไร ก็ไม่สนใจ แต่หาวิธีไม่ว่าเมื่อทำไปแล้ว ตัวเองนั้น
แหละ จะต้องเป็นผู้ที่รับผลกระทบ รับทุกข์ต่อไป ถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จับเข้าคุก เข้า

ตาราง เอาไปประหารชีวิตในที่สุด เรื่องเหล่านี้ มีเกิดขึ้นในสังคมเรา เพราะฉะนั้นเวลาเราจะทำบุญ ควรทำกับคนดี อย่างพระสงฆ์องค์เจ้า เพราะท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ท่านมีธรรมะมาสอนเรา ทำให้พวกเราอยู่ในสังคม ด้วยความร่วมมือกันเป็นสุข

โดยหลักแล้วบุคคลต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญ มีประโยชน์มากน้อยแตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่นเวลาให้ท่านกับพวกเดรัจฉาน ให้ข้าวสุนัข สมมุติว่าจะได้บุญสิบบาท ถ้าทำกับมนุษย์ ก็จะได้ร้อยบาท ถ้าทำกับพระอรหันต์บุคคล เช่นพระโสดาบัน ก็จะได้พันบาท กับพระสัทธาคามิ ก็จะได้หมื่นบาท กับพระอนาคามิ ก็จะได้ แสนบาท ทำกับพระอรหันต์ ก็จะได้ล้านบาท ทำกับพระปัจเจกพุทธเจ้า ก็จะได้เป็นสิบล้านบาท และถ้าทำกับพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ก็จะได้เป็น หมื่นล้าน แสนล้านบาทขึ้นไป ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ความสามารถของแต่ละบุคคลนั้นไม่เท่าเทียมกัน อย่างพระพุทธเจ้าของเราที่ท่านทำคุณประโยชน์ ให้กับโลกเราอย่างมากมาย ถึงแม้พระพุทธรูปองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปนานถึงสองพันห้าร้อยกว่าปีแล้วก็ตาม พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ก็ยังมีคุณ มีประโยชน์กับสัตว์โลกอย่างนับไม่ถ้วน ไม่ใช่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น เดียวนี้เกือบทุกประเทศทั่วโลก มีพระพุทธรูปศาสนาเผยแผ่ไปถึงหมดแล้ว ไม่ว่าจะไปที่ไหน ก็จะมีคนที่มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธรูปศาสนา เพราะเขาเหล่านั้นเห็นคุณ เห็นประโยชน์ในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์นั่นเอง

การทำบุญจึงควรเลือกบุคคลด้วย ว่าควรทำกับบุคคลใดบ้าง เช่นการทำบุญกับพระเป็นต้น แต่ถ้าไม่ค่อยมีโอกาสได้เข้าวัด เข้าวา ท่านก็สอนให้ทำกับพระที่บ้าน พระที่บ้านก็มีอยู่ ๒ รูปด้วยกัน คือพ่อและแม่ของเรา พ่อแม่ของเรานั้น ท่านแสดงไว้ว่าเป็นพระพรหมของบุตรธิดา เป็นพระอรหันต์ของลูกๆ ไม่ควรมองข้ามบิดามารดาไป เวลาอยู่บ้านคอยช่วยเหลือพ่อแม่ เห็นพ่อแม่ทำอะไรก็ช่วยเหลือท่าน ล้างถ้วย ล้างจาน กวาดถูบ้าน ซักเสื้อผ้า อย่าให้พ่อแม่ทำให้เรา ถ้าทำแทนท่านได้ ก็ควรทำแทนท่าน หากท่านเกิดเจ็บไข้ได้ป่วย หรือชราภาพ ไม่สามารถดูแลตัวท่านเองได้ เราก็ควรดูแลท่าน หาข้าวปลาอาหาร หาหูก หายา มารักษา ดูแลท่านอย่างดี ให้เหมือนกับที่ท่านได้เลี้ยงดูเรามาอย่างดี อันนี้ถือว่าเป็นการทำบุญที่ถูกต้อง เป็นการเลือกบุคคลที่ถูกต้อง เวลาที่จะไปทำบุญ

ข้างนอก ไปทำบุญกับพระข้างนอก ก็ควรจะทำบุญกับพระในบ้านเสียก่อน อย่ามองข้ามพระในบ้านเป็นอันขาด ไม่เช่นนั้นแล้วจะกลายเป็นคนทรพี เป็นคนไม่มีความกตัญญู กตเวทิตะ จะหาความเจริญไม่ได้ หาความสุขไม่ได้

เวลาทำบุญ จึงควรพิจารณาเหตุปัจจัยทั้ง ๓ ประการนี้ คือ ให้อุจใจเรา ว่ามีเจตนาที่บริสุทธิ์หรือเปล่า ให้อุจใจของที่ให้ไป ว่าเป็นของที่มาได้ด้วยความสุจริตหรือเปล่า เป็นสิ่งที่มีคุณ มีประโยชน์หรือเปล่า และให้อุจใจบุคคลที่ทำบุญด้วย ว่าเป็นคนดีหรือคนไม่ดี ถ้าสามารถเลือกเหตุปัจจัยทั้ง ๓ ประการนี้ได้ดีแล้ว บุญที่ทำจะเป็นบุญที่มีอานิสงส์มากมายอย่างยิ่ง การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๑๐
อิทธิบาท ๔
๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

คงเป็นที่ทราบกันดีว่า ในระยะนี้มีการแข่งขันกีฬาระดับโลก ระดับนานาชาติ มีนักกีฬาจากประเทศต่างๆทั่วโลก ได้มารวมกันแข่งขันกีฬา เพื่อพิสูจน์ความสามารถของแต่ละคน ในกีฬาชนิดต่างๆ การแข่งขันกีฬานี้ เราเรียกว่ากีฬาโอลิมปิก เป็นมหกรรมกีฬาที่พิสูจน์ความยอดเยี่ยมของนักกีฬาแต่ละประเภท ที่จะต้องเข้าไปแข่งขันกัน ดูว่าผู้ใดจะสามารถคว้าชัยชนะ ได้เหรียญทอง เป็นคนที่มีความสามารถเลิศที่สุดในกีฬานั้นๆ

ในการที่จะประสบความสำเร็จได้เหรียญทองขึ้นมานั้น ต้องอาศัยเหตุและปัจจัย คือไม่ได้เกิดจากความปรารถนา ความอยากที่จะได้เหรียญทองแต่เพียงอย่างเดียว ยังต้องอาศัยเหตุปัจจัยอย่างอื่นด้วย คือความพร้อมของร่างกายและจิตใจ ร่างกายต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่พิการพิการ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มีการรับประทานอาหารอย่างครบถ้วน มีกำลังวังชาที่สมบูรณ์ แข็งแรง จึงจะสามารถพาร่างกายอันนี้ ไปแข่งขันในกีฬาประเภทต่างๆได้ อันนี้เป็นปัจจัยส่วนหนึ่ง เรียกว่า ทางด้านร่างกาย

เหตุปัจจัยที่สำคัญมากเท่าๆกัน ก็คือทางด้านจิตใจ จิตใจที่จะสามารถทำอะไร หรือสามารถบรรลุผล ให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่หนึ่งได้นั้น ต้องมีคุณธรรมอยู่ ๔ ประการด้วยกัน เรียกว่า อิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ๑. ฉันทะ คือ ความชอบใจ ความรัก ความพอใจในงาน ในสิ่งที่เราจะกระทำ ๒. วิริยะ คือความขยันหมั่นเพียร ความอุตสาหะพยายาม กระทำของเราให้สมบูรณ์ ๓. จิตตะ แปลว่า ความจดจ่อ ใส่ใจ หรือความตั้งมั่นของจิตใจ คือการมีสมาธิในการทำงานนั้นๆ หรือทำสิ่งนั้นๆ ด้วยความจดจ่อ เอาใจใส่ และ ๔. วิมังสา คือ ความใคร่ครวญ การใช้เหตุผล ใช้สติ ใช้ปัญญา

ถ้ามีคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว ไม่ว่าจะทำอะไร ก็อันใดก็ตาม จะเป็นทางโลกก็ดี เช่น การแข่งขันกีฬา หรือว่าการประกอบอาชีพ ทำมาหากิน ทำมาค้าขาย หรือการเรียน

หนังสือ อยากจะเรียนให้จบ ก็ต้องอาศัยคุณธรรมเหล่านี้ หรือในทางธรรม จะประพฤติปฏิบัติตน เพื่อให้บรรลุถึง มรรค ผล นิพพาน ได้นั้น ก็ต้องอาศัยอิทธิบาท ๔ นี้ คือต้องมี จันทะ คือ มีความรัก ความชอบ ในสิ่งที่เราปรารถนา วิริยะ มีความขยันหมั่นเพียรที่จะทำหน้าที่การงานของเรา ให้บรรลุล่วงไปได้ จิตตะ มีความตั้งมั่น อยู่ในการงานของเรา ไม่ปล่อยให้จิตใจของเราลอยไปลอยมา คิดจะทำแต่เรื่องโน้น เรื่องนี้ งานหลักที่ควรลงมือทำ กลับไม่ทำ ถ้าไม่ทำแล้ว ก็จะไม่สามารถบรรลุถึงผลที่ปรารถนาได้ และวิมังสา คือ ความเฉลียวฉลาด รู้ว่าสิ่งต่างๆที่กำลังทำอยู่นั้น ถูกหรือผิดอย่างไร ถ้ามีคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว ไม่ว่าจะทำอะไร ย่อมจะประสบความสำเร็จ เพราะ อิทธิ แปลว่า ความยิ่งใหญ่ บาท แปลว่าทางเดิน อิทธิบาท จึงแปลว่าทางเดินที่จะนำไปสู่ความยิ่งใหญ่ นั่นเอง ถ้าเราปรารถนา จะประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการงานที่ดี การศึกษาที่ดี หรือกิจการงานใดๆก็ตาม เราต้องใช้ อิทธิบาท ๔

สิ่งแรก เราต้องถามตัวเองเสียก่อน ว่าเราชอบอะไร เราชักอะไร เพราะว่าการที่เราจะไปทำอะไร ถ้าทำในสิ่งที่เราไม่ชอบ เราไม่รักแล้ว บางทีมันจะทำให้เราไม่มีความยินดี ไม่มีความพอใจ มันก็จะทำให้เราไม่มีความขยันหมั่นเพียร ที่จะประกอบภารกิจ การงานนั้นๆ ดังนั้น ให้เราถามตัวเองเสียก่อน ว่าเราชอบอะไร บางคนชอบเล่นกีฬา บางคนอยากเป็นหมอ บางคนชอบเป็นพยาบาล บางคนชอบเป็นดารา นักร้อง นักแสดง หรือบางคนชอบเป็นนักเรียน อันนี้เป็นสิ่งที่เราต้องถามตัวเองดูเสียก่อน ให้เรามีความมั่นใจ ถ้าเรารู้แล้วว่า เราชอบอะไร เราจะไม่มีความขยันหมั่นเพียร มันจะง่าย ถ้าเราไปเลือกทำในสิ่งที่เราไม่ชอบแล้ว มันจะฝืนตัวเอง เมื่อฝืนตัวเองแล้ว จะไปทำมันก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

บางครั้ง พ่อแม่มีลูก อยากให้ลูกเป็นหมอ เป็นทนายความ เป็นครู แต่บางทีลูกกลับไม่ชอบเป็นครู ไม่ชอบเป็นหมอ หรือไม่ชอบเป็นทนายความ พ่อแม่ก็ไม่ควรไปบังคับลูก เพราะว่าถ้าไปบังคับลูกแล้ว ลูกไม่สามารถจะทำในสิ่งที่เขาไม่ชอบได้ เพราะไปฝืนใจเขาทำไปแล้วก็ไม่เกิดผลดีอะไร ควรเปิดโอกาส ให้ลูกเลือกทำในสิ่งที่เขาชอบ เพราะว่าสิ่งที่

เขาชอบ ทำไปแล้ว มันง่าย มันสนุก แล้วเขาจะมีความพากเพียร มีความขยัน มีความตั้งใจ และจะพยายามทำในสิ่งนั้นๆ จนประสบความสำเร็จขึ้นมาได้

ยกเว้นสิ่งที่เขาชอบนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ถูก ไม่ควร เช่น เขาชอบอาชีพการทำงาน เปิดบาร์ เปิดผับ เปิดโรงเหล้า โรงยา อย่างนี้เป็นต้น ถือว่าเป็นอาชีพที่ไม่เหมาะสม เป็นอบายมุข ไม่ควรกระทำ เป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องห้ามลูก ไม่ควรส่งเสริม เพราะทำไปแล้ว จะมีแต่ความเลื่อมเสียดามมา มีแต่ความวุ่นวาย มีแต่เรื่องราวต่างๆ อันนี้ พ่อแม่ต้องบอกเขา สอนเขา ให้เขาเปลี่ยนใจ ให้เขาทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทำอาชีพที่สุจริต เป็น สัมมาอาชีพะ พ่อแม่ควรส่งเสริมลูกให้ไปในทิศทางนี้ นี่เป็นเรื่องของฉันทะ ความชอบใจ ความพอใจ ถ้าคนเรานั้น ได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบแล้ว เวลาจะทำอะไรก็ง่าย ความขยันหมั่นเพียรก็จะตามมา เป็นเหตุที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในที่สุด

เหตุปัจจัยที่ ๒ ก็คือ วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ถ้าเราชอบอะไรแล้ว ไม่ต้องมีคนบอก ไม่ต้องมีคนชี้ ถึงเวลาเราก็จะทำเองเลย เพราะเราชอบ จิตใจจะอยู่กับสิ่งนั้นๆ การกระทำจะเป็นไปได้อย่างดี ผลต่างๆที่ ปรรณาก็จะตามมา เช่น ถ้าอยากจะได้ปริญญาตรี โท เอก ก็ต้องชอบเรียนหนังสือ ถ้าชอบแล้ว ก็จะขยันเรียนหนังสือ ขยันเข้าห้องเรียน ขยันฟังอาจารย์ ขยันดูหนังสือ ขยันทำการบ้าน อย่างนี้เป็นต้น ถ้าเราขยันแล้ว ผลที่ปรรณาก็จะต้องตามมาอย่างแน่นอน เพราะว่าความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จย่อมอยู่ที่นั่น นั่นเอง ตรงข้ามกับคนที่มีความเกียจคร้าน ถึงแม่จะไปโรงเรียน ก็ไม่ชอบเรียน เวลาเรียนก็ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ตั้งใจฟัง การบ้านก็ไม่ทำ หนังสือก็ไม่อ่าน อย่างนี้ยากที่จะเรียนจบได้ หรือเรียนได้ก็ไม่ดี เพราะขาดวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร นั่นเอง ถ้าอยากจะประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ว่าจะทำธุรกิจการงานอะไรก็ตาม ทางโลกหรือทางธรรม เราต้องมีวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร

เหตุปัจจัยที่ ๓ คือ จิตตะ แปลว่าความใส่ใจ ความจดจ่อ ทำใจให้อยู่กับหน้าที่การงาน ไม่เถลไถลนั่นเอง ทำแต่หน้าที่ของเราอย่างเดียว เวลาทำงาน ก็ต้องทำอย่างเต็มที่ ไม่เถลไถลไปนั่งอ่านหนังสือพิมพ์บ้าง นั่งกินกาแฟบ้าง คุยกับคนโน้น คุยกับคนนี้ ผลงานก็ไม่ดี ต่อไปบริษัทก็เจ๊ง ก็ต้องตงาน ต้องออกจากงาน ถ้าเป็นเจ้าของบริษัทก็ต้องลำบาก

ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีจิตตะ ความโล่งใจ มีความจดจ่อ มีสมาธิ ความแน่วแน่กับการทำงาน จะไม่เกียจคร้าน ไม่หนีเที่ยว ไม่เถลไถลไปไหน ผลงานก็จะเกิดขึ้น มีรายได้ มีความเจริญรุ่งเรือง ประสบกับความสำเร็จในชีวิต

เหตุปัจจัยที่ ๔ คือ วิมังสา การใคร่ครวญ การใช้สติปัญญา รู้จักคิด รู้จักอ่าน ว่าสิ่งที่ทำไปนั้น ถูกหรือผิดอย่างไร ถ้าสิ่งที่ทำไปได้ผลดี ก็ควรจะทำให้มากขึ้น ถ้าสิ่งไหนผิด ก็ควรที่จะแก้ไข อย่างเช่น การค้าขาย บางทีอาจจะขายไม่ได้ ก็ต้องถามตัวเองก่อนว่า ทำไมของถึงขายไม่ออก เป็นเพราะอะไร เป็นเพราะของไม่ดี ไม่มีคุณภาพหรือเปล่า ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็ควรพัฒนาคุณภาพ พัฒนาลินค้าให้ดีขึ้น หรือถ้าสินค้าดี มีคุณภาพ แต่ไม่มีใครซื้อ ก็ต้องเปลี่ยนสินค้าใหม่ เรียกว่าใช้วิมังสา ใช้สติ ใช้ปัญญา ใช้ความฉลาดนั่นเอง คือ ต้องรู้จักคิด ไม่ใช่ทำแบบ หลับหูหลับตา ไม่รู้ว่า อะไรผิด อะไรถูก ไม่ใช่สติ ไม่ใช่ปัญญา ผลที่จะเกิดตามมา จะไม่ใช่ว่าอย่างที่อยากจะเป็น แต่ถ้าใช้สติปัญญา รู้จักเลือกรู้ว่า สิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ มันก็จะนำไปสู่ผล คือความสำเร็จนั่นเอง

ถ้าพวกเราทุกคน บรรณานาที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอย่างไหนหน้าที่การทำงาน การเรียน การกีฬา การกระทำอะไรต่างๆ ขอให้ใช้คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือหนึ่งต้องมีความรัก ความชอบใจ ในสิ่งที่ทำ สอง ต้องมีความขยัน สาม ต้องมีความจดจ่อ มีความโล่งใจ จิตใจต้องมีสมาธิ ไม่เถลไถลไปทำอย่างอื่น และสี่ ต้องมีความฉลาด ถ้าไม่รู้ ก็ต้องไปศึกษาจากผู้รู้ หรือหาหนังสือมาอ่าน หรือจ้างผู้ที่มีความรู้ มาเป็นที่ปรึกษา อย่างนี้เป็นต้น แล้วเราก็จะมีความรู้ มีสติปัญญา สามารถที่จะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่เราบรรณานาได้ ไปสู่ความสำเร็จ ไปสู่ความยิ่งใหญ่ได้

ขอฝากคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ ให้กับญาติโยมนำไปพิจารณาพิจารณา ถ้าบรรณานาความสำเร็จในชีวิต ก็ขอให้ มี ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา หรือ อิทธิบาท ๔ แล้วความสำเร็จจะเป็นของทุกท่านอย่างแน่นอน การแสดงให้เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๑๑

คุณค่าของพระพุทธศาสนา

๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

ถ้าจะนับอายุของพระพุทธศาสนา ว่ามีความยาวนานสักแค่ไหน ก็ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ พระพุทธองค์ ทรงประกาศสอนธรรมะเป็นครั้งแรก ก็คือวันเพ็ญ เดือน ๘ ที่เรียกว่า วันอาสาฬหบูชา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศสอนธรรมะ ให้กับสัตว์โลกเป็นครั้งแรก โดยมีพระบัญญัติทั้ง ๕ เป็นผู้รับฟังธรรม หลังจากนั้นพระพุทธองค์ก็ทรงแสดงธรรมมาตลอด จนกระทั่งถึงวันดับขันธปรินิพพาน เป็นเวลา ๔๕ พรรษา ปีนี้เป็นปีพุทธศักราชที่ ๒๕๕๓ ถ้าจะนับอายุของพระพุทธศาสนา ก็เริ่มนับจาก วันที่พระพุทธองค์ ทรงประกาศสอนธรรมะ จนถึงวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน เป็นเวลา ๔๕ ปี บวกเข้ากับปีพุทธศักราช ซึ่งปีนี้เป็นปีที่ ๒๕๕๓ เพราะว่าพุทธศักราชเริ่มนับจากวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน รวมกันแล้วจะได้ ๒๕๘๘ ปี นี่คืออายุของพระพุทธศาสนา

การที่พระพุทธศาสนา สามารถดำรงมาได้ยาวนาน เป็นเพราะอำนาจของพระธรรม คำสั่งสอน ของพระพุทธองค์นั่นเอง ที่มีอำนาจสามารถดึงดูดจิตใจ ดึงดูดศรัทธาของผู้ที่ได้ยิน ได้ฟัง สามารถทำให้ผู้ที่ได้ยินได้ฟังนั้น เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และมีความปรารถนาที่จะสืบทอด ถ่ายทอด ให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป นับตั้งแต่พระอรหันต์รุ่นแรก คือพระบัญญัติทั้ง ๕ หลังจากที่ท่านเหล่านั้นได้ฟังธรรมะ คำสอนของพระพุทธองค์แล้ว ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ท่านเหล่านั้นก็ทำหน้าที่ช่วยพระพุทธองค์เผยแผ่ คำสอน ให้ผู้อื่นได้รู้จัก ทำให้ผู้อื่นที่ได้รู้จักแล้ว ช่วยกันเผยแผ่สืบทอดกันมา จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

อำนาจของพระธรรมคำสั่งสอน ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงนั้น มีอยู่หลายประการด้วยกัน ประการหนึ่ง ที่เราสวดในบทพระธรรมคุณอยู่เสมอๆ คือ สวากขาโต ภควตา ธัมโม แปลว่า พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น เป็นธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว คือถูกต้อง

ตามหลักของความเป็นจริง พระพุทธองค์ไม่ได้ปลุก ไม่ได้เสกสิ่งต่างๆ ขึ้นมาสั่งสอนพวกเรา ทุกสิ่ง ทุกอย่าง ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน ให้กับพวกเรานั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ เพียงแต่ว่าพวกเรา อาจจะไม่เห็น อาจจะไม่รู้ เพราะว่าจิตใจของพวกเรา กับจิตใจของพระพุทธเจ้า นั้น ไม่เหมือนกัน จิตใจของพระพุทธเจ้า มีธรรมะ มีดวงตาเห็นธรรม มีแสงสว่าง ส่วนจิตใจของพวกเรานั้นมีอวิชชา ความหลง ความมืดบอด ทำให้มองไม่เห็นสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง แต่มองไปตามความหลงของเรา มองไปตามความอยากที่มีอยู่ในใจเรา ความเห็นของเรา กับความเห็นของพระพุทธเจ้า จึงไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าท่านเห็นตามความจริง พวกเราเห็นตามจินตนาการ ตามความคิดของเรา ซึ่งเปรียบเหมือนคนตาบอด

คนตาบอดนั้น เหมือนคนหลับตา ต้องใช้จินตนาการ เวลาญาติโยมเดินหลับตาเข้ามาในวัด ในศาลานี้ จะมองไม่เห็นสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในศาลานี้ได้ ต้องใช้จินตนาการ ว่าศาลาลหลังนี้ กว้างขนาดไหน สูงขนาดไหน มีเสากี่ต้น มีหน้าต่างกี่บาน มีพระพุทธรูปกี่องค์ ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ เพราะมองไม่เห็นด้วยตาของเราเอง ส่วนพระพุทธองค์นั้น เปรียบเหมือนกับคนที่มีตา ไม่ใช่เป็นคนตาบอด เวลาเดินเข้าในศาลานี้ สามารถมองเห็นว่า ศาลานี้มีขนาดกว้าง ยาว ขนาดไหน มีพระประธานตั้งอยู่ที่ไหน หน้าตักกว้างเท่าไร มีพระพุทธรูปองค์รองกี่องค์ มีพระสงฆ์ที่นั่งอยู่ในศาลาแห่งนี้กี่รูปด้วยกัน สิ่งเหล่านี้สามารถเห็นได้ เพราะตาไม่บอด

ความบอดของปุถุชนนั้น ทำให้ไม่สามารถมองเห็นนามธรรมทั้งหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดกว่ารูปธรรมทั้งหลาย ซึ่งสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเนื้อธรรมดานามธรรมทั้งหลายนี้ ถ้าไม่มีปัญญา ไม่มีธรรมะ ดวงตาที่เห็นธรรมแล้ว จะไม่สามารถเห็นได้ ในเรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องเวียนว่ายตายเกิด เรื่องมรรค ผล นิพพาน เรื่องบาป บุญ เรื่องกรรม สิ่งเหล่านี้ปุถุชนอย่างเราๆท่านๆ มักจะไม่ค่อยเห็นกัน ไม่รู้จักกัน เพราะเป็นเรื่องของนามธรรม ไม่ใช่เรื่องของรูปธรรม ที่สามารถมองเห็นได้ เห็นได้ด้วยตาเนื้อ

ผู้ที่เห็นสิ่งเหล่านี้ได้ จะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติธรรม จนกระทั่งเกิดมีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา คือพระอริยบุคคลทั้ง ๔ ประเภท นับตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป ต่อด้วยพระ

สภิกษาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ท่านเหล่านี้สามารถเห็นสิ่งต่างๆ ที่เราปุถุชน
คนธรรมดาสามัญ ไม่สามารถเห็นได้ ท่านเห็นตามภูมิจิต ภูมิธรรมของท่าน พระ
โสดาบันจะเห็นส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่เห็นทั้งหมด พระสภิกษาคามี จะเห็นเพิ่มขึ้นไปอีก พระ
อนาคามี จะเห็นเพิ่มมากขึ้นไปอีก จนกระทั่งถึงพระอรหันต์ และพระอรหันต์สัมผัส
พุทธเจ้า ท่านจะเห็นครบทุกสิ่ง ครบทุกอย่าง เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลก
ทั้งหลาย เห็นกรรมต่างๆ ที่ทำมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน รู้ผลของกรรมที่จะตามมาใน
อนาคต สิ่งเหล่านี้ ท่านสามารถเห็นได้ เพราะท่านมีปัญญา มีดวงตาเห็นธรรม

เมื่อท่านเห็นสิ่งเหล่านี้แล้ว ท่านก็เอาสิ่งเหล่านี้มาประกาศสั่งสอน ให้กับพวกเรา ผู้ที่
เปรียบเหมือนกับคนตาบอด จะได้รับรู้ จะได้เห็น เวลาคนตาบอดเดินไปไหนตามลำพัง
จะลำบากมาก ไม่รู้ว่าจะไปตกหลุม ตกบ่อที่ไหน หรือไปชนกับอะไรบ้าง ถ้ามีคนตาดี
เดินนำหน้า พาคนตาบอดไป คนตาบอดนั้นจะสบาย สามารถเดินไปได้ด้วยความ
ปลอดภัย ไม่ต้องไปตกหลุม ตกบ่อ ไม่ต้องไปชนกับอะไรต่างๆ นานาคนตาบอดนั้น จึง
ต้องอาศัยคนตาดี เป็นเครื่องนำทางฉันใด พวกเราผู้ยังเป็นปุถุชน มีความหลง มีอวิชชา
มีความมืดบอดครอบงำจิตใจอยู่ จึงต้องอาศัยผู้ที่มีตาดีนำทางฉันนั้น ผู้ที่ตาดีก็คือ พระ
อรหันต์บุคคลทั้งหลายนั่นเอง ท่านได้ศึกษา ประพฤติ ปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้า และได้
เห็นสิ่งต่างๆ แล้วท่านจึงนำเอาสิ่งเหล่านี้ มาสั่งสอนพวกเรา สอนให้เรารู้จักกรรม คือการ
กระทำ ว่าการกระทำนั้น มีทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ มีทั้งดีมีทั้งชั่ว ถ้าทำดี ก็
มีผลดีตามมา คือความสุขของจิตใจ ถ้าตายไป ก็จะไปสู่สุคติ ได้ไปเกิดที่ดี ที่งาม เป็น
มนุษย์ เป็นเทวดา เป็นพรหม เป็นพระอรหันต์ต่อไป ถ้ากระทำความไม่ดี กระทำ
ความชั่ว จิตใจจะมีแต่ความทุกข์ร้อน ตายไปก็จะไปสู่นรกอบเวจี ไปเกิดเป็นเดรัจฉาน
เป็นเปรต อสุรกาย ไปสู่อบายภูมิทั้ง ๔ ซึ่งเป็นที่อยู่ของผู้ที่กระทำความชั่ว ผู้ที่ชอบฆ่า
สัตว์ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พุดปดมดเท็จ เสพสุราเมา

พวกเราทั้งหลายที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ในชาตินี้ เป็นเพราะเราไม่เคยทำความดี ใน
อดีตชาตินั่นเอง เราเคยทำบุญ เราเคยรักษาศีล เราเคยไหว้พระสวดมนต์ เจริญจิต
ภาวนา อันเป็นเหตุทำให้เราได้เกิดเป็นมนุษย์ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การเกิดมาเป็นมนุษย์ก็มี

ความไม่เท่าเทียมกัน เพราะว่าบุญวาสนาที่เราทำมาไม่เท่ากัน บางคนทำมาก ก็ได้ อานิสงค์ผลบุญมาก มีชีวิตที่สุขสบายมาก คนที่ทำน้อย ก็มีชีวิตที่สุขสบายน้อย อย่างนี้เป็นเรื่องของผลกรรมที่ทำกันมา ถ้าเราเอาประสบการณ์ในชีวิตของเราในปัจจุบันนี้มาเป็นครูสอนเรา ว่าสิ่งต่างๆ ที่เราทำมาในอดีตนั้น มันก็ทำให้เราเป็นอยู่อย่างในปัจจุบันนี้ ถ้าเราอยากจะได้ว่าสนาบารมีที่ยิ่งขึ้นไป เราก็ควรประพฤติ ปฏิบัติ ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ที่สอนให้เรากระทำความดี ละความชั่วทั้งหลาย ชำระจิตใจ ชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ออกไปจากจิตใจของเรา ถ้าเราเชื่อในเรื่องเหล่านี้ เราก็จะทำแต่ความดี

พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์นั้น ท่านเป็นบุคคลที่มีศีล มีธรรม เป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต เป็นคนที่ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน จากการกระทำของท่าน ท่านช่วยเหลือพวกเราด้วยความเมตตา กรุณา สงสารพวกเรา เห็นพวกเรายังเป็นคนมืดบอด ต้องเวียนว่ายตายเกิด บนกองทุกข์แบบไม่รู้จักจบจักสิ้น ก็มีความปรารถนาดี อยากจะช่วยให้พวกเราได้พ้นจากทุกข์ ได้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด เมื่อท่านมีดวงตาเห็นธรรมแล้ว ท่านทรงสละเวลาตลอดชีวิตของท่าน มาสั่งสอนพวกเรา เพื่อพวกเราจะได้มีดวงตาที่สว่างขึ้น นำพาพวกเราไปสู่ทางที่ดี ดึงพวกเราออกจากความชั่วทั้งหลาย

ถ้าพวกเรามีศรัทธา เชื่อในพระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธองค์แล้ว พวกเราจะมีแต่ได้ อย่างเดียว ไม่มีขาดทุน เพราะทุกสิ่งทุกอย่าง ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั้น เป็นความจริงทั้งนั้น เราจะเห็นได้จากพระอรหันต์สาวกทั้งหลาย ก่อนที่ท่านจะบรรลुเป็นพระอรหันต์สาวก ท่านก็เป็นปุถุชน คนธรรมดาสามัญอย่างพวกเรานี้แหละ เมื่อได้ยั้ง ได้ฟังธรรมะ คำสอนของพระพุทธองค์แล้ว ก็เกิดความศรัทธา น้อมเอาธรรมะคำสอนของพระพุทธองค์มาประพฤติ ปฏิบัติ และบรรลุธรรมขึ้นมา มีดวงตาเห็นธรรม สามารถยกจิตใจให้พ้นจากกองทุกข์ได้ พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด เข้าสู่ความสุขอย่างยิ่ง ที่เรียกว่าปรमัง สุขัง คือ ความสุขในพระนิพพานนั่นเอง

นี่เป็นสิ่งที่เราสามารถเชื่อได้อย่างตายใจ ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ความเชื่ออย่างเดียว ยังไม่พอ นอกจากเชื่อแล้ว เราต้องน้อมเอาสิ่งต่างๆ ที่ท่านทรงสั่งสอน มาประพฤติปฏิบัติกับ

กาย วาจา ใจ ของเรา ดังที่ท่านได้มากระทำกันในวันนี้ ท่านได้มาทำบุญทำทาน ฟังเทศน์ ฟังธรรม ถึงแม้พระสงฆ์จะไม่ได้ให้ศีลกับเรา เราก็สามารถตั้งใจ ตั้งใจ รับศีลในจิตใจของเราได้ คือเรารู้แล้วว่า ศีล ๕ ศีล ๘ มีอะไร เราก็ตั้งใจอธิฐาน ว่าเราจะรักษาศีลทั้ง ๕ ข้อ หรือ ๘ ข้อนี้ ก็เหมือนกับว่าได้รับศีลกับพระมาแล้ว เราเพียงแต่รักษาไป ศีลนี้ก็จะ เป็นเครื่องปกป้องคุ้มครองรักษา ไม่ให้เราตกไปสู่อบายภูมินั้นเอง เพราะว่าอานิสงส์ของ ศีลนั้น ท่านแสดงไว้ว่า สีเลนะ สุขคติ ยันติ ผู้มีศีลยอมไปสู่สุคติ ไปสู่ภพภูมิของมนุษย์ ของเทวดา ของพระพรหม ของพระอริยบุคคลนั้นเอง

ส่วนอบายภูมินั้น ผู้มีศีลจะไม่ไป เพราะศีลนี้เป็นเหมือนกับกำแพงกั้นเอาไว้ หรือเป็นตาข่ายมารองรับเอาไว้ ไม่ให้ตกไปสู่ที่ต่ำ เวลาเราไปดูการแสดงกายกรรม จะเห็นมีตาข่าย ซึ่งเอาไว้ข้างล่าง เพื่อเวลานักกายกรรมพลาดตกลงมา ยังมีตาข่ายไว้รองรับ ร่างกายจะ ได้ไม่กระแทกกับพื้น ศีลนี้ก็เป็นเหมือนกับตาข่ายที่รองรับดวงวิญญาณ ดวงจิต ดวงใจ ของพวกเราทั้งหลายไว้ หลังจากร่างกายเราแตกสลายไปแล้ว ถ้าเรามีศีล จิตใจของเรา ก็ไม่ไปเกิดในที่ต่ำ ไม่ไปเกิดเป็นสุนัข ไม่ไปเกิดเป็นแมว เป็นนก เป็นกา เพราะมีศีลคอย ปกป้องกันไว้

ถ้าพวกเราอยากให้เห็นผลของธรรม เราต้องน้อมธรรมเข้ามาด้วยความศรัทธา น้อมเข้ามา ประพฤติปฏิบัติ เมื่อเราปฏิบัติแล้ว เราจะเห็นผลที่พระพุทธรเจ้า และพระอรหันตสาวก ทั้งหลาย ทรงได้รู้ ทรงได้เห็นมาก่อน เพราะว่าพระธรรม คำสอนของพระพุทธรองค์นี้ เป็น อกาลิโก คือ เป็นของที่ไม่ขึ้นอยู่กับกาล กับเวลา ไม่เสื่อมสภาพ ความจริงต่างๆ ที่ พระพุทธรองค์ได้ทรงสั่งสอน ในสมัยพุทธกาลนั้น ก็ยังเป็นจริงอยู่ในสมัยปัจจุบันนี้ อานิสงส์หรือผลต่างๆ ที่ผู้ปฏิบัติจะพึงได้รับจากการประพฤติปฏิบัติธรรม ในอดีตเป็น อย่างไร ในปัจจุบันก็จะเป็นเช่นนั้น เป็นของที่ไม่เสื่อมคุณภาพ ไม่เสื่อมประสิทธิภาพ ไม่ เหมือนกับข้าวของต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ เช่นอาหารหรือยาต่างๆ เป็นของที่มีอายุขัย พอหมดอายุ มันก็จะเสีย จะเสื่อม จะหมดคุณภาพ เวลาไปซื้อของตามตลาด จะมีฉลาก ติดไว้ตามกล่อง ว่าควรบริโภคก่อนวันที่เท่าไร เพราะถ้าบริโภคหลังจากวันที่ไปแล้ว ไม่รับรองว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับผู้บริโภคหรือไม่

แต่เรื่องกรรมะ คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่เป็นเช่นนั้น พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ไม่มีฉลากติดไว้ว่าจะเสื่อมในยุคนใด ในเวลา ๑๐๐ ปี ๕๐๐ ปี ๑๐๐๐ ปี หรือ ๕๐๐๐ ปี พวกเราคงเคยได้ยินว่า พระพุทธศาสนาของเรา จะมีอายุเพียง ๕๐๐๐ ปี เท่านั้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า พระพุทธศาสนาจะเสื่อม หมดอายุ หมดคุณภาพไป การที่มีการทำนายว่า พระพุทธศาสนาจะอยู่ไปได้แค่ ๕๐๐๐ ปีนั้น เป็นเพราะว่า ผู้ที่จะฟัง ผู้ที่จะเชื่อ ผู้ที่จะนำไปประพฤติ ปฏิบัตินั้น จะไม่มีเหลืออยู่ หลังจาก ๕๐๐๐ ปีผ่านไป แล้ว คือหลังจากนั้นไปแล้ว ผู้ที่จะศึกษาธรรมะ จะไม่ค่อยเข้าอก เข้าใจ ไม่ค่อยรู้เท่าไร เพราะว่าจิตใจของมนุษย์ได้เปลี่ยนไปเรื่อยๆ เสื่อมไปเรื่อยๆ ตามอำนาจของความ โลก ความโกรธ ความหลง

คนสมัยนี้กับคนสมัยก่อน ถ้าเปรียบเทียบกัน คนสมัยก่อน สมัยที่เรายังเป็นเด็กอยู่นั้น จะมีศีลธรรมมากกว่าคนสมัยนี้ ศีลธรรมมากกว่า คนสมัยนี้ คนที่จะบวชนั้น จะบวชทั้งพรรษา แต่สมัยนี้บวชกันแค่ ๑๕ วันบ้าง ๑๐ วันบ้าง บางทีบวชเช้า สึกเย็นก็มี คือบวชหน้าไฟ บวชเป็นประเพณีแค่นั้นเอง แสดงให้เห็นว่า จิตใจของคนเราเริ่มห่างเหินจากพระพุทธศาสนา เพราะอำนาจของกิเลส อำนาจของวัตถุในโลกนี้มีมาก คนส่วนใหญ่ทุกวันนี้ แทนที่จะบูชาบุญกุศลกัน กลับไปบูชาเงิน บูชาทอง บูชาตำแหน่งต่างๆ นานา

เดี๋ยวนี้ลงทุนกันที่ใช้เงินหมดไปเป็นร้อยล้านก็มี เพราะอะไร เพราะว่าเมื่อได้ตำแหน่งแล้ว จะสามารถกอบโกยเงินทองได้ จึงยินดีที่จะลงทุนแบบนี้ ไม่ค่อยทำเพื่อศีลธรรม ไม่คำนึงถึงคุณงาม ความดี ไม่เคยคิดว่าเข้าไปแล้ว จะทำประโยชน์ จะทำความดี มีแต่คิดว่า เข้าไปแล้วจะกอบโกย เอาเงิน เอาทอง ให้ได้มากๆ เพราะว่าสมัยนี้ มีวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่จะซื้อมานั้นมีอยู่เยอะ เช่นโทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นต่างๆ บ้านเรือน เสื้อผ้าอาหาร อาหาร ยารักษาโรค ยาบำรุง เครื่องสำอาง ของฟุ่มเฟือยทั้งหลาย คอยยั่วยวน ล่อกิเลสตัณหาอยู่ ตลอดเวลา จึงทำให้ไม่อยากเข้าวัดเข้าวา เพราะเสียเวลา เสียเงินเสียทอง ซื้อข้าวของมาถวายพระ

คนที่มึ่กิเลสตัณหาอยู่ในจิตใจมาก จะไม่อยากให้อะไรกับใคร อยากแต่จะได้อย่างเดียว เพราะตัณหาคือความอยาก อยากมี อยากเห็น อยากดูอยากจะได้ ไม่อยากจะให้ แต่หา

รู้ไม่ว่า ตามหลักของความเป็นจริงแล้ว ความอยากนี่ก็คือต้นเหตุของความทุกข์นั่นเอง
อยากได้เท่าไร ก็ยิ่งอยากได้มากขึ้นไปอีก แทนที่มีมากแล้วจะดี มันกลับไม่ดี มันกลับไม่
พอ มหาเศรษฐีมีเงินเป็นพันล้าน หมื่นล้าน ยังอยากจะมีให้มากกว่าขึ้นไปอีก จะเห็นได้ชัด
เลย ว่าตัณหา ความอยาก คือเหตุทำให้ไม่อิ่ม ไม่พอ การที่จะทำให้ไม่อิ่ม ให้พอ ได้นั้น
จะต้องลดตัณหา ด้วยการทำบุญให้ทานนั่นเอง อย่างที่วันนี้ญาติโยมได้มาทำบุญกัน
เวลาได้ให้อะไรไปแล้ว ใจมันอิ่ม ใจมันมีความสุข เพราะใจเอาชนะกิเลส ชนะตัณหา
ชนะความโลภ ชนะความตระหนี่ได้นั่นเอง เวลาใจมีความโลภ มีความตระหนี่ ใจจะมี
ความหิว มีความกระหาย แต่พอได้ทำบุญ ให้ทาน ความหิวความกระหายต่างๆ ก็จะถูก
ดับไป ทำให้จิตใจมีความอิ่มขึ้นมา

จึงขอให้พวกเราทั้งหลาย จงเห็นคุณค่าของธรรมะ คำสอนของพระพุทธองค์ อย่าปล่อย
ให้การที่เราได้มาเกิดเป็นมนุษย์ และได้พบพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง
นั้น หลุดลอยออกไปจากจิต จากใจของเราเลย เพราะว่าไม่มีอะไรในสากลโลกนี้ ในภพ
ทั้งสามนี้ ที่จะมีคุณค่า มีประโยชน์แก่ตัวเรา มากยิ่งกว่าพระธรรม คำสอนของ
พระพุทธเจ้า เพราะพระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น จะทำให้เราพ้นจากทุกข์ภัย
ทั้งหลายได้ ส่วนทรัพย์สมบัติ ข้าวของ เงินทองทั้งหลายนั้น มันช่วยอะไรเราไม่ได้ เวลา
มีความทุกข์ขึ้นมา เงินทองที่มีอยู่นั้นไม่ได้ช่วยดับทุกข์ ทำให้เรามีความสุข มีความสบาย
ใจขึ้นมาได้เลย พวกเราชาวพุทธทั้งหลาย จึงควรเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา แล้ว
นำเอามาศึกษา และประพฤติปฏิบัติ เพื่อที่เราจะได้มีธรรมะเป็นที่พึ่งต่อไป การแสดง
เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๑๒

วันเกิด

๘ ตุลาคม ๒๕๕๓

พวกเราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ จะมีวันสำคัญอย่างยิ่งสำหรับตัวเองอยู่วันหนึ่ง เรียกว่าวันเกิด ทุกๆปีจะมีวันคล้ายวันเกิด เวียนมาบรรจบ เช่นถ้าเกิดวันที่ ๘ ตุลาคม เมื่อถึงวันที่ ๘ ตุลาคม ก็จะเป็นวันครบรอบวันเกิด วันนี้ จึงถือเป็นวันสำคัญอย่างยิ่งสำหรับตัวของเราเอง เราจึงทำสิ่งที่พิเศษกัน เช่นมาทำบุญกัน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตของเรา เพื่อความสุข ความเจริญนั่นเอง การที่จะทำบุญ ให้เกิดความเป็นสิริมงคล เกิดความสุข เกิดความเจริญอย่างแท้จริง ต้องทำบุญให้เกิดปัญญา คือทำบุญแล้ว ต้องได้ธรรมะด้วย ไม่ใช่สักแต่เพียงการมาให้ทาน ถวายของพระแล้วก็กลับบ้าน โดยที่ไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับวันเกิดของเราเลย ว่าเราเกิด มาได้อย่างไร ชีวิตของมนุษย์นี้มีความสำคัญอย่างไร จะทำประโยชน์ ให้แก่ชีวิตของเรานั้นได้อย่างไร ถ้าศึกษาธรรมะ ฟังเทศน์ ฟังธรรม จะเกิดความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องการเกิดของเรา เมื่อทราบแล้ว จะสามารถดำเนินชีวิต ไปในทิศทางที่ถูกต้องดีงาม นำความผาสุก ความเจริญรุ่งเรือง ความเป็นสิริมงคล มาให้กับเราได้

การที่เราเกิดได้นี้ ต้องอาศัยปัจจัยใหญ่ๆอยู่ ๒ ประการด้วยกัน คือ ปัจจัยทางด้านร่างกาย และปัจจัยทางด้านจิตใจ ปัจจัยทางด้านร่างกายนั้นเกี่ยวกับผู้ให้กำเนิด คือต้องมีพ่อต้องมีแม่ ถ้าไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ ย่อมไม่สามารถมาเกิดได้ ดังนั้น บุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา ก็คือ พ่อและแม่นั่นเอง ถ้าไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ ชีวิตเราก็ไม่มี ร่างกายเราก็ไม่มีพ่อแม่จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับชีวิตเรา ท่านเป็นผู้ให้ชีวิตเรา ท่านจึงเป็นผู้มีพระคุณอันใหญ่หลวง ลูกๆจึงต้องสำนึกในบุญคุณของท่านอยู่เสมอ

อย่างวันนี้เป็นวันเกิดของเรา เราได้ทำบุญกับพระของเราแล้วหรือยัง พระของเราก็คือพ่อแม่ของเรานั่นเอง พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า พ่อแม่ นั้นเปรียบเหมือนพระพรหม พระ

อรหันต์ของลูกๆ ดังนั้น พวกลูกๆจึงต้องพยายามดูแลพ่อแม่ให้ดี ถ้าพ่อแม่แก่ชรา ไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ ก็ต้องเป็นหน้าที่ของลูกๆ ที่จะต้องคอยเลี้ยงดูท่าน เหมือนกับ ท่านเคยดูแลเรา อันนี้เป็นสิ่งที่เราไม่ควรลืม ไม่ควรที่จะละเลย ถ้าเราเลี้ยงดูพ่อแม่แล้ว เราจะเป็นคนดี ความเจริญรุ่งเรือง ความเป็นสิริมงคลทั้งหลายก็จะตามมา เพราะพระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ผู้ที่มีความกตัญญูทวดเวทิตี มีความสำนึกในบุญคุณ และทดแทนบุญคุณแก่ท่านผู้มีพระคุณนั้น ไปอยู่ที่ไหน จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง

ในทางตรงกันข้าม ผู้ไม่มีความกตัญญูทวดเวทิตี ไปอยู่ที่ไหน มักไม่ค่อยประสบความสำเร็จในชีวิตสักเท่าไร เมื่อผู้อื่นรู้ว่าคนนี้เป็นคนไม่มีความกตัญญู จะไม่มีใครอยากให้ความช่วยเหลือ หรือให้การส่งเสริม เพราะส่งเสริมไปแล้วก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะไม่รู้จักสำนึกบุญคุณของผู้อื่นในเวลาที่ผู้อื่นทำบุญทำคุณให้ ดีไม่ดี นอกจากจะไม่มีความกตัญญูแล้ว อาจจะทำร้ายผู้มีพระคุณอีกด้วยก็เป็นได้ อย่างนี้ก็มี แต่คนที่มีความกตัญญูทวดเวทิตี ไปอยู่ที่ไหนก็จะมีแต่คนสรรเสริญ ยกย่อง ได้รับความช่วยเหลืออุปการะ จากบุคคลต่างๆอยู่เสมอ

ถ้าเราอยากจะทำให้วันเกิดของเรานั้นมีความหมายอย่างแท้จริง และเรามีความสุข ขอให้พวกเราระลึกถึงบุญคุณของบิดามารดาเป็นอันดับแรก มีหน้าที่กิจการม จะทำอะไรให้กับบิดามารดาของเราได้ ก็ขอให้กระทำเสีย ถ้าท่านแก่เฒ่าชรา ก็ควรเลี้ยงดูท่านด้วยปัจจัย ๔ ถ้าท่านยังมีกำลังวังชาอยู่ หรือเรายังเป็นเด็ก ก็ขอให้เรามีความเคารพ เชื่อฟังในคำสอนของท่าน เพราะว่าท่านมีแต่ความปรารถนาดีกับเรา ท่านรักเรา ท่านอยากจะทำให้เราเป็นคนดี เราจึงควรที่จะประพฤติดีตัวเอง ให้ดี ให้งาม อย่าทำตัวเป็นคนเกกมะเหรกเกเร เวลาเรียนหนังสือ ก็ให้ตั้งใจเรียน ขยันไปโรงเรียน อย่าหนีไปดูหนัง ดูการ์ตูน อย่าไปเที่ยวเตร่ให้มากจนเกินไป เชื่อฟังคุณครู กลับมาบ้านก็ช่วยทำงานบ้าน เชื่อฟังพ่อแม่ ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นคนดี แล้วพ่อแม่จะมีความสุข การทำความสุขให้กับพ่อแม่นี้ เป็นบุญเป็นกุศลอย่างหนึ่ง

เหมือนกับการที่เราได้มาอยู่วัด มาบวชเป็นพระ หรือเป็นคฤหัสถ์ปฏิบัติธรรม จะทำให้พ่อแม่มีความสุขใจ เพราะท่านรู้ว่า ผู้ที่มาอยู่ในวัดนั้น จะทำแต่ความดี นำมาซึ่งความ

เจริญรุ่งเรือง ทำให้พ่อแม่สบายใจ ถ้าอยากจะทำให้พ่อแม่มีความสุข เราก็ควรประพฤติตัว
เราให้ดี อย่าไปทำตัวเป็นคนเกเร อย่าให้ผู้อื่นเขาตำหนิติเตียน เมื่อพ่อแม่ได้ยินข่าวคราว
ไม่ดีของเรา จะไม่สบายใจ ถ้าเราประพฤติผิดจนเข้าคุกเข้าตาราง มันก็เหมือนกับจับพ่อ
แม่เข้าคุก เข้าตารางไปด้วย เพราะว่าพ่อแม่รักเรา ห่วงใยเรา เวลาเราติดคุกติดตาราง
พ่อแม่ก็จะต้องไปเยี่ยมเราถึงคุกถึงตาราง จึงขอให้เราระลึกถึงพระคุณของบิดามารดา
อยู่เสมอ แล้วประพฤติตัวเราให้ดี

เหตุปัจจัยทางด้านร่างกาย ไม่ใช่เป็นเหตุปัจจัยเดียว ที่จะทำให้เรามาเกิดเป็นมนุษย์ได้
พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า การที่จะมาเป็นมนุษย์ได้นั้น บุคคลนั้นต้องสะสมบุญ
บารมีมาด้วย คือจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรม อย่างน้อยก็มีศีล ๕ ต้องเคยรักษาศีลมาก่อน
เคยละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ละเว้นจากการลักทรัพย์ ละเว้นจากการประพฤติผิด
ประเวณี ละเว้นจากการพูดปดมดเท็จ ละเว้นจากการเสพสุรายาเมา ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้
แล้ว จิตใจของเรา จะไม่สามารถเกิดเป็นมนุษย์ได้ จะต้องไปเกิดเป็นเดรัจฉาน อย่างนี้
เป็นต้น อันนี้พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้อย่างแน่ชัดแล้วว่า ศีลนั้นเป็นเครื่องประกัน
ความเป็นมนุษย์ของผู้รักษาศีล ผู้ใดที่เกิดเป็นมนุษย์ จะต้องต้องมีศีล อย่างพวกเราทั้งหลาย
ที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์นี้ เพราะว่าในอดีตเราเคยรักษาศีล เราเคยละเว้นการกระทำความ
ทั้งปวงนั่นเอง จึงเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้พวกเราได้มาเกิดเป็นมนุษย์

การที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์นี้จึงเป็นของยาก ไม่ใช่เป็นของง่าย งามเข้มในมหาสมุทร ยัง
ง่ายกว่าการที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์เสียอีก เพราะเหตุใด เพราะว่าการที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์
จะต้องมีทั้งศีล ทั้งธรรม และโอกาสอำนวย อย่างมนุษย์นี้เปรียบเทียบกับจำนวนสัตว์
อื่นๆ พวกมดและแมลง พวกสัตว์ต่างๆ จะมีมากกว่ามนุษย์ เวลาออกลูกที่ไม่ได้ออกมา
ทีละตัวแต่ออกมาเป็นสิบ เป็นร้อย การเกิดเป็นมนุษย์มีจำนวนน้อย ถ้าเปรียบเทียบกับ
เหมือนกับเวลาซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล รางวัลที่หนึ่งมีอยู่รางวัลเดียว โอกาสที่จะถูก
รางวัลที่หนึ่งนั้นยากมาก เพราะมีอยู่ฉบับเดียว สลากทั้งหมดมีเป็นล้านฉบับ แต่มีฉบับ
เดียวเท่านั้น ที่จะถูกรางวัลที่หนึ่งได้ ไม่เหมือนรางวัลอื่นๆ รางวัลที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕
หรือเลขท้ายนั้น มีมากกว่า โอกาสที่จะถูกรางวัลต่างๆ ก็จะมีมากกว่า ที่จะถูกรางวัลที่ ๑

ฉันใด การที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์ ก็ฉันนั้น โอกาสที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์ ก็เหมือนกับการซื้อสลากกินแบ่งแล้วถูกรางวัลที่ ๑ มันมีน้อยมาก เมื่อได้เกิดมาเป็นมนุษย์ จึงถือว่าเป็นโชคดียังยิ่ง เป็นบุญวาสนายังยิ่ง

สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่ง และเป็นสิ่งที่หายากในโลกนี้ ก็คือการเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ที่จะได้ตรัสรู้ และมาสั่งสอนธรรมะให้กับสัตว์โลกนี้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่ายๆ เวลาที่พระพุทธเจ้าจะได้มาเกิดนั้น ต้องใช้เวลาเป็นกัป เป็นกัลป์ทีเดียว กัปหนึ่ง กัลป์หนึ่งนี้ เป็นเวลาที่ยาวนานมาก มากกว่าล้านปีขึ้นไป ล้านเดียวนี้ก็ยาวนานแค่นั้นแล้ว แต่ล้านปี ลองคิดดู จะยาวนานขนาดไหน ดังนั้นโอกาสที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์ ได้มาเจอพระพุทธเจ้า ได้มาเจอพระพุทธศาสนา จึงเป็นโอกาสที่ยากอย่างยิ่ง พวกเรานี่ถือว่าเป็นผู้มีโชควาสนามาก ได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ก็ยังได้เกิดมาพบกับพระพุทธศาสนาอีก อันนี้เท่ากับซื้อสลากใบเดียว แล้วถูกทั้งรางวัลที่ ๑ และรางวัลที่ ๒ พร้อมๆกันไปเลย

เมื่อได้เกิดเป็นมนุษย์แล้ว และได้พบกับพระพุทธศาสนา ควรจะถามตัวเองว่า แล้วเราจะทำอะไรต่อไป เราควรที่จะศึกษาให้รู้ว่า พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนให้ทำอะไร ท่านทรงสอนให้เราทำความดี ให้เราละเว้นความชั่ว และชำระจิตใจของเรา ให้สะอาดหมดจด ละความโลภ ความโกรธ ความหลง การทำบุญจะนำความสุขมาให้กับเรา เช่นเรามาวัดมาทำบุญ เอาอาหารคาว หวาน เอาข้าว เอาของ มาถวายพระสงฆ์ องค์เจ้า ทำไปแล้ว เราก็มีความสุขใจ เพราะเราได้ชนะความตระหนี่ ชนะความโลภ ชนะความหลงที่มีอยู่ในจิตใจของเรา ถ้าเรามีความโลภ มีความตระหนี่อยู่ในจิตใจของเรา จิตใจเราก็จะมีความแต่ความทุกข์ มีแต่ความไม่สบายใจ แต่ถ้าเราสามารถชำระสิ่งเหล่านี้ ให้ออกไปจากจิต จากใจ ของเราได้แล้ว เราก็จะมีความสุข มีความสบายใจ

เช่นเดียวกับการละเว้นจากการทำบาป ถ้าเราไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ไปลักทรัพย์ ไม่ไปประพฤติผิดประเวณี ไม่ไปฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ไปโกหกหลอกลวงผู้อื่นแล้ว เราก็จะสบายใจ เราไม่ต้องกลัวคนอื่นจะมาจับเราไปขังคุก แต่ถ้าเราไปทำผิด ไปทำบาปแล้ว มันก็จะมีโทษตามมา มีความไม่สบายใจตามมา

เช่นเดียวกับการชำระความโลภ ความโกรธ ความหลงที่มีอยู่ในจิต ถ้าเราชำระสิ่งเหล่านี้ได้ จิตใจของเราจะมีแต่ความสุข อย่างตอนนี ญาตีโยมนั่งอยู่ในศาลาแห่งนี้ มีความสุข มีความสบายใจ ก็เพราะว่า ในขณะที่นี้ไม่มีความโลภ ไม่มีความโกรธ ไม่มีความหลงนั่นเอง สังเกตดู เวลาที่มีความโกรธอยู่นั้น จิตใจจะร้อน จะนั่งอยู่ไม่ได้ จะต้องระบายออกไปด้วยการไปด่า ไปว่า ไปทุบตีผู้อื่น เพราะว่าเวลาที่มีความโลภ ความโกรธ ความหลงเกิดขึ้นมาแล้ว จะนำความทุกข์มาให้กับเรา แต่ถ้าเราสามารถเอาชนะความโลภ ความโกรธ ความหลงได้ นั่งอยู่เฉยๆ เราก็มีความสุขแล้ว

เมื่อได้มาเกิดเป็นมนุษย์ และได้ยินได้ฟังธรรมะ ก็ขอให้เราน้อมเอาธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า มาประพฤติปฏิบัติกับตัวเรา จะทำให้การที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์นั้น ได้รับความประโยชน์อย่างสูงสุด เพราะว่ามันมนุษย์นั้น สามารถที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ หลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ดังที่พระพุทธเจ้า และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย ได้ใช้ชีวิตของมนุษย์ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ด้วยการทำความดี ละเว้นความชั่ว และชำระความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้ออกไปจากจิตจากใจ กลายเป็นจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นจิตที่บรรลุถึงพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมสันต์ที่เรียกว่า ปรมังสุขัง เป็นความสุขอย่างยิ่งยวด เป็นความสุขอันสูงสุด เป็นความสุขอันประเสริฐ ซึ่งเราสามารถบรรลุถึงได้ จากการที่เราได้พบกับพระพุทธศาสนา และประพฤติปฏิบัติตาม

จึงขอให้ท่านทั้งหลาย จงใช้ประโยชน์ของการเป็นมนุษย์ และใช้ประโยชน์ของพระพุทธศาสนา ให้เต็มกำลังสติปัญญา ถึงแม้จะไม่ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ในชาตินี้ก็ตาม อย่างน้อยก็ได้สะสมบุญบารมีที่จะค่อยๆ นำเราไปสู่จุดหมายปลายทางอันดีงามต่อไป ขอให้ระลึกถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ระลึกถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา แล้วดำเนินชีวิตไปตามรอยพระพุทธบาท ที่พระพุทธองค์ได้ทรงดำเนินมา แล้วท่านจะประสบกับความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และความเป็นสิริมงคลในชีวิตต่อไป การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้